

Rikets styrelse

1



## Förslag till statens budget för 2020

## Rikets styrelse

## Innehållsförteckning

Tabellförteckning .....	7
Diagramförteckning .....	9
1 Förslag till riksdagsbeslut .....	11
2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse .....	13
2.1 Omfattning .....	13
2.2 Utgiftsutveckling .....	13
2.3 Mål för utgiftsområdet .....	15
2.4 Resultatredovisning .....	15
2.5 Politikens inriktning .....	15
3 Statschefen .....	17
3.1 Budgetförslag .....	17
3.1.1 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten .....	17
4 Riksdagsförvaltningen .....	21
4.1 Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet .....	21
4.2 Resultatredovisning .....	22
4.2.1 Resultat .....	22
4.2.2 Analys och slutsatser .....	23
4.3 Den årliga revisionens iakttagelser .....	23
4.4 Budgetförslag .....	23
4.4.1 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ....	23
4.4.2 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag .....	25
4.4.3 2:3 Riksdagens fastighetsanslag .....	27
5 Riksdagens ombudsmän .....	31
5.1 Mål för Riksdagens ombudsmän 2020 .....	31
5.2 Resultatredovisning .....	31
5.2.1 Analys och slutsatser .....	32
5.3 Den årliga revisionens iakttagelser .....	33
5.4 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO) .....	33
5.4.1 Anslagets ändamål .....	33
5.4.2 Anslagsfinansiering av anläggningstillgångar .....	33
5.4.3 Riksdagens ombudsmäns (JO) överväganden .....	33

6	Riksrevisionen .....	37
6.1	Riksrevisionen .....	37
6.2	Mål för Riksrevisionen .....	37
6.3	Resultatredovisning .....	38
6.4	Revisionens iakttagelser .....	39
6.5	Budgetförslag .....	39
6.5.1	2:5 Riksrevisionen .....	39
7	Sametinget och samepolitiken .....	43
7.1	Omfattning .....	43
7.2	Utgiftsutveckling .....	43
7.3	Mål .....	43
7.4	Resultatredovisning .....	43
7.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder .....	43
7.4.2	Resultat .....	44
7.4.3	Analys och slutsatser .....	46
7.5	Politikens inriktning .....	46
7.6	Budgetförslag .....	47
7.6.1	3:1 Sametinget .....	47
8	Regeringskansliet m.m. ....	49
8.1	Budgetförslag .....	49
8.1.1	4:1 Regeringskansliet m.m. ....	49
9	Länsstyrelserna .....	53
9.1	Omfattning .....	53
9.2	Utgiftsutveckling .....	53
9.3	Mål för området .....	53
9.4	Resultatredovisning .....	54
9.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder .....	54
9.4.2	Resultat .....	54
9.4.3	Analys och slutsatser .....	55
9.5	Den årliga revisionens iakttagelser .....	56
9.6	Politikens inriktning .....	56
9.7	Budgetförslag .....	57
9.7.1	5:1 Länsstyrelserna m.m. ....	57
10	Demokratipolitik och mänskliga rättigheter .....	59
10.1	Omfattning .....	59
10.2	Utgiftsutveckling .....	59
10.3	Mål för demokratipolitiken .....	60
10.3.1	Resultatbedömning för demokratipolitiken .....	60
10.4	Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande .....	60
10.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder .....	60
10.4.2	Resultat .....	60
10.4.3	Analys och slutsatser .....	62
10.5	Resultatredovisning för stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan valen .....	62
10.5.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder .....	63
10.5.2	Resultat .....	63
10.5.3	Analys och slutsatser .....	66
10.6	Resultatredovisning för en mer motståndskraftig demokrati .....	66

	10.6.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	66
	10.6.2	Resultat.....	67
	10.6.3	Analys och slutsatser.....	70
10.7		Resultatredovisning för arbetet med att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat.....	70
	10.7.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	70
	10.7.2	Resultat.....	70
	10.7.3	Analys och slutsatser.....	72
10.8		Politikens inriktning.....	73
10.9		Mål för mänskliga rättigheter.....	74
10.10		Resultatredovisning.....	74
	10.10.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	74
	10.10.2	Resultat.....	74
	10.10.3	Analys och slutsatser.....	79
10.11		Politikens inriktning.....	79
10.12		Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen.....	80
	10.12.1	Uppdrag för Justitiekanslern och Datainspektionen.....	80
	10.12.2	Resultat.....	80
	10.12.3	Analys och slutsatser.....	82
10.13		Politikens inriktning.....	83
10.14		Budgetförslag.....	83
	10.14.1	6:1 Allmänna val och demokrati.....	83
	10.14.2	6:2 Justitiekanslern.....	84
	10.14.3	6:3 Datainspektionen.....	84
	10.14.4	6:4 Valmyndigheten.....	85
	10.14.5	6:5 Stöd till politiska partier.....	85
11		Nationella minoriteter.....	87
	11.1	Omfattning.....	87
	11.2	Utgiftsutveckling.....	87
	11.3	Mål.....	88
	11.4	Resultatredovisning.....	88
	11.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	88
	11.4.2	Resultat.....	88
	11.4.3	Analys och slutsatser.....	92
	11.5	Politikens inriktning.....	93
	11.6	Budgetförslag.....	94
	11.6.1	7:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	94
	11.6.2	7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer.....	94
12		Medier.....	97
	12.1	Omfattning.....	97
	12.2	Budgetförslag.....	97
	12.2.1	8:1 Mediestöd.....	97
	12.2.2	8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	98
13		Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet.....	101
	13.1	Omfattning.....	101
	13.2	Resultatredovisning.....	101
	13.2.1	Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier.....	101

13.2.2	Analys och slutsatser avseende Svenska institutet för europapolitiska studier.....	102
13.2.3	Resultat avseende EU-information.....	102
13.2.4	Analys och slutsatser avseende EU-information .....	103
13.3	Politikens inriktning.....	103
13.4	Budgetförslag .....	104
13.4.1	9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	104

## Bilagor

1	Förteckning över Sveriges utlandsmyndigheter samt ackrediteringar för de Stockholmsbaserade ambassadörerna
---	--

## Tabellförteckning

---

Tabell 1.1	Anslagsbelopp .....	12
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden .....	12
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	13
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2020–2022 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse	14
Tabell 2.3	Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad Utgiftsområde 1 Rikets styrelse .....	14
Tabell 3.1	Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten .....	17
Tabell 3.2	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	19
Tabell 4.1	Intäkter, kostnader och transfereringar .....	23
Tabell 4.2	Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.....	23
Tabell 4.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m. ....	24
Tabell 4.4	Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag.....	25
Tabell 4.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag.....	27
Tabell 4.6	Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag .....	27
Tabell 4.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag.....	29
Tabell 4.8	Investeringsplan för anslaget 2:3 Riksdagens fastighetsanslag 2020–2022 .....	29
Tabell 5.1	Ärendebalansen vid utgången av åren 2016–2018 .....	32
Tabell 5.2	Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO) .....	33
Tabell 5.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:4 Riksdagens ombudsmän (PLO-anslag) .....	34
Tabell 6.1	Verksamhetens nettokostnader 2018 .....	39
Tabell 6.2	Anslagsutveckling 2:5 Riksrevisionen .....	39
Tabell 6.3	Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558 .....	39
Tabell 6.4	Uppdragsverksamhet: Avgiftsfinansierade internationella uppdrag ...	40
Tabell 6.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:5 Riksrevisionen.....	41
Tabell 7.1	Utgiftsutveckling inom Sametinget och samepolitiken .....	43
Tabell 7.2	Anslagsutveckling 3:1 Sametinget.....	47
Tabell 7.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:1 Sametinget.....	47
Tabell 8.1	Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m. ....	49
Tabell 8.2	Offentligrättslig verksamhet .....	49
Tabell 8.3	Uppdragsverksamhet .....	49
Tabell 8.4	Viss resultatinformation för Regeringskansliet.....	50
Tabell 8.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:1 Regeringskansliet m.m. ....	51
Tabell 9.1	Utgiftsutveckling inom område Länsstyrelserna .....	53
Tabell 9.2	Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.....	57

Tabell 9.3	Offentligrättslig verksamhet.....	57
Tabell 9.4	Inkomsttitlar 2018.....	57
Tabell 9.5	Uppdragsverksamhet.....	57
Tabell 9.6	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:1 Länsstyrelserna m.m.	58
Tabell 10.1	Utgiftsutveckling inom område Demokratipolitik och mänskliga rättigheter.....	59
Tabell 10.2	Möjligheter att påverka politiska beslut i EU, Sverige och i den egna kommunen, 2000–2018.....	64
Tabell 10.3	Förtroende för demokratiska institutioner 2000–2018.....	68
Tabell 10.4	Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati.....	83
Tabell 10.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:1 Allmänna val och demokrati.....	83
Tabell 10.6	Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern.....	84
Tabell 10.7	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:2 Justitiekanslern.....	84
Tabell 10.8	Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen.....	84
Tabell 10.9	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:3 Datainspektionen.....	84
Tabell 10.10	Anslagsutveckling 6:4 Valmyndigheten.....	85
Tabell 10.11	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:4 Valmyndigheten.....	85
Tabell 10.12	Anslagsutveckling 6:5 Stöd till politiska partier.....	85
Tabell 10.13	Beställningsbemyndigande för anslaget 6:5 Stöd till politiska partier.....	86
Tabell 10.14	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:5 Stöd till politiska partier.....	86
Tabell 11.1	Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter.....	87
Tabell 11.2	Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	94
Tabell 11.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter.....	94
Tabell 11.4	Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer.....	94
Tabell 11.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer.....	95
Tabell 12.1	Anslagsutveckling 8:1 Mediestöd.....	97
Tabell 12.2	Beställningsbemyndigande för anslaget 8:1 Mediestöd.....	98
Tabell 12.3	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:1 Mediestöd.....	98
Tabell 12.4	Anslagsutveckling 8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	98
Tabell 12.5	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:2 Myndigheten för press, radio och tv.....	99
Tabell 12.6	Offentligrättslig verksamhet – avgifter för analog kommersiell radio	99
Tabell 12.7	Offentligrättslig verksamhet – särskild avgift och viten.....	99
Tabell 12.8	Offentligrättslig verksamhet – avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio.....	99
Tabell 12.9	Offentligrättslig verksamhet – utgivningsbevis för webbsidor m.m.....	99
Tabell 13.1	Utgiftsutveckling inom område Sieps samt EU-information.....	101
Tabell 13.2	Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	104
Tabell 13.3	Uppdragsverksamhet.....	105
Tabell 13.4	Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information.....	105



## Diagramförteckning

---

Diagram 7.1	Sametingets besvarade remisser.....	44
Diagram 7.2	Samisk kultur, verksamhets- och projektbidrag.....	46
Diagram 10.1	Utsatthet för hot, våld eller trakasserier i olika forum 2016–2018 .....	72



# 1 Förslag till riksdagsbeslut

## Regeringens förslag:

---

1. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag som står till regeringens disposition, enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2020 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

## Riksdagsstyrelsens förslag:

---

3. Riksdagen bemyndigar Riksdagsförvaltningen att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 130 000 000 kronor (avsnitt 4.4.2).
4. Riksdagen godkänner investeringsplanen för 2020–2022 för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* som en riktlinje för Riksdagsförvaltningens investeringar (avsnitt 4.4.3).
5. Riksdagen bemyndigar Riksdagsförvaltningen att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 500 000 000 kronor (avsnitt 4.4.3).
6. Riksdagen anvisar ramanslagen för budgetåret 2020 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, när det gäller anslag som står till Riksdagsförvaltningens disposition, enligt tabell 1.1.

## Riksdagens ombudsmäns (JO) förslag:

---

7. Riksdagen beslutar att Riksdagens ombudsmän (JO) för 2020 får anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet (avsnitt 5.4.2).
8. Riksdagen anvisar ett ramanslag för budgetåret 2020 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, för Riksdagens ombudsmän (JO), enligt tabell 1.1.

**Riksrevisionens förslag:**

9. Riksdagen bemyndigar Riksrevisionen att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 35 000 000 (avsnitt 6.5.1).
10. Riksdagen anvisar ett ramanslag för budgetåret 2020 under utgiftsområde 1 Rikets styrelse för Riksrevisionen enligt tabell 1.1.

**Tabell 1.1 Anslagsbelopp**

Tusental kronor

## Anslag

1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	146 400
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	968 702
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	861 468
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	100 000
2:4	Riksdagens ombudsmän (JO)	112 428
2:5	Riksrevisionen	347 909
3:1	Sametinget	55 428
4:1	Regeringskansliet m.m.	7 922 271
5:1	Länsstyrelserna m.m.	3 172 290
6:1	Allmänna val och demokrati	142 340
6:2	Justitiekanslern	52 550
6:3	Datainspektionen	110 374
6:4	Valmyndigheten	20 447
6:5	Stöd till politiska partier	169 200
7:1	Åtgärder för nationella minoriteter	117 771
7:2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	1 500
8:1	Mediestöd	762 119
8:2	Myndigheten för press, radio och tv	39 122
9:1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	28 955
<b>Summa</b>		<b>15 131 274</b>

**Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden**

Tusental kronor

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
6:5	Stöd till politiska partier	169 200	2021
8:1	Mediestöd	70 000	2021–2023
<b>Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet</b>		<b>239 200</b>	

## 2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

### 2.1 Omfattning

I utgiftsområde 1 Rikets styrelse ingår avsnitten Statschefen, Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Sametinget och samepolitiken, Regeringskansliet m.m., Länsstyrelserna, Demokratipolitik och mänskliga rättigheter, Nationella minoriteter, Medier och Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet.

### 2.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 2.1** Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Statschefen</i>						
1:1 Kungliga hov- och slottsstaten	140	145	143	<b>146</b>	145	148
<b>Summa Statschefen</b>	<b>140</b>	<b>145</b>	<b>143</b>	<b>146</b>	<b>145</b>	<b>148</b>
<i>Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän</i>						
2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	916	926	975	<b>969</b>	944	959
2:2 Riksdagens förvaltningsanslag	816	819	833	<b>861</b>	858	870
2:3 Riksdagens fastighetsanslag	97	100	131	<b>100</b>	100	100
2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)	97	102	105	<b>112</b>	113	114
2:5 Riksrevisionen	0	0	0	<b>348</b>	353	358
<b>Summa Riksdagen samt Riksdagens ombudsmän</b>	<b>1 926</b>	<b>1 947</b>	<b>2 043</b>	<b>2 391</b>	<b>2 367</b>	<b>2 402</b>
<i>Sametinget och samepolitiken</i>						
3:1 Sametinget	53	55	55	<b>55</b>	56	57
<b>Summa Sametinget och samepolitiken</b>	<b>53</b>	<b>55</b>	<b>55</b>	<b>55</b>	<b>56</b>	<b>57</b>
<i>Regeringskansliet m.m.</i>						
4:1 Regeringskansliet m.m.	7 654	7 894	7 809	<b>7 922</b>	8 026	8 167
<b>Summa Regeringskansliet m.m.</b>	<b>7 654</b>	<b>7 894</b>	<b>7 809</b>	<b>7 922</b>	<b>8 026</b>	<b>8 167</b>

<b>Länsstyrelserna</b>						
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 967	3 028	3 059	<b>3 172</b>	3 141	3 135
<b>Summa Länsstyrelserna</b>	<b>2 967</b>	<b>3 028</b>	<b>3 059</b>	<b>3 172</b>	<b>3 141</b>	<b>3 135</b>
<b>Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</b>						
6:1 Allmänna val och demokrati	536	517	497	<b>142</b>	97	62
6:2 Justitiekanslern	49	50	51	<b>53</b>	53	54
6:3 Datainspektionen	85	94	98	<b>110</b>	112	114
6:4 Valmyndigheten	18	20	20	<b>20</b>	21	21
6:5 Stöd till politiska partier	171	172	168	<b>169</b>	169	169
<b>Summa Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</b>	<b>860</b>	<b>853</b>	<b>834</b>	<b>495</b>	<b>453</b>	<b>420</b>
<b>Nationella minoriteter</b>						
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	122	118	116	<b>118</b>	118	118
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14	15	14	<b>2</b>	2	2
<b>Summa Nationella minoriteter</b>	<b>136</b>	<b>132</b>	<b>131</b>	<b>119</b>	<b>119</b>	<b>119</b>
<b>Medier</b>						
8:1 Mediestöd	492	652	645	<b>762</b>	732	732
8:2 Myndigheten för press, radio och tv	36	39	37	<b>39</b>	40	40
<b>Summa Medier</b>	<b>528</b>	<b>691</b>	<b>682</b>	<b>801</b>	<b>772</b>	<b>772</b>
<b>Steps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet</b>						
9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	24	29	29	<b>29</b>	29	30
<b>Summa Steps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet</b>	<b>24</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>30</b>
<b>Totalt för utgiftsområde 01 Rikets styrelse<sup>2</sup></b>	<b>14 289</b>	<b>14 772</b>	<b>14 784</b>	<b>15 131</b>	<b>15 109</b>	<b>15 251</b>

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Till och med budgetåret 2019 redovisades anslaget 1:15 *Riksrevisionen* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. Fr.o.m. budgetåret 2020 redovisas anslaget under utgiftsområde 1 Rikets styrelse (anslaget 2:5 *Riksrevisionen*)

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2020–2022  
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>14 926</b>	<b>14 926</b>	<b>14 926</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	315	527	738
Beslut	32	-201	-269
Varav BP20 <sup>3</sup>	141	82	82
Överföring till/från andra utgiftsområden	-182	-185	-187
Varav BP20 <sup>3</sup>	-166	-166	-166
Övrigt	41	41	42
<b>Ny ramnivå</b>	<b>15 131</b>	<b>15 109</b>	<b>15 251</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2020 realekonomiskt fördelad  
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse**

Miljoner kronor

	2020
Transfereringar <sup>1</sup>	1 725
Verksamhetsutgifter <sup>2</sup>	13 370
Investeringar <sup>3</sup>	36
<b>Summa ramnivå</b>	<b>15 131</b>

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2018 samt kända förändringar av anslagens användning.

<sup>1</sup> Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

<sup>2</sup> Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

<sup>3</sup> Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

## 2.3 Mål för utgiftsområdet

De av riksdagen beslutade målen inom utgiftsområdet är följande:

### *Samepolitik*

Samepolitikens övergripande mål är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2005/06:1 utg.omr. 23, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

### *Demokratipolitik och mänskliga rättigheter*

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika (prop. 2017/18:1 utg.omr. 1, bet. 2017/18:KU1, rskr. 2017/18:74).

Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1 utg.omr. 1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:59).

### *Nationella minoriteter*

Målet för politiken för nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

### *Medier*

Målen för medieområdet är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

För övriga delområden inom utgiftsområdet finns inga av riksdagen bundna mål.

Mål beslutade av regeringen eller, i förekommande fall, Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksrevisionen redovisas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

## 2.4 Resultatredovisning

Resultatredovisning lämnas på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

För avsnittet Medier sker resultatredovisningen samlat i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. För avsnittet Sametinget och samepolitiken sker resultatredovisningen avseende rennäring och andra näringar under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

## 2.5 Politikens inriktning

Politikens inriktning redovisas i förekommande fall på den underindelade nivån, se respektive avsnitt.

För avsnittet Medier redovisas politikens inriktning samlat i utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.





## 3 Statschefen

### 3.1 Budgetförslag

#### 3.1.1 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten

**Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten**

Tusental kronor

2018	Utfall	140 044	Anslags- sparande	0
2019	Anslag	144 685 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	143 018
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>146 400</b>		
2021	Beräknat	145 417 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	147 985 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 142 900 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 142 900 tkr i 2020 års prisnivå.

#### Ändamål

Anslaget får användas för att täcka utgifter för statschefens officiella funktioner inklusive utgifter för kungafamiljen samt för Kungliga hovstatens och Kungliga slottsstatens förvaltningsutgifter.

#### Kompletterande information

Kungliga hovstaten (Hovstaten) och Kungliga slottsstaten (Slottsstaten) har till uppgift att bistå statschefen och övriga medlemmar av kungafamiljen i deras officiella plikter. I uppgiften ingår även att vårda det kungliga kulturarvet och att visa detta kulturarv för allmänheten.

Anslaget fördelas på Hovstaten (51 procent) och Slottsstaten (49 procent). Anslagsmedlen som avser Hovstaten disponeras av Kammar-

kollegiet och betalas ut engångsvis efter rekvisition till H.M. Konungens hovförvaltning. Anslagsmedel som avser Slottsstaten utbetalas månadsvis i lika stora delar.

#### Resultatredovisning

##### *Verksamheten inom Hovstaten*

Kungens konstitutionella statsceremoniella och officiella uppgifter utgör kärnan i Hovstatens årliga verksamhet. I dessa uppgifter ingår bl.a. öppnande av riksmötet, ordförandeskap i utrikesnämnden och i konseljer, audienser, statsbesök, officiella besök, representation och möten med företrädare för offentlig och privat sektor samt det civila samhället. Kungen stöds i sitt uppdrag av kungafamiljen.

Av verksamhetsberättelsen för 2018 framgår att 24 utländska ambassadörer ackrediterats vid högtidliga audienser och att 24 avskedsaudienser hållits. Statsbesök från Island och Italien togs emot och statsbesök till Japan genomfördes.

Det framgår vidare att det, som tidigare år, funnits ett stort intresse av kungligt deltagande i olika sammanhang. År 2018 inkom 1 752 förfrågningar om kungligt deltagande. Kungen och kungafamiljen genomförde 900 officiella programpunkter under året, jämfört med 875 föregående år.

Till Hovstaten hör Riksmarskalksämberet med kansli, ekonomi- och personalavdelning, Hovmarskalksämberet och informationsavdelningen.

I konstitutionsutskottets betänkande Allmänna helgdagar m.m. föreslog utskottet bl.a. ett tillkännagivande om utformningen av riksdagens anslag till hovet, vilket antogs av riksdagen (bet. 2017/18:KU28 s. 8, rskr. 2017/18:337 och

338). Tillkännagivandet bereds för närvarande i Regeringskansliet, med inriktningen att en parlamentariskt sammansatt kommitté ska ges i uppdrag att överväga de aktuella frågorna. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

#### *Verksamheten inom Slottsstaten*

Slottsstatens verksamhet omfattar huvudsakligen vård och underhåll av det kungliga kulturarvet samt utställnings- och visningsverksamhet. Organisatoriskt ansvarar Ståthållarämbetet för den löpande skötseln och tillsynen av de elva kungliga slotten med tillhörande byggnader och parker.

Ett flertal underhålls- och renoveringsprojekt utförs för närvarande i samarbete med Statens fastighetsverk. Det mest omfattande är den pågående fasadrenoveringen av Stockholms slott. År 2018 inleddes även en upprustning av Drottningholms slottspark. Slottsparken är upptagen på Unescos världsarvslista och en betydelsefull internationell sevärdhet.

Slottsstatens arbete med att öka tillgängligheten till de kungliga slotten fortsätter.

#### *Hovstatens ekonomi*

I enlighet med den överenskommelse som träffats mellan regeringen och Riksmarskalksämberet, vars huvudsakliga innehåll återges nedan under Regeringens överväganden, består den ekonomiska redovisningen av Hovstatens verksamhet av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter. Redovisningen följer vedertagna principer som tillämpas för Slottsstaten. De anslagsmedel som avser Hovstaten uppgick 2018 till 71 miljoner kronor. Medlen används för att finansiera kostnader för representation, statsbesök, resor, transporter, personal m.m. samt levnadsomkostnader som är direkt kopplade till statschefens funktion. Anslaget till Hovstaten utgjorde 84 procent av verksamhetens intäkter. Övriga intäkter bestod framför allt av avgifter och andra ersättningar. Likt föregående år utgjordes den största kostnadsposten, motsvarade 69 procent av de totala kostnaderna, av personalkostnader. Övriga driftskostnader, där de största posterna avsåg förbrukningskostnader och köpta tjänster, motsvarade 29 procent av kostnaderna. Verksamheten inom Hovstaten resulterade 2018 i en positiv kapitalförändring om 0,15 miljoner kronor.

#### *Slottsstatens ekonomi*

Slottsstaten har som tidigare år lämnat en årsredovisning enligt gängse utformning. Slottsstatens verksamhet finansieras genom anslag, med hyres- och arrendeintäkter, intäkter från visningar av de kungliga slotten och intäkter från försäljning i slottsbodarna. De anslagna medlen, vilket motsvarade 35 procent av verksamhetens intäkter, uppgick 2018 till 69 miljoner kronor. Övriga intäkter härrör främst från avgifter och andra ersättningar och uppgick till 116 miljoner kronor, vilket var en minskning med drygt 5 miljoner kronor jämfört med föregående år. Intäktsminskningen berodde bl.a. på att antalet besök vid de kungliga slotten minskade, samtidigt som kostnaderna ökade med 5 procent.

Av verksamhetens kostnader uppgick personalkostnaderna till 118 miljoner kronor, vilket var en ökning med 8 procent jämfört med föregående år, och övriga driftskostnader till 63,7 miljoner kronor.

#### *Anställda inom Kungliga hov- och slottsstaten*

Omräknat till heltid motsvarade de tillsvidareanställda 2018 ca 260 årsarbetskrafter, vilket var en ökning jämfört med föregående år. Därutöver anlitas ett stort antal personer för tillfälliga uppdrag i form av timanställningar. Även här har antalet anställda ökat under 2018 till motsvarande 83 heltidstjänster. Ökningen av antalet tillsvidareanställda och timanställda förklaras av utökade öppettider inom den publika verksamheten.

#### **Analys och slutsatser**

Regeringen bedömer att verksamheten vid Hovstaten och Slottsstaten under 2018 har varit omfattande.

Av Hovstatens verksamhetsberättelse för 2018 framgår att förbrukningen av anslaget varierar mellan åren. För 2018 redovisas en marginellt positiv kapitalförändring om 0,15 miljoner kronor. Kapitalförändringen över tid visar att verksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med anslaget storlek.

Av årsredovisningen för Slottsstaten 2018 framgår att intäkterna från avgifter och andra ersättningar fortsatt att vara betydande, även om exempelvis antalet besök vid de kungliga slotten minskade under året. I likhet med tidigare år översteg dessa ersättningar intäkterna från anslag.

Slottsstatens satsningar på ökad tillgänglighet har inneburit större krav på säkerheten i och kring de kungliga slotten. Under 2019 tillfördes därför Slottsstaten 4 miljoner kronor för säkerhetshöjande åtgärder vid slotten (prop. 2018/19:99, bet. 2018/19:FiU21, rskr. 2018/19:288). Åtgärderna har bedömts vara nödvändiga för att även fortsättningsvis kunna visa det kungliga kulturarvet för allmänheten.

## Regeringens överväganden

**Tabell 3.2 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 1:1 Kungliga hov- och slottsstaten**

Tusental kronor			
	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>140 685</b>	<b>140 685</b>	<b>140 685</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	2 215	4 732	7 300
Beslut	3 500	0	0
Varav BP20 <sup>3</sup>	3 500		
Varav			
säkerhetshöjande åtgärder Kungliga slotten <sup>3</sup>	3 500		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>146 400</b>	<b>145 417</b>	<b>147 985</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

Kungliga hov- och slottsstaten ska enligt överenskommelse med regeringen årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten (prop. 1996/97:1 utg.omr. 1 avsnitt 4). Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet. Av det totala anslaget tillförs, i enlighet med vad som ovan anförts, Hovstaten 51 procent, medan Slottsstaten tilldelas 49 procent. Anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten grundar sig på relationen mellan deras faktiska kostnader 1996. Kostnadsfördelningsnyckeln ska gälla långsiktigt och inte justeras till följd av smärre förändringar i organisationen eller verkliga kostnadsutfall. Några förändringar som gjort det motiverat att komma överens om en annan anslagsfördelning har hitintills inte inträffat.

Regeringen och Riksmarskalksämberet har sedermera kommit överens om att som grund för en eventuell framtida ändring av anslagsfördelningen mellan Hovstaten och Slottsstaten ska större organisatoriska förändringar dem emellan redovisas i verksamhetsberättelsen för det budgetår då förändringen sker. Anslagets fördelning på de olika verksamhetsområdena ska dessutom bli föremål för en kontinuerlig diskussion mellan Riksmarskalksämberet och Regeringskansliet (prop. 2005/06:1 utg.omr. 1 avsnitt 6).

Enligt tidigare överenskommelse har tyngdpunkten i verksamhetsberättelsen legat på en redovisning av hur tilldelade medel använts när det gäller Slottsstaten. Regeringen och Riksmarskalksämberet enades emellertid 2013 om att den ekonomiska redogörelsen för Hovstaten ska utgöras av en uppställning som liknar den redogörelse som tidigare lämnats för Slottsstaten. Detta innebär att uppställningen ska bestå av resultat- och balansinformation samt kommentarer i form av tilläggsupplysningar och noter (prop. 2013/14:1 utg.omr. 1 avsnitt 4).

Av förarbetena till regeringsformen framgår att Hovstaten står utanför den statliga förvaltningsorganisationen (prop. 1973:90 s. 176). Den verksamhet som Hovstaten bedriver omfattas inte av lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Hovstaten omfattas inte heller av anslagsförordningens (2011:223) bestämmelser om bl.a. prövning av anslagssparande och indragning av anslag, eller andra delar av det ekonomiska regelverket för myndigheter under regeringen. Kammarkollegiet betalar ut anslagsmedel engångsvis efter rekvisition. Den ovan nämnda överenskommelsen ändrar inte denna ordning.

Regeringen föreslår att 146 400 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Kungliga hov- och slottsstaten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 145 417 000 kronor respektive 147 985 000 kronor.



## 4 Riksdagsförvaltningen

### 4.1 Utgångspunkter för Riksdagsförvaltningens verksamhet

Riksdagen har som det främsta demokratiska statsorganet konstitutionellt fastställda uppgifter i det svenska statsskicket. Riksdagen med dess ledamöter har som folkets främsta företrädare också en central roll i opinionsbildningen och en skyldighet att verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Riksdagen har även uppgifter som följer av internationella åtaganden och av medlemskapet i Europeiska unionen.

Riksdagens arbete bedrivs i enlighet med bestämmelserna i regeringsformen, riksdagsordningen och särskilda riksdagsbeslut om arbetets inriktning.

#### Riksdagsförvaltningens uppgift

Riksdagsförvaltningen är riksdagens förvaltningsmyndighet. Förvaltningens verksamhet regleras i riksdagsordningen och i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen samt i annan lagstiftning och i föreskrifter på riksdagsområdet.

Riksdagsförvaltningen har endast en verksamhetsgren: Stöd till den parlamentariska processen.

Riksdagsförvaltningen har till uppgift att stödja riksdagens arbete. Förvaltningen ska se till att kammaren, utskotten, EU-nämnden, ledamöterna och övriga riksdagsorgan får det stöd och den service de behöver. Förvaltningen ska också informera allmänheten om riksdagens arbete och om EU-frågor samt handlägga

ärenden som rör riksdagens internationella kontakter. Dessutom ansvarar förvaltningen för att vårda riksdagens byggnader och samlingar samt för myndighets- och förvaltningsuppgifter.

#### Riksdagsstyrelsens uppdrag till förvaltningen

Riksdagsförvaltningen ska skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete genom att

- svara för ett väl fungerande stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- svara för ett väl fungerande stöd och service till ledamöter och partikanslier
- främja kunskapen om riksdagen och riksdagens arbete
- vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar
- vara en väl fungerande myndighet och arbetsgivare.

Dessa uppdrag utgör grunden för de fem uppdragsområden som Riksdagsförvaltningens verksamhet är indelad i:

- A. Stöd till arbetet i kammare och utskott m.m.
- B. Stöd och service till ledamöter och partikanslier
- C. Kunskap om riksdagen och riksdagens arbete
- D. Vård och bevarande av byggnader och samlingar
- E. Myndighet och arbetsgivare.

Med utgångspunkt i uppdraget fastställer riksdagsstyrelsen en strategisk plan för Riksdagsförvaltningen varje valperiod. I den strategiska planen beskrivs ambitionerna och de övergripande prioriteringarna för valperioden. I mars 2019 beslutade riksdagsstyrelsen om en strategisk plan för Riksdagsförvaltningen för perioden 2019–2022. För en utförligare information se vidare Strategisk plan för Riksdagsförvaltningen 2019–2022 (dnr 1810-2018/19).

## 4.2 Resultatredovisning

### 4.2.1 Resultat

Riksdagsförvaltningen har arbetat för att skapa bästa möjliga förutsättningar för riksdagens och ledamöternas arbete. Nedan följer en sammanfattning av Riksdagsförvaltningens resultat sedan januari 2018. Riksdagsförvaltningen har

- gett kammare och utskott ett väl fungerande stöd. Som en följd av att Sverige styrdes av en övergångsregering har arbetet i kammaren under delar av året inte genomförts enligt plan. Förvaltningen har under dessa perioder anpassat planeringen av kammarbetet efter de ändrade förutsättningarna. Arbetet för att förbättra it-systemen som stöder den parlamentariska processen har fortsatt. Riksdagsförvaltningens utvecklingsarbete för krisberedskap och planering för civilt försvar har fortlöpt och förvaltningen har stärkt arbetet med kontinuitetshantering.
- gett ledamöter och partikanslier ett väl fungerande stöd och en god service. Arbetet för att förbättra stödet och servicen har under året präglats av förberedelserna för riksdagsvalet och en ny riksdag. Exempelvis har förvaltningen vidareutvecklat introduktionsprogrammet för nya ledamöter. Utvecklingen av servicecentret har fortsatt, och under 2018 startades ett projekt för att vidareutveckla servicecentret med digitala tjänster. Ett annat område som varit i fokus är säkerhet. Riksdagsförvaltningen har t.ex. tagit fram en ny instruktion som tydligare reglerar it-säkerhetsområdet och tagit fram förslag till ny lag om säkerhetsskydd i riksdagen, som trädde i kraft 1 april 2019.

- gett relevanta målgrupper möjligheter att få information och kunskap om riksdagens arbete. Under 2018 fortsatte förberedelserna för firandet av demokratins genombrott och i slutet av året invigdes det fyra år långa demokratijubileet. Förvaltningen har även arbetat med att utveckla kommunikationen via film och sociala medier, och under året lanserades en ny digital rundvandring i Riksdagshuset på riksdagen.se. Riksdagsförvaltningen har genomfört ett antal utvecklingsinsatser för att förbättra webbplatsen riksdagen.se och möta behoven i samband med riksdagsvalet.
- fortsatt att utveckla sitt arbete med att vårda och bevara riksdagens byggnader och samlingar på ett systematiskt sätt. Under året genomförde förvaltningen ett omfattande arbete med att förbereda för en totalrenovering av ledamotshuset. Lokaler i andra fastigheter har byggts om och anpassats för att kunna flytta arbetsplatser och servicefunktioner från ledamotshuset. Ytterligare kontorslokaler och övernattningsbostäder har hyrts in.
- varit en väl fungerande myndighet och arbetsgivare. Riksdagsförvaltningen har fortsatt att skapa förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart förbättringsarbete. Under 2018 stod medarbetarskapet särskilt i fokus, och bl.a. slutfördes arbetet med att ta fram en medarbetarpolicy. En ny kommunikationsstrategi har tagits fram och förvaltningen har genomfört en rad kompetensutvecklingsinsatser under året. Exempelvis deltog samtliga chefer i ett seminarium inom området feedback.

I tabellen nedan framgår Riksdagsförvaltningens intäkter, kostnader och transfereringar för verksamhetsgrenen Stöd till den parlamentariska processen.

**Tabell 4.1 Intäkter, kostnader och transfereringar**

Miljoner kronor

	2018	2017	2016
Intäkter <sup>1</sup>	36	47	45
Kostnader	1 517	1 490	1 997
Nettokostnader	1 481	1 443	1 952
Transfereringar	518	505	501
<b>Totalt <sup>2</sup></b>	<b>1 999</b>	<b>1 948</b>	<b>2 453</b>

<sup>1</sup> Exklusive intäkter av anslag.<sup>2</sup> Alla belopp i tabellen redovisas i miljoner kronor. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

De förändrade redovisningsprinciperna för avsättningarna av pensioner och avgångsförmåner inklusive sociala avgifter påverkar fördelningen jämfört med 2017. Bland annat minskar intäkterna då räntepåverkan i avsättningen inte längre redovisas.

De något högre kostnaderna för 2018 jämfört med 2017 beror främst på ökade kostnader i samband med valet samt löner och arvoden. De ökade kostnaderna för transfereringar beror främst på ökat stöd till partigrupperna i samband med valet 2018.

För en utförlig redogörelse över arbetet i riksdagen hänvisas till Tillbakablick på riksdagsåret 2017/18 och Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2018 (2018/19:RS1) samt utskottens egna verksamhetsberättelser.

Konstitutionsutskottet kommer under hösten 2019 att behandla Riksdagsförvaltningens årsredovisning för 2018. Vid behandlingen av årsredovisningen för 2017 (bet. 2018/19:KU1) hade utskottet inget att invända och riksdagen lade årsredovisningen till handlingarna.

#### 4.2.2 Analys och slutsatser

Riksdagsvalet har satt sin prägel på förvaltningens verksamhet under 2018. Ett riksdagsval innebär att förvaltningens normala arbetsuppgifter ökar markant i omfattning samtidigt som det tillkommer uppgifter som utförs endast i samband med ett val. Förvaltningens bedömning är att förberedelserna och genomförandet av uppgifterna i samband med valet förlöpt väl. I en utvärdering som förvaltningen gjort med nya ledamöter efter valet framkom att de till största del var nöjda med förvaltningens service. Regeringsbildningsprocessen och den nya parlamentariska situationen efter valet innebar nya utmaningar som ställde krav på både

skicklighet och snabbhet i förvaltningens stöd. En annan stor utmaning för förvaltningen har varit förberedelserna inför totalrenoveringen av ledamots huset. Den 27 mars 2019 beslutade riksdagsstyrelsen om byggstart och projektet förväntas pågå till 2022. Sammanfattningsvis bedömer Riksdagsförvaltningen att förvaltningen har genomfört sina uppdrag med ett tillfredsställande resultat.

### 4.3 Den årliga revisionens iakttagelser

Enligt Riksrevisionens uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksdagsförvaltningens finansiella ställning den 31 december 2018.

### 4.4 Budgetförslag

#### 4.4.1 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

**Tabell 4.2 Anslagsutveckling 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.**

Tusental kronor

2018	Utfall	915 945	Anslags-sparande	32 055
2019	Anslag	926 469 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	974 816
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>968 702</b>		
2021	Beräknat	943 695 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	958 839 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.<sup>2</sup> Motsvarar 928 702 tkr i 2020 års prisnivå.<sup>3</sup> Motsvarar 928 702 tkr i 2020 års prisnivå.

#### Anslagets ändamål

Anslaget får användas för kostnader för

- ersättningar som riksdagens ledamöter enligt lag har rätt till inom ramen för sitt ledamotsuppdrag,
- stöd till riksdagsledamöternas och parti-gruppernas arbete i riksdagen,
- talmannens verksamhet, resor och representation,

- utskottens utgående besök samt utrikes och inrikes resor och utfrågningar,
- internationellt och interparlamentariskt samarbete samt bidrag till interparlamentariskt samarbete,
- bidrag till föreningar i riksdagen,
- språkutbildning till riksdagens ledamöter samt för
- klimatkompensation.

### Riksdagsstyrelsens överväganden

#### *Stödet till politiska sekreterare*

Stödet till partigrupperna i riksdagen för politiska sekreterare till riksdagens ledamöter regleras i 3 kap. lagen (2016:1109) om stöd till partigrupperna för riksdagsledamöternas arbete i riksdagen och riksdagsstyrelsens föreskrift (RFS 2016:6) om tillämpningen av lagen. Stödet är avsett att täcka kostnaderna för handläggarehjälp åt riksdagens ledamöter och beräknas efter normen en politisk sekreterare per riksdagsledamot. Schablonbeloppet för stödet till politiska sekreterare räknas upp med ca 2,3 procent från nuvarande 63 100 kronor till 64 600 kronor fr.o.m. den 1 januari 2020. Förslaget innebär att nivån på anslaget behöver ökas med 6 282 000 kronor fr.o.m. 2020.

#### *Interparlamentariskt och internationellt samarbete*

Med anledning av demokratifrämjande samarbete samt ökning av bidragen för bl.a. Nordiska rådet föreslås anslaget ökas med 800 000 kronor fr.o.m. 2020. Riksdagsstyrelsen planerar att återkomma till riksdagen i nästa års budgetproposition med anledning av Natos parlamentariska församlingsårssession 2021 samt värdskapet för Östersjökonferensen (BSPC) i Stockholm.

#### *Förstärkning av anslaget 2020*

Det finns flera osäkra faktorer som gör att nivån på anslaget är svårberäknad, bl.a. hur stort behovet är av avgångsförmåner. Även omfattningen av framtida pensionsutbetalningar är svår att uppskatta. Hittills har fluktuationer mellan åren till stor del kunnat finansieras av upparbetat anslagssparande. Till 2020 beräknas det inte finnas något anslagssparande kvar.

Den beräknade budgeten för 2020 visar på att behovet ligger över anslagsutrymmet. På grund av detta föreslås anslaget ökas med 40 000 000

kronor för 2020. Det kan bli aktuellt under 2020 för riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen om en ytterligare medelsförstärkning.

### Anslagsförändringar

**Tabell 4.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>926 469</b>	<b>926 469</b>	<b>926 469</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	8 062	23 149	38 388
Beslut	34 171	-5 923	-6 018
Varav BP20 <sup>3</sup>	47 082	7 082	7 082
Varav <sup>3</sup>			
Stödet till politiska sekreterare	6 282	6 282	6 282
Interparlamentariskt och internationellt samarbete	800	800	800
Förstärkning av anslaget	40 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>968 702</b>	<b>943 695</b>	<b>958 839</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

Enligt riksdagsstyrelsens överväganden föreslås anslaget ökas med 47 082 000 kronor 2020 varav 7 082 000 kronor i nivåhöjande.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar avseende engånghöjningar för interparlamentariskt samarbete och en förstärkning av anslaget innebär att anslagsnivån minskas med 12 911 000 kronor fr.o.m. 2020.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 968 702 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Riksdagens ledamöter och partier m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 943 695 000 kronor respektive 958 839 000 kronor.



#### 4.4.2 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag

**Tabell 4.4 Anslagsutveckling 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag**

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifter
2018	Utfall	815 506	29 457	
2019	Anslag	819 396 <sup>1</sup>		832 683
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>861 468</b>		
2021	Beräknat	857 846 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	870 284 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 844 688 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 844 040 tkr i 2020 års prisnivå.

#### Anslaget ändamål

Anslaget får användas för Riksdagsförvaltningens förvaltningsutgifter, bidrag till föreningar i riksdagen och resebidrag till skolor. Anslaget får också användas för kostnader för stipendier till skolungdomar och kostnader för nämnder och riksdagsorgan enligt lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen.

#### Riksdagsstyrelsens överväganden

##### *Digitalisering*

I den strategiska planen för Riksdagsförvaltningen för åren 2019–2022 är digitalisering ett av fem prioriterade områden. För att kunna genomföra och realisera uppdragen inom digitaliseringsområdet behövs en långsiktig resursförstärkning inom verksamhetsutveckling, såsom behovs- och kravanalys, samt systemutveckling och kvalitetssäkring.

Mot bakgrund av ovanstående behov föreslås att anslaget ökas med 4 500 000 kronor fr.o.m. 2020.

##### *Utökad satsning på kommunikation*

Saklig och partipolitiskt neutral information värnar förtroendet för riksdagen och för demokratin. I enlighet med Riksdagsförvaltningens inriktning att utveckla den digitala kommunikationen, så att fler får kunskap och information om riksdagens funktion och beslut, planerar Riksdagsförvaltningen att utveckla och utöka kommunikationen med film.

Filmmediet förväntas attrahera fler och nya målgrupper, leda till att fler kan ta del av det som

sker i riksdagen och få information om beslut som fattas samt ge en fördjupad förståelse för den parlamentariska processen.

Med anledning av ovanstående föreslås anslaget ökas med 2 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

##### *Interparlamentariskt samarbete*

Riksdagen kommer 2021 stå värd för Natos parlamentariska församlings vårsession samt för Östersjökonferensen (BSPC). Detta innebär ett ökat resursbehov på förvaltningsanslaget redan från 2020. För detta behöver anslaget ökas med 500 000 kronor 2020 och 650 000 kronor 2021. Riksdagsstyrelsen planerar att återkomma till riksdagen i nästa års budgetproposition.

##### *Resursförstärkning inom utskottsavdelningen*

Beslutade ändringar i riksdagsordningen medför en resursförstärkning av Riksrevisionens parlamentariska råd. Ett särskilt tjänstemannastöd för utövandet av rådets funktioner knyts till berörda utskottskanslier, dvs. konstitutionsutskottet och finansutskottet. Lagändringarna har trätt i kraft den 1 januari 2019 (framst. 2018/19:RS5, bet. 2018/19:KU14, rskr. 2018/19:126–128) och riksdagsstyrelsen återkommer därför till riksdagen.

Inom Socialförsäkringsutskottets beredningsområde har antalet riksdagsärenden under en följd av år ökat. Detta innebär att kansliet är i behov av en permanent resursförstärkning.

För ovanstående föreslås anslaget ökas med 2 150 000 kronor fr.o.m. 2020.

##### *Parlamentarisk utredning*

Under 2019 och 2020 kommer en parlamentarisk kommitté att göra en översyn av vissa frågor som gäller riksdagens arbete. Kommittén kommer att biträdas av sakkunniga, experter och en sekreterare. För kostnader som utfaller 2020 behöver anslaget ökas med 1 150 000 kronor.

##### *Säkerhet och informations- och it-säkerhet*

Under 2018 och inledningen av 2019 har det genomförts flera avdelningsöverskridande projekt, uppdrag och utvecklingsinitiativ inom ramen för områdena säkerhetsskydd (informationssäkerhet, tillträdesbegränsning och säkerhetsprövning), krisberedskap, kontinuitet och planering för civilt försvar. Syftet med dessa är att på en övergripande nivå säkerställa att den parlamentariska beslutsprocessen ska kunna fortgå över hela hotskalan, såväl i vardagen som vid incidenter, kriser och krigsfara eller krig.

Detta arbete medför ett utvecklingsbehov, som kräver resurser för att kunna omhändertas. Det gäller bl.a. utveckling av långsiktiga moderna lösningar för teknisk bearbetning och kommunikation av säkerhetsskyddsklassificerad information samt utveckling inom det systematiska säkerhetsskyddsarbetet. Till denna utveckling tillkommer investeringar.

Förutom den ökning av anslaget gällande säkerhet och informations- och it-säkerhet som finns i 2019 års budgetproposition föreslås anslaget ökas ytterligare med 5 200 000 kronor 2020 varav 3 700 000 kronor är nivåhöjande. Det kan bli aktuellt för riksdagsstyrelsen att återkomma till riksdagen i nästa års budgetproposition.

#### *Fastighetsverksamhet*

Översynen som gjordes av fastighetsverksamheten 2018 visade på ett behov av resurs- och kompetensmässig förstärkning av verksamheten vilket också anslaget ökades för. Utöver detta har förvaltningen under 2019 identifierat ett ytterligare behov av resursförstärkning inom omfattande fastighetsprojekt.

Förutom den ökning av anslaget gällande fastighetsverksamhet som finns i 2019 års budgetproposition föreslås anslaget ökas ytterligare med 1 100 000 kronor fr.o.m. 2020.

#### *Kringkostnader projekt ledamotshuset*

I samband med ombyggnationen av ledamotshuset uppkommer kostnader för medieteknikrelaterad utrustning under 2020 samt ett resursbehov. Merparten av kringkostnaderna gällande ledamotshuset kommer dock att infalla 2021 och 2022, dvs. närmare projektets färdigställande. Till detta tillkommer investeringar. Med anledning av ovanstående föreslås anslaget ökas med 2 500 000 kronor för 2020. Riksdagsstyrelsen avser att återkomma till riksdagen i nästa års budgetproposition.

#### *Demokratijubileet*

Riksdagen beslutade 2013 att 100-årsjubileet för demokratins genombrott ska uppmärksammas. Riksdagsstyrelsen har beslutat att detta ska ske mellan december 2018 och januari 2022.

Under 2020 planerar Riksdagsförvaltningen att fortsätta sprida kunskap om och väcka engagemang för demokratins betydelse i dåtid, nutid och framtid. Arbetet avser att gå in i en intensivare fas under 2020 med syfte att skapa

uppmärksamhet och intresse för demokratijubileet samt förbereda för jubileumsåret 2021.

Det planeras många aktiviteter för att nå människor runt om i hela landet. Bland annat är avsikten att en nationell utställning ska visas i samtliga län fram till 2021. I anslutningen till utställningen ska seminarier och andra aktiviteter anordnas som uppmärksammar demokratin. Demokratijubileets webbplats ska utvecklas med filmer, infografik och fördjupande textmaterial som syftar till att inspirera och skapa engagemang för demokratifrågor. I den digitala kommunikationen ingår en virtuell utställning som under 2020 ska utvecklas med fler teman och berättelser. Avsikten är att fortsätta med spridningen av skolmaterial till gymnasie- och folkhögskolor. En seminarierie planeras och Riksdagsförvaltningen har för avsikt att vara aktiv på flera externa arenor under 2020.

Kostnaden beräknas till 11 800 000 kronor för vilket anslaget föreslås ökas 2020. Med anledning av att 2021 planeras bli höjdpunkten på riksdagens demokratijubileum, då ett större jubileumsfirande äger rum, beräknas kostnaden öka ytterligare 2021. Riksdagsstyrelsen återkommer i nästa års budgetproposition med beräkningar för jubileumsåret 2021.

## Anslagsförändringar

**Tabell 4.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:2 Riksdagens förvaltningsanslag**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>819 396</b>	<b>819 396</b>	<b>819 396</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	12 853	25 817	38 730
Beslut	29 219	12 633	12 158
Varav BP20 <sup>3</sup>	30 900	14 100	13 450
Varav <sup>3</sup>			
Digitalisering	4 500	4 500	4 500
Utökad satsning på kommunikation	2 000	2 000	2 000
Interparlamentariskt samarbete	500	650	
Resursförstärkning inom utskottsavdelningen	2 150	2 150	2 150
Parlamentarisk utredning	1 150		
Säkerhet och informations- och it-säkerhet	5 200	3 700	3 700
Fastighetsverksamhet	1 100	1 100	1 100
Kringkostnader projekt ledamotshuset	2 500		
Demokratijubileet	11 800		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>861 468</b>	<b>857 846</b>	<b>870 284</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

Enligt riksdagsstyrelsens överväganden föreslås anslaget ökas med 30 900 000 kronor 2020 varav 13 450 000 kronor är nivåhöjande.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar avseende engångshöjning för demokratijubileet och nivåhöjning för säkerhet- och informations- och it-säkerhet samt fastighetsverksamhet innebär att anslagsnivån minskas med 1 681 000 kronor fr.o.m. 2020.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 861 468 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Riksdagens förvaltningsanslag* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 857 846 000 kronor respektive 870 284 000 kronor.

## Låneram

**Riksdagsstyrelsens förslag:** Riksdagsförvaltningen bemyndigas att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 130 000 000 kronor.

**Skälen för riksdagsstyrelsens förslag:** För 2020 beräknas investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet uppgå till ca 60 000 000 kronor. Där ingår investeringar för projektet Utveckling av Rixsystemen 2.0, vars totala beräknade budgetram är 24 000 000 kronor. Projektet syftar till att förbättra driftsäkerheten, tillförlitligheten och användbarheten i de it-system som stöder den parlamentariska processen.

De investeringar som är planerade för 2020 gällande myndighetens verksamhet ryms inte inom nuvarande låneram. Därför föreslås en ökning av låneramen för 2020 med 10 000 000 kronor till 130 000 000 kronor.

### 4.4.3 2:3 Riksdagens fastighetsanslag

**Tabell 4.6 Anslagsutveckling 2:3 Riksdagens fastighetsanslag**

Tusental kronor

År	Utfall	97 222	Anslags-sparande	66 807
2018	Utfall	97 222	Anslags-sparande	66 807
2019	Anslag	100 000 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	131 285
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>100 000</b>		
2021	Beräknat	100 000		
2022	Beräknat	100 000		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### Anslaget ändamål

Anslaget får användas för kostnader för särskilt beslutat underhåll i Riksdagsförvaltningens egna fastigheter och bostadsrätter. Det får också användas för kostnader för renoverings- och underhållsåtgärder, evakueringslokaler i samband med renoveringsarbeten, markskötsel och utemiljö, konst, fast inredning samt kostnader för it-system kopplade till denna verksamhet. Anslaget

får även användas för att täcka kostnader för räntor och avskrivningar för ovanstående.

Anslaget får också användas för kostnader för förvärv av mark för framtida byggnation av en extern godsmottagning.

### Riksdagsstyrelsens överväganden

Riksdagsförvaltningen arbetar vidare med den långsiktiga planeringen för att förvalta och utveckla fastigheterna så att riksdagens hus även i framtiden kan vara ett gott stöd för demokratin. Framtidens riksdagshus är det övergripande och strategiska programmet som den stegvisa renoveringen och utvecklingen av de olika byggnaderna utgår från. Varje fastighet har dessutom en fastställd underhållsplan som uppdateras löpande.

Det finns ett stort underhållsbehov i fastighetsbeståndet och omfattande renoveringsarbeten beräknas pågå in på 2030-talet. Detta påverkar resursbehovet, kostnaderna för avskrivningar och räntor samt innebär högre låneramar. Som en följd av renoveringarna kommer även kostnaderna för tillfälliga evakueringslokaler att vara höga.

Projekt ledamotshuset, fastigheten Mars och Vulcanus 1, pågår enligt plan. De övernattningsbostäder som tagits bort i ledamotshuset respektive fastigheten Cephalus är ersatta med hyresrätter som upplåts till ledamöterna. Därtill pågår ett antal större underhållsprojekt, t.ex. renovering av fönster, fasadrenovering på fastigheten Ormsaltaren och takomläggning på fastigheten Mercurius.

Riksdagsförvaltningen har tidigare genomfört två förstudier gällande ny larmcentral och extern godsmottagning. För ny larmcentral har även en fördjupad förstudie genomförts. Båda dessa initiativ syftar till att öka säkerheten. Satsningarna kommer sannolikt att innebära investeringar som överstiger 20 000 000 kronor, men ytterligare analyser krävs för att kunna göra en slutlig bedömning av resursbehovet. Riksdagsstyrelsen återkommer till riksdagen när det gäller dessa investeringar.

När det gäller den externa godsmottagningen har Riksdagsförvaltningen som ambition att förvärva mark under 2020.

### *Projekt ledamotshuset (kvarteret Mars och Vulcanus 1)*

Detaljprojektering av projekt ledamotshuset är nu genomförd. Den 27 mars 2019 beslutade riksdagsstyrelsen om start av byggproduktion och denna är startad den 1 april. Projektet kommer preliminärt att pågå fram till 2022. För 2020 uppskattas investeringskostnaden för projektet till 618 000 000 kronor.

Den bedömda slutkostnaden har reviderats efter detaljprojektering och framtagande av bygghandling. Projektkostnaden uppskattas till mellan 1 500 000 000 och 1 700 000 000 kronor.

Projekt ledamotshuset medför investerings- samt anslagspåverkande kostnader även på förvaltningsanslaget under byggnadstiden och vid projektets färdigställande.

### *Ombyggnad av kvarteret Cephalus*

Förstudien för ombyggnad av kvarteret Cephalus har avslutats i början av 2019. Enligt planeringen inom ramen för programmet Framtidens riksdagshus ska renoveringen påbörjas när ledamotshuset är inflyttningsklart. Riksdagsstyrelsen förväntas fatta beslut om ett eventuellt projekt i slutet av 2019.

### *Renovering av fogar och fasader, riksbyggnaderna*

Renoveringen av fogar och fasader gällande riksbyggnaderna överstiger enligt nya beräkningar 20 000 000 kronor och har dessutom klassificerats till att vara en investering. Investeringen kommer att pågå under flera år och syftar till att bevara riksbyggnaderna och därmed anslagsfinansieras enligt lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter.

## Anslagsförändringar

**Tabell 4.7 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:3 Riksdagens fastighetsanslag**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>	<b>100 000</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Riksdagsstyrelsen föreslår att 100 000 000 kronor anvisas under 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 100 000 000 kronor för respektive år.

## Investeringsplan

**Riksdagsstyrelsens förslag:** Investeringsplanen för 2020–2022 för anslaget 2:3 *Riksdagens fastighetsanslag* (tabell 4.8) godkänns som en riktlinje för Riksdagsförvaltningens investeringar.

**Tabell 4.8 Investeringsplan för anslaget 2:3 Riksdagens fastighetsanslag 2020–2022**

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<b>Vidmakthållande av befintliga investeringar</b>					
Underhåll och renoveringsplan	76,5	60,8	77,5	60	60
Projekt ledamotshuset	44,9	321	618	400	175
Fogar och fasader riksbyggnaderna	4,7	5	10	10	10
<b>Summa utgifter för vidmakthållande</b>	<b>126,1</b>	<b>386,8</b>	<b>705,5</b>	<b>470</b>	<b>245</b>
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>126,1</i>	<i>386,8</i>	<i>705,5</i>	<i>470</i>	<i>245</i>
<b>Finansiering</b>					
Anslag 2:3 Riksdagens fastighetsanslag	20	15	13	20	20
Övrig kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	106,1	371,8	692,5	450	225
<b>Summa finansiering av vidmakthållande</b>	<b>126,1</b>	<b>386,8</b>	<b>705,5</b>	<b>470</b>	<b>245</b>
Totala utgifter för nyanskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar					
	126,1	386,8	705,5	470	245
<b>Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar</b>	<b>126,1</b>	<b>386,8</b>	<b>705,5</b>	<b>470</b>	<b>245</b>

Nivån på investeringar som föreslås för perioden 2020–2022 baserar sig på nuvarande beslutade och planerade underhålls- och renoveringsåtgärder av Riksdagsförvaltningens fastigheter. I jämförelse med investeringsplanen i budgetpropositionen för 2019 är beloppen höjda för 2020 och 2021. Detta beror främst på projekt ledamotshuset, där slutkostnaden också har reviderats.

## Låneram

---

### **Riksdagsstyrelsens förslag:**

Riksdagsförvaltningen bemyndigas att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 500 000 000 kronor.

---

**Skälen för riksdagsstyrelsens förslag:** De investeringar som är planerade för 2020 inryms inte inom nuvarande låneram. Därför föreslås en ökning av låneramen för 2020 med 500 000 000 kronor till 1 500 000 000 kronor. Ökningen av låneramen beror främst på projekt ledamots-huset. Då renoveringen av ledamotshuset kommer att pågå under flera år kommer låneramen att behöva utökas i samma takt som denna.

## 5 Riksdagens ombudsmän

### 5.1 Mål för Riksdagens ombudsmän 2020

Riksdagens ombudsmäns (JO) uppgift är, enligt 13 kap. 6 § regeringsformen samt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen), att utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Ombudsmännen ska särskilt se till att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens bud om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter inte träds för när i den offentliga verksamheten. Ombudsmännen ska också verka för att brister i lagstiftningen avhjälpas.

JO har också till uppgift att fullgöra de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (National Preventive Mechanism, NPM) enligt det fakultativa protokollet den 18 december 2012 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Opcat).

Ett övergripande mål för verksamheten är att främja rättssäkerheten och höja den rättsliga kvalitetsnivån i myndighetsutövningen.

En förutsättning för JO:s verksamhet är att den åtnjuter högt förtroende hos såväl allmänheten som de domstolar och myndigheter som JO granskar. JO:s verksamhet ska utgöra en förebild för offentlig förvaltning. För att säkerställa detta har följande övergripande mål satts upp för verksamheten.

- Verksamheten ska bedrivas med hög kvalitet och vara effektiv.
- JO:s funktion ska vara väl känd i alla delar av samhället och JO ska vara lätt tillgänglig för

de som vill komma i kontakt med myndigheten.

- JO ska vara välinformerad om allmänhetens behov och förhållanden i den offentliga verksamheten.
- JO:s beslut ska ha stor genomslagskraft.
- JO ska ha en god arbetsmiljö och vara en attraktiv arbetsplats.

JO ska även delta i internationellt samarbete dels för att sprida idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner, dels för övrigt erfarenhetsutbyte.

I syfte att genomföra uppdraget och uppnå verksamhetsmålen har strategier utarbetats. Strategierna och mer preciserade mål för verksamheten kommer att anges i JO:s verksamhetsplan för 2020.

### 5.2 Resultatredovisning

JO:s tillsyn är inriktad på fri- och rättighetsfrågor och frågor som rör regeringsformens regler för saklighet och opartiskhet.

Riksdagens konstitutionsutskott har betonat att klagomålsprövningen är JO:s viktigaste uppgift och den som är bäst ägnad att uppfylla syftet med JO:s verksamhet i stort. Denna verksamhet har också prioriterats.

I verksamhetsplanen har mer preciserade mål satts upp rörande handläggningstider, ärendebalans, inspektioner, Opcat-verksamheten, besvarande av lagstiftningsremisser och den internationella verksamhetens inriktning. Av planen framgår också att ärenden som rör långa

handläggningstider hos myndigheter och myndigheternas hantering av framställningar om utlämnande av allmänna handlingar ska prioriteras, vilket också i huvudsak har gjorts.

Under 2018 var målsättningen att 80 procent av avskrivningsärendena skulle vara avslutade inom två månader från det att ärendet kom in. Cirka 87 procent av avskrivningsärendena avslutades inom denna tid. Målet nåddes således. För de remitterade ärendena var målet att minst 60 procent skulle ha en handläggningstid som understeg ett år. Detta mål nåddes inte fullt ut då 56 procent av de remitterade ärendena hade en handläggningstid som understeg ett år.

Målet för ärendebalansen var att den inte skulle öka och att antalet ärenden äldre än ett år i balans skulle minska. Vid årets slut uppgick ärendebalansen till 1 543 ärenden vilket var 134 fler än föregående år. 159 tillsynsärenden hade en handläggningstid som var äldre än ett år, vilket var 51 ärenden fler än föregående år. Målet för ärendebalansen nåddes således inte.

**Tabell 5.1 Ärendebalansen vid utgången av åren 2016–2018**

År	2016	2017	2018
Tillsynsärenden	1 228	1 384	1 535
Lagstiftningsremisser	29	25	8
Summa	1 257	1 409	1 543
<b>Varav tillsynsärenden äldre än ett år</b>	<b>54</b>	<b>108</b>	<b>159</b>

För inspektionsverksamheten var målet att minst 20 inspektioner skulle avslutas på tillsyns-avdelningarna. Detta mål nåddes och 20 inspektioner avslutades under 2018. Inom Opcat-verksamheten avslutades 25 inspektioner under året, vilket var tio fler än det uppsatta målet.

Ytterligare preciserade målsättningar 2018 var att belysa viktiga rättssäkerhetsaspekter i besvarandet av lagstiftningsremisser och att främja den internationella spridningen av idén om rättslig kontroll genom oberoende ombudsmannainstitutioner. Målsättningen har nåtts. Under året handlades 127 remisser i lagstiftningsärenden. JO tog emot 21 utländska besök och deltog i 17 aktiviteter utomlands.

## 5.2.1 Analys och slutsatser

JO bedömer att de övergripande målen för 2018 nåddes. Detsamma gällande målen för tillsyns-avdelningarnas inspektionsverksamhet, liksom målen för arbetet med lagstiftningsremisser, Opcat-verksamheten och den internationella verksamheten. Målet för handläggningstider för avskrivningsärenden nåddes också men inte målet för handläggningstider rörande de remitterade ärendena. Inte heller nåddes målet för ärendebalansen utan både det totala antalet balanserade ärenden och antalet äldre ärenden i balans ökade.

Arbetsituationen var under 2018 ansträngd. En avdelning var utan ordinarie ombudsman under årets tre första månader. Omsättningen av visstidsanställda föredragande medförde att flera erfarna föredragande slutade och cirka en tredjedel av föredragandena var nyanställda. Det uppstod även vakanser och oförutsedd frånvaro. Inför 2018 hade JO beviljats medel till ytterligare fyra föredragande. Dessa var dock inte på plats fullt ut förrän till halvårsskiftet. Därtill kom att antalet nyregistrerade ärenden låg på en hög nivå. Allt detta sammantaget medförde att JO inte lyckades nå målen när det gäller handläggningstider, ärendebalans och äldre ärenden i balans.

Antalet nyregistrerade tillsynsärenden under de första fyra månaderna 2019 uppgår till 3 268, vilket är mer än 200 fler än motsvarande period 2018 (3 035). Detta tyder på att ärendetillströmningen i år kan bli den största någonsin. Ärendebalansen har under de senare åren stadigt ökat. Detsamma gäller för antalet tillsynsärenden som är äldre än ett år. Trots att JO under 2018 ökat sin bemanning kommer det att bli mycket svårt att komma tillrätta med de långa handläggningstiderna. Det påbörjade arbetet med att åstadkomma effektivare digitala rutiner kan förväntas ge resultat först på längre sikt. Ett sätt att hantera en ökad ärendetillströmning har varit att låta färre ärenden bli föremål för en fullständig utredning. Under de senaste åren har ca 8 procent av det totala antalet registrerade ärenden utretts fullt ut, genom remiss till den berörda myndigheten, och 5–6 procent av de inkomna ärendena har avslutats med kritik. Andelen är betydligt lägre än vad som var fallet för tio år sedan. JO är av uppfattningen att lägsta godtagbara nivå för utredda ärenden redan nåtts och att ambitionen bör vara att fler ärenden ska utredas



fullt ut. Detta förutsätter dock en förstärkning av JO:s personal.

För ytterligare resultatinformation hänvisas till JO:s ämbetsberättelse för verksamhetsåret 2017-07-01 – 2018-06-30 samt till årsredovisningen för 2018.

### 5.3 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har för 2018 bedömt årsredovisningen som i allt väsentligt rättvisande.

### 5.4 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)

**Tabell 5.2 Anslagsutveckling 2:4 Riksdagens ombudsmän (JO)**

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Övrigt
2018	Utfall	97 084	8 843	
2019	Anslag	101 516 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	105 000
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>112 428</b>		
2021	Beräknat	112 684 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	114 304 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 111 048 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 111 048 tkr i 2020 års prisnivå.

#### 5.4.1 Anslaget ändamål

Anslaget får användas för Riksdagens ombudsmäns (JO) förvaltningsutgifter och anskaffningar av anläggningstillgångar.

#### 5.4.2 Anslagsfinansiering av anläggningstillgångar

**Riksdagens ombudsmäns (JO) förslag:** Riksdagens ombudsmän (JO) får för 2020 anslagsfinansiera anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet.

**Skälen för Riksdagens ombudsmäns (JO) förslag:** JO har hittills fått använda anslagsmedel för att finansiera sina anläggningstillgångar, bl.a. med hänsyn till att dessa investeringar normalt är av ringa omfattning. För 2020 uppgår investeringsbehovet till 1 400 000 kronor. Enligt 4 kap. lagen (2016:1091) om budget och ekonomiadministration för riksdagens myndigheter ska anläggningstillgångar – med vissa särskilt angivna undantag – finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering ska ske på annat sätt.

#### 5.4.3 Riksdagens ombudsmäns (JO) överväganden

För att bevara elektroniska handlingar och information för framtiden upphandlade JO ett e-arkiv 2017. Under 2018 hävdades avtalet med leverantören på grunda av utebliven leverans. En ny upphandling kommer att göras under 2019 med målsättningen att ett e-arkiv kan driftsättas 2020. Investeringskostnaden beräknas till 1 400 000 kronor och den årliga driftkostnaden till 200 000 kronor. På grund av ett ökat digitaliseringsbehov behöver satsningar göras på it-stödet till en årlig driftkostnad om 400 000 kronor. Förhoppningen är att en ökad digitalisering ska kunna bidra till effektivisering, förbättrad informationssäkerhet och en god arbetsmiljö. JO:s anslag bör därför ökas med 2 000 000 kronor 2020 och med 600 000 kronor fr.o.m. 2021.

JO fick 2011 uppdraget som nationellt besöksorgan enligt Opcat-protokollet och tilldelades då medel för denna uppgift motsvarande fyra årsarbetskrafter. The European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) besökte under 2015 JO och av den rapport som lämnades till regeringen framgick att Opcat-verksamheten bedömdes vara

underbemannad. Opcat-enheten har därefter utökats med två anställningar, varav endast den ena finansierades genom tillskott av medel i 2018 års budgetproposition. Den andra var en tidsbegränsad förstärkning med en föredragande. För att JO ska kunna leva upp till protokollets krav på bl.a. en regelbunden inspektionsverksamhet har den tidsbegränsade anställningen övergått i en tillsvidareanställning. För att bättre kunna fullgöra sitt uppdrag har Opcat-enheten även behov av viss medicinsk expertis såsom psykiatriker, sjuksköterska och psykolog. Dessa experter kommer att anlitas per timme. Sammantaget medför kostnaderna för en föredragande på Opcat-enheten samt enhetens tillgång till medicinsk expertis att JO:s anslag bör förstärkas med 1 300 000 kronor fr.o.m. 2020.

JO har kunnat göra vissa omfördelningar i budgeten som i kombination med längre kostnader för premier för tjänstepension under några år har möjliggjort finansiering av viss extra personal. Inför 2018 åskade dock JO medel för ytterligare fyra föredragande och anslaget utökades i enlighet härmed. Vid denna tid kunde man konstatera att antalet nyregistrerade ärenden hade ökat med cirka 40 procent under perioden 2007–2016. Antalet ärenden uppgick 2016 till ca 8 000. Antalet föredragande hade under denna period varit i stort sett konstant. I äskandet förutskickade JO att verksamheten kunde komma att behöva ytterligare tillskott under kommande år. Därefter har det skett en fortsatt ökning av antalet nyregistrerade ärenden. Enligt årsredovisningen 2018 registrerades 8 836 ärenden under året och det kan nu konstateras att det under första tertialet 2019 har kommit in drygt 200 ärenden fler än under första tertialet 2018, vilket skulle kunna tyda på en ökning med i vart fall 700 ärenden 2019.

JO har även under det senaste året kunnat finansiera viss extra personal. Det rör sig om bl.a. två föredragande och 1,5 sekreterare. För att kunna hålla handläggningstider och utredningsfrekvens m.m. är det en minimibemanning vid en ärendetillströmning på 2018 års nivå. På grund av kraftigt ökade kostnader för pensionspremier går det inte längre att finansiera dessa anställningar genom omfördelningar i budgeten. För att täcka kostnaden för två föredragande och 1,5 sekreterare behöver JO:s anslag därför förstärkas med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

Antalet nyregistrerade ärenden ökar, och även ärendebalansen liksom antalet tillsynsärenden

som är äldre än ett år har ökat, trots stora ansträngningar för att förhindra detta. Samtidigt utreds färre ärenden fullständigt och andelen kritikbeslut har de senaste tre åren varit historiskt låg. JO ser allvarligt på detta och önskar komma tillrätta med de långa handläggningstiderna samtidigt som det måste finnas utrymme för större utredningar och egna initiativ. För att få förutsättningar att klara detta och även ha beredskap för att ta omhand en ökande ärendetillströmning måste bemanningen på tillsynsavdelningarna utökas. För närvarande bedöms behovet uppgå till i vart fall ytterligare tre föredragande. JO:s anslag bör därför förstärkas med ytterligare 3 000 000 kronor fr.o.m. 2020. Det framstår dock inte som osannolikt att verksamheten kan behöva ytterligare förstärkningar under kommande år.

Upplysningsvis kan nämnas att JO i dagsläget har en extra byråchef samt en notarie. Det är för närvarande inte klart om den extra byråchefstjänsten kommer att permanentas och inte heller vilken omfattning JO:s medverkan i notarieutbildningen bör ha. Någon förstärkning av anslaget för 2020 begärs därför inte i denna del.

**Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:4 Riksdagens ombudsmän (PLO-anslag)**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>101 516</b>	<b>101 516</b>	<b>101 516</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	1 612	3 131	4 635
Beslut	9 300	8 037	8 153
Varav BP20 <sup>3</sup>	9 300	7 900	7 900
Varav <sup>3</sup>			
E-arkiv och digitalisering	2 000	600	600
Förstärkning Opcat	1 300	1 300	1 300
Nuvarande organisation	3 000	3 000	3 000
Förstärkning tillsynsverksamheten	3 000	3 000	3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>112 428</b>	<b>112 684</b>	<b>114 304</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

Riksdagens ombudsmän föreslår att anslaget 2:4 *Riksdagens ombudsmän (JO)* anvisas 112 428 000 kronor för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 112 684 000 kronor respektive 114 304 000 kronor.



## 6 Riksrevisionen

### 6.1 Riksrevisionen

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska genomförandet och resultatet av den verksamhet som bedrivs av staten, att statliga insatser är effektiva och att god ordning råder i den statliga redovisningen. Den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen genomförs med utgångspunkt i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m.

Riksrevisionen har även i uppdrag att företräda Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang samt att bedriva internationellt utvecklingssamarbete. Det internationella utvecklingssamarbetet genomförs inom ramen för den svenska biståndspolitiken och finansieras med ett eget anslag.

För sin verksamhet disponerar Riksrevisionen anslaget 2:5 *Riksrevisionen* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse samt anslaget 1:5 *Riksrevisionen: Internationellt utvecklingssamarbete* inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

### 6.2 Mål för Riksrevisionen

Riksrevisionens verksamhet främjar en god förvaltning. Med detta avses att statens verksamhet ska bedrivas med hög effektivitet och enligt gällande regelverk, att den bedrivs på ett tillförlitligt sätt samt att god hushållning av statens resurser iakttas. Närmare bestämmelser om Riksrevisionens verksamhet finns bl.a. i 13 kap. 7–9 §§ regeringsformen, lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. och lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen.

Den revision som utförs är ett stöd för riksdagens kontroll av den statliga verksamheten.

Genom årlig revision granskar Riksrevisionen om de statliga myndigheternas årsredovisningar är tillförlitliga och om räkenskaperna är rättvisande samt, med vissa undantag, om ledningens förvaltning följer tillämpliga regler och särskilda beslut. Den årliga revisionen sker i enlighet med god revisionssed och avrapporteras genom revisionsberättelser, huvudsakligen till regeringen.

Genom effektivitetsrevisionen ska Riksrevisionen främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser. Det betyder att granskningen huvudsakligen ska inriktas på hushållning, resursutnyttjande och måluppfyllelse. Som ett led i effektivitetsrevisionen får Riksrevisionen också lämna förslag på alternativa insatser för att nå avsedda resultat. Resultaten av effektivitetsrevisionen redovisas till riksdagen genom granskningsrapporter. De viktigaste iakttagelserna av effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen redovisas i en årlig rapport till riksdagen.

Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete bidrar till att stärka de nationella revisionsorganens kapacitet och förmåga att bedriva revision enligt internationella standarder. Medlen används inom ramen för målen för svensk biståndspolitik. Riksrevisionen rapporterar till riksdagen vart fjärde år om resultatet av sitt internationella utvecklingssamarbete.

### 6.3 Resultatredovisning

Resultaten av Riksrevisionens verksamhet redovisas i myndighetens årsredovisning, i årliga rapporten och i uppföljningsrapporten. Riksrevisionen rapporterar därtill till riksdagen vart fjärde år om resultatet av sitt internationella utvecklingssamarbete.

Under 2018 slutfördes den årliga revisionen av 2017 års årsredovisningar i rätt tid och i enlighet med god redovisningssed. Totalt lämnades 228 revisionsberättelser. För 14 myndigheter lämnade Riksrevisionen en modifierad revisionsberättelse för räkenskapsåret 2017. En myndighet fick fler än ett modifierat uttalande i sin revisionsberättelse. För räkenskapsåret 2017 lämnade Riksrevisionen även 11 upplysningar i revisionsberättelserna. Den vanligaste orsaken till upplysning i revisionsberättelsen är oklarheter i frågan om full kostnadstäckning i avgiftsbelagd verksamhet.

Effektivitetsrevisionen följde under året den inriktning av revisionen som riksrevisorerna beslutat om. Totalt publicerades 35 granskningsrapporter, vilket är en minskning jämfört med tidigare år (2017; 37 granskningsrapporter). Under 2018 fattades beslut om att inleda 36 granskningar. Vid årsskiftet 2018/19 pågick 42 granskningar. Riksrevisionen bedömer att granskningen under 2018 sammantaget levde upp till bredden i lagens krav.

Riksrevisorernas granskningsplan ger en samlad bild av de kommande årens granskning, både inom effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen. 2018 lämnades granskningsplanen till riksdagen i oktober.

Den årliga rapporten sammanfattar de viktigaste iakttagelserna från effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen. Under 2018 lämnades rapporten till riksdagen i maj.

Riksrevisionen följer upp om granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen har medfört någon form av åtgärder från regeringen eller från andra granskade organisationer, företrädesvis förvaltningsmyndigheterna. Uppföljningsrapporten för 2018 lämnades till riksdagen i mars och innehåller en djupare uppföljning av 18 granskningsrapporter som beslutades under åren 2013–2015 och översiktlig uppföljning av 21 granskningsrapporter som regeringen behandlat i skrivelser 2015–2016. Rapporten innehåller också uppföljning av de modifierade revisionsberättelser som lämnats av den årliga revisionen för

verksamhetsåret 2016. Den visar att de flesta granskningsrapporter har medfört någon form av åtgärd av regeringen eller andra granskningsobjekt.

I rollen som nationellt revisionsorgan har Riksrevisionen aktivt bidragit till utvecklingen av revisionsstandarder inom INTOSAI (International Organization for Supreme Audit Institutions). Riksrevisionen var under 2018 fortsatt vice ordförande i INTOSAI:s kommitté för kapacitetsutveckling (CBC) och medordförande i INTOSAI:s regionala arbetsgrupp för Europa (EUROSAI) arbete med kapacitetsutveckling. Riksrevisionen deltog därutöver i ett antal arbetsgrupper inom ramen för INTOSAI och EUROSAI och bidrog därigenom bland annat till utvecklingen av revisionsstandarder. Riksrevisionen representerade Sverige i samarbetet mellan EU:s revisionsorgan och deltog i flera arbetsgrupper, inklusive kontaktkommittén för revisionsorgan inom EU. Riksrevisionen har även varit medordförande i nätverket för högre revisionsorgan i kandidatländer och potentiella kandidatländer (JWGAA). Riksrevisionen medverkade vidare i genomförandet av Europeiska revisionsrättens granskningsbesök i Sverige.

Det internationella utvecklingssamarbetet har under året bedrivits i globala, regionala och bilaterala program i Afrika, Asien, västra Balkan och Östeuropa. Riksrevisionen har i ökad utsträckning valt att inrikta samarbetet på revisionsmyndigheter i länder som befinner sig i konflikt- eller postkonfliktsituation. Två nya bilaterala projekt påbörjades under 2018, med Afghanistan och Liberia. Samtidigt avslutades samarbetet med Georgien.

Genom stödet till revisionsmyndigheter i låg- och medelinkomstländer bidrar Riksrevisionen till att främja god resursanvändning och effektiv förvaltning, vilket är centralt för tillväxt och demokratisk utveckling. Ökad transparens och fungerande system för ansvarsutkrävande främjar den enskilde medborgarens möjligheter att göra sin röst hörd och bidrar samtidigt till att motverka korrupktion och oegentligheter.

Riksrevisionen har stöttat samarbetsparternas utveckling av metoder och processer inom finansiell revision och effektivitetsrevision samt coachat enskilda revisionsteam. Insatser har också gjorts inom utvecklingen av strategisk planering, personal- och HR-frågor, informationsteknologi, ledarskap och kommunikation. Projekten har i huvudsak löpt enligt plan.

Riksrevisionen rapporterar till riksdagen vart fjärde år om resultatet av sitt internationella utvecklingssamarbete. Den senaste rapporten om uppnådda resultat under perioden 2015 till 2018 överlämnades till riksdagen hösten 2018.

**Tabell 6.1 Verksamhetens nettokostnader 2018**

Tusental kronor	
Verksamhetsgren	Belopp
Årlig revision	168 178
Effektivitetsrevision	152 212
Nationellt revisionsorgan	14 084
Internationellt utvecklingssamarbete	41 105
<b>Summa</b>	<b>375 579</b>

Anm.: Tabellen visar verksamhetens nettokostnader. Kostnader minus intäkter och lämnade bidrag (transfereringar), dock inte intäkter av anslag.

## 6.4 Revisionens iakttagelser

Finansutskottet har uppdragit åt en privat revisionsbyrå att utföra revision av Riksrevisionen. Revisionsbyrån har i sin revisionsberättelse bedömt att Riksrevisionens årsredovisning är i allt väsentligt rättvisande.

## 6.5 Budgetförslag

### 6.5.1 2:5 Riksrevisionen

Riksrevisionen bedömer att anvisat anslag det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkningen.

**Tabell 6.2 Anslagsutveckling 2:5 Riksrevisionen**

Tusental kronor				
2018	Utfall	335 495	Anslags-sparande	-2 205
2019	Anslag	332 720 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	330 515
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>347 909</b>		
2021	Beräknat	353 037 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	358 110 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 347 909 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 347 910 tkr i 2020 års prisnivå.

## Ändamål

Anslaget får användas för Riksrevisionens förvaltningsutgifter utom för Riksrevisionens internationella utvecklingssamarbete som finansieras inom utgiftsområde 7 Internationellt bistånd.

## Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den årliga revision som Riksrevisionen utför är avgiftsbelagd. Inkomsterna tillförs inkomsttitel 2558 *Avgifter för årlig revision*.

**Tabell 6.3 Offentligrättslig verksamhet Avgifter för årlig revision, inkomsttitel 2558**

Tusental kronor				
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat över-/underskott
Utfall 2018	154 691	154 896	-205	-3 429
Prognos 2019	153 000	152 000	1 000	-2 429
Budget 2020	153 000	152 000	1 000	-1 429

Den årliga revisionen ska vara avgiftsbelagd. Inkomsterna redovisas mot inkomsttitel och disponeras således inte av Riksrevisionen. Avgifterna ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås över tid. Riksrevisionen gör årligen en justering av avgifterna.

2018 upphörde granskningen av delårsrapporter. Behovet av granskning av årsredovisningen ökar som följd av att delårsgranskningen till viss del innehållit kompletterande informationsinsamling och tidigare-lagd granskning. Nettoeffekten framgår av tabellen ovan.

**Tabell 6.4 Uppdragsverksamhet: Avgiftsfinansierade internationella uppdrag**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat över- /underskott
Utfall 2018	261	206	55	673
Prognos 2019	150	300	-150	523
Budget 2020	150	300	-150	373

Den internationella uppdragsverksamheten har avsett revision av verksamheten inom Östersjöstaternas råd (Council of the Baltic States, CBSS). Intäkterna disponeras av Riksrevisionen.

Stora delar av det ackumulerade överskottet har uppstått i samband med tidigare avgiftsfinansierade uppdrag (Malawi och Åland). Endast mindre del av överskottet kan kopplas till CBSS. Viss justering av taxorna för CBSS har genomförts 2018 och justeringen kommer att fortsätta under 2019. Överskottet avses fortsatt disponeras av Riksrevisionen för att kunna användas i samband med eventuellt framtida uppdrag.

## Låneram för Riksrevisionen

**Riksrevisionens förslag:** Riksrevisionen bemyndigas att under 2020 ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet som inklusive tidigare gjord upplåning uppgår till högst 35 000 000 kronor.

**Skälen för Riksrevisionens förslag:** Nuvarande hyresavtal löper ut under 2020 och Riksrevisionen söker för närvarande nya lokaler för myndighetens framtida kontorslösning. Inriktningen är att hyreskostnaden för en ny lokalösning ska rymmas inom befintlig anslagsram. En flytt medför även en del tillfälliga kostnader under flyttåret och även där är inriktningen att de ska finansieras inom befintlig anslagsram, men med ett visst utnyttjande av anslagskredit. En flytt till nya lokaler medför dock oundvikligen behov av investeringar i bland annat inventarier och teknisk utrustning för it, telefoni och mötesrum, även om Riksrevisionen i möjligaste mån strävar att återanvända befintliga inventarier. Därför föreslår Riksrevisionen att myndighetens låneram utökas med 20 miljoner kronor, från 15 miljoner kronor till 35 miljoner kronor. Av den befintliga låneramen är ca 10 miljoner kronor ianspråktagna och återstoden är inte tillräcklig för att täcka det bedömda investeringsbehovet 2020.



## Riksrevisionens överväganden

**Tabell 6.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 2:5 Riksrevisionen**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>332 720</b>	<b>332 720</b>	<b>332 720</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	15 189	20 317	25 390
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>347 909</b>	<b>353 037</b>	<b>358 110</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget. T.o.m. budgetåret 2019 redovisades anslaget (f.d. 1:15 Riksrevisionen) under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Riksrevisionen bedömer att anvisat anslag det kommande året endast bör påverkas av pris- och löneomräkning. Riksrevisionen föreslår att anslaget 2:5 *Riksrevisionen* för 2020 anvisas med 347 909 000 kronor. Anslaget för 2021 och 2022 bör beräknas till 353 037 000 kronor respektive 358 110 000 kronor.



## 7 Sametinget och samepolitiken

### 7.1 Omfattning

Området omfattar främst Sametingets verksamhet i frågor som bidrar till att verka för en levande samisk kultur, som finansieras från anslag 3:1 Sametinget.

Samepolitiken ingår i flera utgiftsområden, bland andra utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid samt 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

### 7.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 7.1** Utgiftsutveckling inom Sametinget och samepolitiken

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Sametinget och samepolitiken</i>						
3:1 Sametinget	53	55	55	55	56	57
<b>Summa Sametinget och samepolitiken</b>	<b>53</b>	<b>55</b>	<b>55</b>	<b>55</b>	<b>56</b>	<b>57</b>

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### 7.3 Mål

Det övergripande målet för samepolitiken är att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar (prop. 2005/06:1 utg.omr. 23, bet. 2005/06:MJU2, rskr. 2005/06:108).

kultur. Resultaten av de åtgärder som vidtagits avseende rennäring och andra samiska näringar redovisas under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Målet för samepolitiken berör även andra politikområden.

### 7.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de åtgärder som bidragit till att verka för en levande samisk

#### 7.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Centrala bedömningsgrunder är:

- samiskt inflytande och delaktighet,
- utvecklingen av det samiska språkets användning och ställning, och

- möjligheten att ta del av och utöva ett mångfaldigt samiskt kulturliv.

Bedömningarna utgår främst från Sametingets årsredovisning, men även resultat från andra rapporter och utredningar vägs in.

## 7.4.2 Resultat

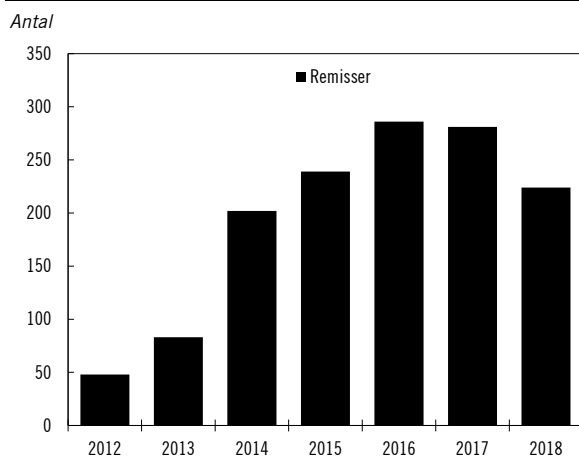
### Samiskt inflytande och delaktighet

Arbetet med att säkerställa det samiska folkets åtnjutande av sina rättigheter har fortsatt under året. En central del har varit att stärka samiskt inflytande och delaktighet.

Sametinget ska enligt sametingslagen (1992:1433, 2 kap. 1 §) medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas. Bland annat deltar Sametinget i referens- och arbetsgrupper, forum och samråd med centrala och regionala myndigheter. Till exempel kan nämnas att Sametinget deltar i myndighetsnätverket för klimatanpassning som arbetar för att stärka samhällets förmåga att hantera effekterna av klimatförändringarna. Sametinget har också fortsatt arbetet med etablering av en handlingsplan för klimatanpassning och vidareutvecklat renbruksplanerna (se utg.omr. 23).

Sametinget är remissinstans i ärenden kopplade till den samiska kulturen och språket samt är central förvaltningsmyndighet för rennäringen. Efterfrågan på samisk expertis och kunskap har sedan 2012 ökat. Enligt diagram 7.1 framgår Sametingets besvarade remisser över tid.

**Diagram 7.1 Sametingets besvarade remisser**



De flesta remisser handlar om undersökningstillstånd, vägar, vindkraftsetableringar och kommunernas planarbete.

I sådana tillståndsärenden deltar normalt både Sametinget och berörda samebyar också under samrådsfasen, när en ansökan ska tas fram. Samebyarnas deltagande i samrådsfasen varierar dock stort från fall till fall och beror på samebyns kapacitet och hur mycket projektet bedöms påverka samebyn.

Arbetet med förslag till en konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket har fortsatt under 2018 och 2019. Vid framtagandet av förslag till konsultationsordning har dialog förts med bl.a. Sametinget, som är en viktig aktör i processen. Promemorian Konsultation i frågor som rör det samiska folket (Ds 2017:43) har remissbehandlats. Utifrån synpunkterna har ett utkast till lagrådsremiss tagits fram som har skickats på remiss.

Den fördjupade dialogen med Sametingets politiska ledning har fortsatt.

Riksdagen har beslutat om ett antal lagändringar som trätt i kraft den 1 juli 2019. Dessa innebär bl.a. att Sametingets plenum även i fortsättningen ska vara det högsta beslutande organet samt att Sametingets styrelse ska ansvara för Sametingets verksamhet och kanslichefen ska sköta den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen beslutar. Vissa bestämmelser om val till Sametinget har ändrats, bl.a. tas kravet i sametingslagen på svenskt medborgarskap för att vara valbar till Sametinget bort (prop. 2017/18:287, bet. 2018/19:KU9, rskr. 2018/19:34).

Förhandlingarna mellan Sverige, Norge och Finland om en nordisk samekonvention slutfördes 2017, därefter har Sametingen i Sverige, Norge och Finland genom samiskt parlamentariskt råd under 2018 skickat in en hemställan till respektive lands regeringar om ett antal ändringar.

Regeringen beviljade den 23 mars 2017 Västerbottens läns landsting 3 miljoner kronor för att etablera ett kunskapsnätverk för samers hälsa tillsammans med Region Norrbotten, Region Jämtland/Härjedalen, Sametinget och ett antal samiska organisationer. Under 2018 beviljades även Landstinget i Dalarna medel för att kunna delta i arbetet för att etablera kunskapsnätverket för samers hälsa. Syftet med projektet är att öka tillgången på kultur- och språkpassade hälso- och sjukvårdstjänster och

att ta fram en gemensam hälsostrategi. I arbetet ingår bl.a. att ta fram en gemensam strategi för samisk hälsa. Projektet ska slutredovisas senast den 31 januari 2020 (S2013/05824/FS).

När det gäller det internationella arbetet kan nämnas deltagande i FN:s permanenta forum för urfolksfrågor i New York. Sametinget har även ingått i den svenska delegationen och deltagit i partsmötet (COP14) inom ramen för konventionen för biologisk mångfald i Sharm El-Sheikh. Vidare har Sametinget deltagit vid genomförande av Agenda 2030 bl.a. med samisk traditionell kunskap (Árbediehtu) som källa för en hållbar utveckling.

Sametinget har redovisat ett uppdrag om att kartlägga förekomsten av rasism mot samer i dag som har bidragit till mer kunskap om förekomsten av upplevd rasism mot samer och behovet av fortsatt forskning (A2019/00605/MRB).

Sametingets etiska råd med uppgift att vara rådgivande organ för etiska frågor vad gäller hantering och förvaring av samiska kvarlevor har under året deltagit i samråd med Riksantikvarieämbetet som har i uppdrag av regeringen att utarbeta en vägledning för museernas hantering av mänskliga kvarlevor. Sametinget ingår även i det nätverk av myndigheter som etablerats för repatriering och återbegravning av samiska kranier i Lycksele i augusti 2019.

### Utvecklingen av det samiska språkets användning och ställning

Enligt 2 kap. 1 § sametingslagen (1992:1433) ska Sametinget fastställa mål för och leda det samiska språkarbetet. Sametingets mål är att främja det samiska språkets användning samt driva samiska språkcentrum.

Samiskt språkcentrums uppdrag är att utveckla och stimulera ökad användning av de samiska språken bl.a. genom metodutveckling och andra insatser för språkrevitalisering. Under 2018 fortsatte satsningen på digitala medier för att underlätta språkinläring bl.a. samisk-svensk ordbok och onlinespelet New Amigos. Språkcentrums ungdomssatsning och samarbete med ungdomsorganisationen Sáminuorra har fortsatt. Språkcentrum har bl.a. tillhandahållit simultantolkning på förbundsmöten för att stimulera användningen av det talade samiska språket samt synliggörande av samiskan i sociala medier.

Språkcentrum har vidare under året anordnat konferenser om bl.a. digital teknik och över-sättning samt tillsammans med Sameskolstyrelsen genomfört sex språkbadsläger på nord-, lule-, ume- och sydsamiska där totalt 129 elever deltog, att jämföra med 2017 då 99 elever deltog. Erfarenheterna från mentorsprogrammet ska sammanställas i en metodbok om språköverföring.

Giellagáldu är ett samnordiskt kunskaps- och expertorgan som arbetar för en gemensam samisk terminologi på de olika språken över nationsgränserna med syfte att stärka de samiska språkens ställning i Sverige, Norge och Finland. Under 2018 beslutade regeringen om bidrag till Sametinget för att säkerställa Giellagáldus verksamhet tills en permanent struktur har etablerats.

Sametingets språkavdelning har även handlagt bidrag för vissa studier i samiska s.k. korttidsstudier i samiska riktat till dem som vill lära sig läsa eller skriva på samiska. Samiska kvinnor söker i högre utsträckning än män bidrag för detta ändamål. De samiska språken är en del av den samiska kulturen. Totalt har 576 000 kronor beviljats under 2018 från anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*, anslagspost 5 bidrag till samisk kultur under utgiftsområdet 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

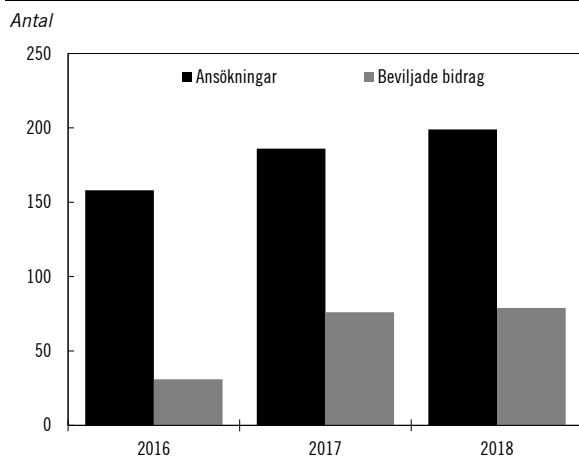
### Ett starkt och mångfaldigt samiskt kulturliv

Enligt 2 kap. 1 § sametingslagen ska Sametinget verka för en levande samisk kultur och ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametingets kultur-nämnd har under 2018 särskilt beaktat projektansökningar där traditionell samisk kunskap (Árbediehtu) och samiskt kulturarv ingår samt höjt verksamhetsbidraget för samiska organisationer och sameföreningar.

Sametinget har fördelat totalt 17,9 miljoner kronor till samisk kultur från anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*, anslagspost 5 bidrag under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Sametinget beviljade 79 av totalt 199 stycken inkomna ansökningar, (se diagram 7.2). Medlen har fördelats jämställt. Det

totala ansökningsbeloppet var för 2018 drygt 35 miljoner kronor.

**Diagram 7.2 Samisk kultur, verksamhets- och projektbidrag**



Källa: Sametinget

Giron Sámi Teáhter tilldelades 5,9 miljoner kronor från anslaget, vilket är en ökning jämfört med i fjol. Giron Sámi Teáhter har under året gjort fyra produktioner och publikantalet uppgick till 3 130 besökare. Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum verkar för att sprida kunskap och information om det sydsamiska samhället och har beviljats 1,4 miljoner kronor i bidrag.

Vid Samernas bibliotek ökade antal böcker till utlåning till 22 467 jämfört med 20 189 föregående år. Sametinget fick 2017 i uppdrag att utvärdera och analysera Samernas bibliotek och redovisade uppdraget i april 2018 (Ku2015/02788/DISK).

### 7.4.3 Analys och slutsatser

Att säkerställa det samiska folkets åtnjutande av sina rättigheter är ett långsiktigt arbete. Att stärka samiskt inflytande och delaktighet för alla, det samiska språket och kulturen kräver insatser inom flera olika politikområden.

Antalet besvarade remisser är fortfarande på en hög nivå jämfört med 2012 och 2013, fler frågor belyses således ur ett samiskt perspektiv. Senare års utplanning av antalet besvarade remisser kan bero på ett flertal faktorer. Lokalt och regionalt har samebyars kapacitet en betydande påverkan på deltagandet och därför inflytandet i samrådsfasen i t.ex. tillståndsärenden. Regeringens bedömning är att ytterligare steg behöver tas för att säkerställa det samiska folkets åtnjutande av sina rättigheter som folk och urfolk samt för att

säkerställa att dess behov och synpunkter beaktas i frågor där det samiska folket berörs.

Genom historien har samerna blivit utsatta för övergrepp, kränkningar och rasism. Regeringen bedömer att kunskap om historien och dess samband med dagens villkor för samerna behöver stärkas.

Den nordiska samekonventionen som ännu inte är ratificerad syftar till att tydliggöra det samiska folkets rättigheter, så att samerna kan bevara och utveckla sin kultur, sina språk och sitt samhällsliv med minsta möjliga hinder av landgränserna. Det är det första regionala urfolksinstrumentet i sitt slag och regeringen bedömer att en ratificerad nordisk samekonvention kan få stor betydelse för en mer samordnad nordisk samepolitik.

Den samiska allmänheten, inklusive barn och unga, nyttjar de språkrevitaliserande och främjande aktiviteter som Sametinget och språkcentrum erbjuder. Den ökade efterfrågan också på översättning och korttidsstudier går i en positiv riktning. De samiska språken synliggörs i samhället och fler samer vill lära sig läsa och skriva på samiska. Det kan dock noteras att kvinnor i högre grad ansöker om och beviljas stöd för korttidsstudier samt att kvinnor i högre grad deltar i språkcentrums aktiviteter.

Samisk kultur har under lång tid varit utsatt för yttre påfrestningar som begränsat möjligheten att uttrycka och skapa en levande samisk kultur. Ett ökat stöd till samisk kultur 2018 har möjliggjort för det samiska folket att i högre grad själva kunna förmedla sin historia, sitt språk och sin identitet och synliggöra samisk traditionell kunskap (Árbediehtu) och samiskt kulturarv. Regeringen bedömer att stöd till samiska kulturbärande verksamheter spelar en viktig roll för att synliggöra och förmedla samisk kultur samt skapa mötesplatser för den samiska befolkningen.

## 7.5 Politikens inriktning

Det samiska folket har genom historien och än i dag blivit utsatta för övergrepp, kränkningar och rasism vilket har bidragit till att samerna i många fall fråntagits sitt språk, sin kultur och sin identitet. Dessa oförrätter påverkar än idag relationen mellan olika samiska grupper och mellan samer och den svenska staten. Regeringen har ett ansvar att öka kunskapen om de oförrätter

som begåtts och verka för försoning. Sametinget har gjort en hemställan om en sanningskommission. Det ärendet bereds i Regeringskansliet.

Den särskilda ställning som det samiska folket har som Sveriges urfolk ska respekteras. Detta kräver att efterlevnaden av det samiska folkets rättigheter säkerställs inom olika politikområden.

Regeringen avser införa en konsultationsordning i frågor som rör det samiska urfolket. Konsultationsordningen befäster samernas rätt till inflytande och delaktighet i beslutsprocesser och inflytande över sina angelägenheter. Konsultationsordningen syftar även till att, med en höjd ambitionsnivå, möjliggöra det fortsatta arbetet med att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla sitt kultur- och samfundsliv och stärka samernas rätt till självbestämmande.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att stärka de samiska språkens utveckling och användning.

## 7.6 Budgetförslag

### 7.6.1 3:1 Sametinget

**Tabell 7.2 Anslagsutveckling 3:1 Sametinget**

Tusental kronor

År	Utfall	Utveckling	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	52 894		1 542
2019	Anslag	54 501 <sup>1</sup>		55 397
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>55 428</b>		
2021	Beräknat	56 342 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	57 251 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 55 440 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 55 439 tkr i 2020 års prisnivå.

### Ändamål

Anslaget får användas för Sametingets och Nationellt samiskt informationscentrums förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Samefonden.

## Regeringens överväganden

**Tabell 7.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 3:1 Sametinget**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019 <sup>1</sup></b>	<b>54 501</b>	<b>54 501</b>	<b>54 501</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	919	1 821	2 730
Beslut	8	20	20
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>55 428</b>	<b>56 342</b>	<b>57 251</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 55 428 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Sametinget* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 56 342 000 kronor respektive 57 251 000 kronor.





## 8 Regeringskansliet m.m.

### 8.1 Budgetförslag

#### 8.1.1 4:1 Regeringskansliet m.m.

**Tabell 8.1 Anslagsutveckling 4:1 Regeringskansliet m.m.**

Tusental kronor

År	Slagslag	Utfall	Anslags-sparande	Utfall
2018	Utfall	7 653 859		356 314
2019	Anslag	7 893 527 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	7 808 965
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>7 922 271</b>		
2021	Beräknat	8 025 518 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	8 167 118 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 7 903 784 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 7 923 187 tkr i 2020 års prisnivå.

#### Ändamål

Anslaget får användas för Regeringskansliets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för utrikesrepresentationen, kommittéväsendet och gemensamma ändamål (hyror, kapitalkostnader m.m.).

#### Mål

Regeringskansliet ska vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

#### Budget för avgiftsbelagd verksamhet

**Tabell 8.2 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018	196 013			
Prognos 2019	200 000			
Budget 2020	200 000			

Inkomsterna från expeditionsavgifter och ansökningsavgifter för viseringar m.m., som redovisas på inkomsttitel, beräknas till 200 miljoner kronor för 2020. Verksamheten utförs vid utlandsmyndigheterna.

**Tabell 8.3 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018	3 295	3 295	0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2019	3 400	3 400	0
(varav tjänsteexport)			
Budget 2020	3 500	3 500	0
(varav tjänsteexport)			

Avgifter för näringslivsfrämjande tjänster, vilka går utöver en utlandsmyndighets grundläggande uppdrag, beräknas till 3,5 miljoner kronor för 2020. Med näringslivsfrämjande tjänster avses tjänster för främjande av svensk export och främjande av investeringar och turism i Sverige.

## Regeringens överväganden

### *Regeringskansliets verksamhet*

I följande tabell redovisas viss resultatinformation för Regeringskansliet.

**Tabell 8.4 Viss resultatinformation för Regeringskansliet**

	2014	2015	2016	2017	2018
Antal tjänstgörande (inkl. politikeravtal)	4 637	4 534	4 590	4 767	4 727
<i>andel kvinnor/män</i>	<i>60/40</i>	<i>60/40</i>	<i>61/39</i>	<i>61/39</i>	<i>61/39</i>
Anställda på politikeravtalet	188	181	189	204	203
<i>andel kvinnor/män<sup>1</sup></i>	<i>49/51</i>	<i>53/47</i>	<i>55/45</i>	<i>53/47</i>	<i>51/49</i>
Andel kvinnor/män av anställda på chefsavtalet	48/52	48/52	50/50	53/47	54/46
Sjukfrånvaro andel av arbetstid	2,2	2,5	2,6	2,6	2,6
<i>bland kvinnor/män</i>	<i>2,8/1,4</i>	<i>3,1/1,5</i>	<i>3,1/1,7</i>	<i>3,3/1,4</i>	<i>3,1/1,7</i>
Antal diariéfödda ärenden	89 790	83 883	72 865	69 707	58 493
Regeringsärenden	5 283	5 007	5 249	4 955	5 262
Propositioner och skrivelser	238	179	195	220	264
Författningsärenden	1 583	1 069	1 369	1 343	2 113
Kommitté- och tilläggsdirektiv	166	137	117	135	116
Regleringsbrev och ändringsbeslut	647	693	667	613	679
SOU-serien	92	109	94	115	92
Ds-serien	46	60	47	68	41
Interpellationssvar	514	804	636	548	310
Frågesvar till riksdagen	696	1 091	1 563	1 829	1 150
Brevsvar till enskilda	25 203	22 008	14 462	12 532	11 571
Resdagar i Sverige (med övernattnig) <sup>1</sup>	8 259	8 177	6 971	8 821	7 618
Resdagar utomlands (med övernattnig) <sup>1</sup>	36 226	37 481	34 522	34 693	34 391
Arbetsdagar i EU:s rådsarbetsgrupper	2 509	1 998	2 579	2 365	2 534
Arbetsdagar i kommissionens kommittéer och expertgrupper	1 650	1 598	1 454	1 480	1 448
Arbetsdagar i internationella organisationer utanför EU	3 710	3 717	4 445	4 262	4 379
Faktapromemorior till EU-nämnden	87	65	149	110	148
Reg. internationella handlingar	13 161	11 167	12 399	14 970	14 950
Utlandsstationerade	578	579	588	604	605
<i>andel kvinnor/män</i>	<i>56/44</i>	<i>56/44</i>	<i>57/43</i>	<i>55/45</i>	<i>56/44</i>

<sup>1</sup> Uppgifterna är hämtade från respektive årsbok för Regeringskansliet.

Regeringskansliet, kommittéerna och utlandsmyndigheterna hade i genomsnitt tillsammans 4 727 tjänstgörande (exklusive lokalt anställda vid utlandsmyndigheterna) under 2018. Andelen kvinnor och män är densamma som tidigare år. Av de tjänstgörande var ca 4 procent anställda på politikeravtalet. Andelen män anställda på politi-

keravtalet har ökat något. Andelen kvinnor på chefsavtalet har fortsatt att öka i förhållande till andelen män. Sjukfrånvaron är fortsatt låg i förhållande till staten totalt.

Ytterligare redovisning av Regeringskansliets arbete återfinns i Regeringskansliets årsbok 2018 och på [www.regeringen.se](http://www.regeringen.se).

### Utrikesrepresentationen

Utrikesrepresentationen bestod per den 1 augusti 2019 av 108 utlandsmyndigheter, varav 93 ambassader, 8 karriärkonsulat samt 7 representationer och delegationer. Sverige har diplomatiska förbindelser med i stort sett alla självständiga stater i världen. Vidare har Sverige drygt 340 honorärkonsulat.

Från 1 januari 2000 till 1 augusti 2019 har regeringen beslutat att öppna 26 ambassader, 5 karriärkonsulat och en delegation. För samma period har regeringen beslutat att stänga 21 ambassader och 7 karriärkonsulat.

### Anslagsförändringar

**Tabell 8.5 Härlledning av anslagsnivån 2020–2022 för 4:1 Regeringskansliet m.m.**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>7 806 618</b>	<b>7 806 618</b>	<b>7 806 618</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	206 944	330 369	453 658
Beslut	40 021	21 865	42 197
Varav BP20 <sup>3</sup>	53 400	53 400	53 400
Varav <sup>3</sup>			
Fredsdiplomati och fältförstärkningar	23 000	23 000	23 000
Överföring familjekonfliktområdet	7 200	7 200	7 200
Säkerhetsinsatser vid utlandsmyndigheterna	12 000	12 000	12 000
Exportfrämjande	11 200	11 200	11 200
Överföring till/från andra anslag	-171 978	-174 627	-177 273
Varav BP20 <sup>3</sup>	-165 500	-165 500	-165 500
Varav <sup>3</sup>			
Migrationsverksamhet vid utlandsmyndigheterna	-165 500	-165 500	-165 500
Övrigt <sup>4</sup>	40 666	41 292	41 918
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>7 922 271</b>	<b>8 025 518</b>	<b>8 167 118</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

<sup>4</sup> Här ingår förändringar av valutakurser samt lokalkostnader i utlandet.

I syfte att stärka svensk kapacitet för dialog, medling och konfliktförebyggande tillförs anslaget 23 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* under

utgiftsområde 7 Internationellt bistånd minskas med motsvarande belopp.

I 2019 års ekonomiska vårproposition (prop. 2018/19:100 s. 157) aviserades en flytt av den del av migrationsverksamheten som bedrivs vid utlandsmyndigheterna till Migrationsverket. För detta ändamål förs 165 500 000 kronor från anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* till anslaget 1:1 *Migrationsverket* under utgiftsområde 8 Migration.

Det internationella säkerhetsläget kräver fortsatta säkerhetsinsatser i syfte att bland annat åstadkomma en säker arbetsmiljö för utlandsmyndigheternas personal och förbättra det fysiska skyddet vid kanslier, bostäder och transporter. Därför tillförs anslaget 12 000 000 kronor.

Med anledning av regeringens satsningar inom familjekonfliktområdet med fokus på frågor om barn- och tvångsäktenskap tillförs anslaget 7 200 000 kronor. Finansiering sker genom en minskning av anslaget 1:4 *Ekonomiskt bistånd till enskilda utomlands samt diverse kostnader för rättsväsendet* under utgiftsområde 5 Internationell samverkan.

Regeringens satsning på exportfrämjande fortsätter och anslaget tillförs 11 200 000 kronor. Finansiering sker genom en minskning av anslaget 2:3 *Exportfrämjande verksamhet* under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Sammantaget innebär ovan redovisade förslag till anslagsförändringar, inklusive förändringar enligt tabell 8.5, att anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* ökar med 115 653 000 kronor 2020.

Regeringen föreslår att 7 922 271 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Regeringskansliet m.m.* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 8 025 518 000 kronor respektive 8 167 118 000 kronor.



## 9 Länsstyrelserna

### 9.1 Omfattning

Området Länsstyrelserna avser den samordnade länsförvaltningen med de 21 länsstyrelserna. Området omfattar anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* Anslaget finansierar en del av länsstyrelsernas verksamhetskostnader. Resterande del av

kostnaderna finansieras med bidrag från andra anslag och avgifter. De största bidragsgivarna 2018 var Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

**Tabell 9.1 Utgiftsutveckling inom område Länsstyrelserna**

*Miljoner kronor*

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Länsstyrelserna</i>						
5:1 Länsstyrelserna m.m.	2 967	3 028	3 059	<b>3 172</b>	3 141	3 135
<b>Summa Länsstyrelserna</b>	<b>2 967</b>	<b>3 028</b>	<b>3 059</b>	<b>3 172</b>	<b>3 141</b>	<b>3 135</b>

<sup>1</sup> Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### 9.2 Utgiftsutveckling

Anslaget föreslås ökas 2020 jämfört med 2019 till följd av tillskott av medel avseende länsstyrelsernas arbete med tillsyn över gränsöverskridande transporter, tillsyn inom penningtvätt och finansiering av terrorism, miljötillsyn, kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen, samt för länsstyrelsernas handläggning av ärenden kopplade till den gemensamma jordbrukspolitiken.

### 9.3 Mål för området

Regeringens mål för området Länsstyrelserna är att nationella mål ska få genomslag i länen, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden och förutsättningar. Målet omfattar samtliga län, oavsett ansvars- och uppgiftsfördelning mellan stat och kommun.

## 9.4 Resultatredovisning

Länsstyrelserna har uppgifter inom ramen för flera nationella mål, som är fördelade på ett stort antal utgiftsområden. Flera av dessa mål är riksdagsbundna. Målen redovisas under respektive utgiftsområde. Beslut och insatser inom olika utgiftsområden får konsekvenser för länsstyrelsernas verksamhet. Utöver den resultatredovisning som lämnas i detta avsnitt hänvisas till de redovisningar som lämnas under respektive utgiftsområde i denna proposition.

De 21 länsstyrelserna verkar utifrån uppgiften att vara statens regionala företrädare. Länsstyrelserna ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndigheternas ansvarsområden samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelserna har uppgifter i fråga om bl.a. foder- och livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor, regional tillväxt, infrastrukturplanering, hållbar samhällsplanering och boende, energi och klimat, kulturmiljö, skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, brottsförebyggande arbete, naturvård, miljö- och hälsoskydd, lantbruk och landsbygd, fiske, regionaliserad rovdjursförvaltning, folkhälsa, jämställdhet och integration. Utöver dessa uppgifter har vissa länsstyrelser särskilda uppgifter, såsom exempelvis förvaltning av vattendistrikt, fjällfrågor, vissa rennärlingsfrågor, tillsyn rörande penningtvätt och finansiering av terrorism och frågor om tillstånd att anordna kampsportsmatcher.

För många av de offentliga åtaganden som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna även uppgifter som rör samordning, tillsyn, uppföljning och utvärdering.

### 9.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Eftersom det slutliga resultatet av länsstyrelsernas arbete framför allt redovisas inom andra utgiftsområden används inte resultatindikatorer i detta avsnitt. Det resultat och den effekt som länsstyrelsernas insatser bidrar till mäts och analyseras i stället under berört utgiftsområde.

Nedan redovisas endast en samlad bild av länsstyrelsernas arbete och resultat. Redovisningen utgår från länsstyrelsernas uppgifter enligt

2 § förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion om att arbeta sektorsövergripande, samordna olika intressen och insatser samt att ansvara för tillsynsuppgifter.

## 9.4.2 Resultat

### Samordnings- och sektorsövergripande arbete

Länsstyrelserna samverkar med ett stort antal aktörer inom olika områden, vilket följer av den mångskiftande och breda verksamhet som länsstyrelserna ansvarar för. Den statliga verksamheten i länen är i flera avseenden föremål för samordning av länsstyrelserna. Samhällsplanering, kulturmiljö, jämställdhet, miljötillsyn, mänskliga rättigheter och integration är exempel på områden som ställer krav på samarbete både i länsstyrelsernas interna arbete och i dialog med lokala, regionala och nationella aktörer. Det har bl.a. skett genom samråd, stödjande strukturer och konsultativt stöd till kommuner, andra statliga myndigheter och andra berörda aktörer. För att bidra i arbetet med ett hållbart samhälle har länsstyrelserna prövat nya arbetssätt med råd och stöd till kommunerna och intensifierat dialogen med dessa.

Länsstyrelserna utgör högsta civila totalförsvarsmyndighet inom respektive län, med uppgift att bl.a. samordna de civila försvarsåtgärderna, samt att i samråd med Försvarmakten verka för att det civila och militära försvaret samordnas. Samverkan med Försvarmakten har fortsatt.

När det gäller civilt försvar och krisberedskap fortsatte länsstyrelserna 2018 att utveckla den regionala krissamverkan tillsammans med övriga centrala aktörer på både lokal och regional nivå. Länsstyrelserna arbetar även vidare med att utveckla ett systematiskt informations- och säkerhetsskyddsarbete.

I arbetet med anledning av de omfattande skogsbränderna sommaren 2018 hade flera länsstyrelser en sammanhållande och samordnande roll inom ramen för sitt geografiska områdesansvar. Länsstyrelsen i Jämtlands län fick i uppdrag av regeringen att betala ut ersättning till kommuner som hade drabbats av kostnader med anledning av skogsbränderna (Fi2018/03038/SFÖ).

Många länsstyrelser är involverade i regionala och nationella utvecklings- och samverkansprojekt med bl.a. andra länsstyrelser, myndigheter eller organisationer som ett led i sitt arbete med kontroll och efterlevnad av djurskyddslagstiftningen.

I arbetet med klimatanpassning samverkar länsstyrelserna i hög grad med andra myndigheter och aktörer.

Länsstyrelserna har tillsammans med landstingen i arbetet med kulturplaner och regionala utvecklingsstrategier verkat för bevarande, användning och utveckling av kulturmiljöer. Länsstyrelserna har genom dialog med och stöd till kommunerna bidragit till deras arbete med kulturmiljöprogram och kulturmiljöunderlag.

Även i övrigt samarbetade länsstyrelserna 2018 med ett stort antal myndigheter och frågor, t.ex. med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i fråga om naturvård, miljöskydd och miljömålsarbete, Livsmedelsverket och Jordbruksverket i fråga om livsmedelskedjan, Jordbruksverket i fråga om jordbrukarstöd och stöd inom landsbygdsprogrammet, Skogsstyrelsen i fråga om skogliga näringar, Riksantikvarieämbetet i fråga om kulturmiljö, Folkhälsomyndigheten i fråga om implementering av strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken, Myndigheten för delaktighet när det gäller att ge stöd till landsting och kommuner att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer samt med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket i genomförandet av integrationsuppdragen.

Vidare har länsstyrelserna upprätthållit kontakter och samverkat med näringslivet inom ramen för länsstyrelsernas samverkansstrukturer, bl.a. genom s.k. strategiska samtal, ledningsforum och råd för statlig samordning. Samverkan omfattar ett stort antal företrädare för länens olika samhällsintressen, t.ex. statliga myndigheter, kommuner och landsting, näringsliv, civilsamhället samt universitet och högskolor.

## Tillsyn

Länsstyrelserna bedriver tillsynsarbete inom ett flertal områden. Tillsynen omfattar bl.a. miljötillsyn, djurskydd, veterinärverksamhet, kommunernas arbete mot alkohol, narkotika, dopning och tobak, skydd mot olyckor och överförmyndarverksamhet. Länsstyrelserna övertog den

1 juni 2018 handläggningen av ärenden enligt lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter samt verkställigheten av beslut om omhändertaganden av djur från Polismyndigheten.

Länsstyrelserna bedrev 2018 tillsyn och tillsynsvägledning i form av handläggning, tillsynsbesök, väglednings- och informationsinsatser samt uppföljning och utvärdering (i fråga om miljötillsyn se även utg.omr. 20 avsnitt 3.6).

Länsstyrelserna har fortsatt att utveckla tillsynsarbetet. Det har bl.a. skett genom att gemensamma tillsynsinsatser för olika tillsynsområden planerats, genomförts och utvärderats samlat vid en viss länsstyrelse, och genom att länsstyrelserna fortsatt har satsat på särskilda tillsynsveckor. I sina årsredovisningar redovisar länsstyrelserna utmaningarna att möta behovet av tillsyn inom kulturmiljöområdet, naturvårdsområdet samt miljö- och hälsoskyddsområdet.

### 9.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att länsstyrelserna 2018 utifrån sitt statliga helhetsperspektiv har arbetat sektorsövergripande och bidragit till att inom sina ansvarsområden samordna vissa samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Att övriga berörda statliga myndigheter i stor utsträckning deltagit i de samverkansstrukturer som länsstyrelserna verkar inom har skapat förutsättningar för ett utvecklat samarbete i olika frågor. Regeringen anser att denna samverkan ger möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte, samsyn och samarbete kring viktiga utvecklingsfrågor för länen.

Genom sitt tillsynsarbete kommer länsstyrelserna i kontakt med flera sakområden och branscher. Den kunskap som länsstyrelserna därmed får om hur arbetet bedrivs, och om vilket behov av stöd som finns, kan användas för att ytterligare utveckla och effektivisera den egna tillsynsverksamheten och även tillsynsvägledningen. Länsstyrelsernas verksamhetsövergripande satsningar inom tillsynsområdet fortsätter att bidra till att nationella mål får genomslag i länen.

## 9.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsberättelse med reservation för Länsstyrelsen i Kalmar län och Länsstyrelsen i Värmlands län.

Reservationen för Länsstyrelsen i Kalmar län lämnades med anledning av att det i myndighetens årsredovisning saknas noter till balansräkningen.

Reservationen för Länsstyrelsen i Värmlands län lämnades med anledning av att myndighetens årsredovisning saknar underskriftsmening och underskrift från myndighetschefen och därmed inte är fullständig.

Regeringen har efter dialog med myndigheterna säkerställt att lämpliga åtgärder vidtas med anledning av Riksrevisionens reservationer.

## 9.6 Politikens inriktning

### Länsstyrelsernas roll i en sammanhållen offentlig förvaltning

Länsstyrelserna har en viktig roll i att upprätthålla en väl fungerande offentlig förvaltning och i att främja en hållbar utveckling i hela landet. Länsstyrelsernas arbete med regional samordning inom sitt ansvarsområde och omfattande samverkan med kommuner och landsting samt andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå bidrar till att skapa goda förutsättningar för att nationella mål ska få genomslag i länen. Länsstyrelsernas breda uppdrag med arbete mot mål inom många olika områden medför att behovet av anpassade avvägningar i verksamheten är stort inom myndigheterna. Det är också viktigt att en balans råder mellan hur resurser används inom länsstyrelserna och att myndigheterna fortsatt arbetar med att hitta olika former av samverkan och samordning mellan sina verksamheter. Vidare behöver länsstyrelserna fortsatt verka för en ökad samverkan mellan varandra, inte minst för att öka synergieffekter och effektiviseringsvinster inom sina verksamheter, men även för att säkerställa likvärdigheten i den tillsynsverksamhet som länsstyrelserna bedriver.

En viktig del i länsstyrelsernas verksamhet är samordningen med andra statliga myndigheters verksamheter. Utvecklings-, bostads- och miljö-

frågor samt krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor är exempel på områden där behovet av samordning är stort. Regeringen anser att länsstyrelsernas uppdrag att inom sitt ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser i länet är fortsatt viktigt. I detta ingår t.ex. att, mot bakgrund av de långsiktiga energi- och klimatpolitiska målen, samordna och främja det lokala och regionala arbetet mot minskade utsläpp av växthusgaser i enlighet med Sveriges klimatmål.

För att förbättra länsstyrelsernas förutsättningar att bedriva en effektiv, ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet avser regeringen att fortsätta utveckla styrningen och samordningen av myndigheternas uppdrag samt den finansiella styrningen av dem. Regeringen har i sin skrivelse till riksdagen med anledning av Riksrevisionens rapport Vanans makt – regeringens styrning av länsstyrelserna konstaterat att det finns behov av att göra principerna som bör ligga till grund för styrningen av länsstyrelserna mer transparenta och kända (skr. 2018/19:117 s. 6).

Utifrån sin kunskap om regionala förhållanden anser regeringen att länsstyrelserna även fortsättningsvis ska vara delaktiga i arbetet med kartläggning och utveckling av statlig närvaro och service.

Länsstyrelserna ansvarar enligt ansvarsprincipen själva för sitt informationssäkerhetsarbete. De senaste årens utveckling har visat på behovet av att myndigheterna bedriver ett systematiskt arbete med informations- och säkerhetsskydd, och länsstyrelserna behöver upprätthålla en god informationssäkerhet i all sin verksamhet. Regeringen anser vidare att det är viktigt att länsstyrelserna fortsätter att arbeta med beredskapsfrågor och civilt försvar samt fortsätter att vidta åtgärder för att minska risker och sårbarheter i sina verksamheter.



## 9.7 Budgetförslag

### 9.7.1 5:1 Länsstyrelserna m.m.

**Tabell 9.2 Anslagsutveckling 5:1 Länsstyrelserna m.m.**

Tusental kronor				
2018	Utfall	2 966 559	Anslags-sparande	73 604
2019	Anslag	3 027 691 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	3 058 755
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>3 172 290</b>		
2021	Beräknat	3 141 226 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	3 134 850 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 3 093 990 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 3 042 339 tkr i 2020 års prisnivå.

### Ändamål

Anslaget får användas för de 21 länsstyrelsernas förvaltningsutgifter samt för ersättningar till landsting och Gotlands kommun för de uppgifter som dessa övertagit från länsstyrelserna.

Anslaget får användas för regeringens behov av vissa mindre utvecklingsinsatser och visst europeiskt samarbete.

Anslaget får även användas för utgifter för den svenska offentliga medfinansieringen av tekniskt stöd i de territoriella programmen Nord, Sverige-Norge, Botnia-Atlantica och Norra Periferin samt delfinansiering av förvaltningsorganisationen för Lapponiatjuottjudus.

### Budget för avgiftsbelagd verksamhet

**Tabell 9.3 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor					
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2018	260 800	26 700	26 500	200	
Prognos 2019	268 000	22 800	25 200	-2 400	
Budget 2020	257 300	20 900	23 000	-2 100	-28300

De avgiftsintäkter som disponeras utgörs bl.a. av intäkter från avgifter inom djur- och lantbruksområdet, avgifter för utbildningar inom miljöbalkens område och registreringsavgifter för jaktområden.

**Tabell 9.4 Inkomstitlar 2018**

Tusental kronor		
Inkomstitel		
2537	Miljöskyddsavgift	175 792
2714	Sanktionsavgifter m.m.	32 863
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	26 166
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	16 221
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	4 526
	Övriga inkomster mot inkomstitel	5 242
<b>Summa</b>		<b>260 810</b>

Sammanlagt redovisades 2018 inkomster på 10 inkomstitlar. I tabell 9.4 redovisas de volymmässigt största inkomstitlarna.

**Tabell 9.5 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor				
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2018				
(varav tjänsteexport)	488 800	466 900	21 900	
Prognos 2019				
(varav tjänsteexport)	470 600	484 400	-13 800	
Budget 2020				
(varav tjänsteexport)	492 000	502 800	-10 800	17 768

Uppdragsverksamheten avser till största delen resurssamordningen med anledning av den länsstyrelsegemensamma it-enhet som är placerad vid länsstyrelsen i Västra Götalands län.

## Regeringens överväganden

**Tabell 9.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 5:1 Länsstyrelserna m.m.**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>3 016 691</b>	<b>3 016 691</b>	<b>3 016 691</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	61 373	108 365	154 967
Beslut	94 225	16 170	-36 806
Varav BP20 <sup>3</sup>	54 000	49 000	49 000
Varav <sup>3</sup>			
Bekämpa välfärdsbrott	12 000	12 000	12 000
Effektivisera förvaltning och kontroll av EU-stöd	-15 000	-15 000	-15 000
Miljötillsyn	42 000	42 000	42 000
Förstärkning av livsmedelsstrategi	15 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>3 172 290</b>	<b>3 141 226</b>	<b>3 134 850</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10).

Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

Länsstyrelsernas arbete med miljötillsyn är ett viktigt verktyg för att kunna nå miljömålen. För att stärka länsstyrelsernas arbete med tillsyn enligt miljöbalken ökas anslaget med 42 000 000 kronor 2020. Även för 2021 och 2022 beräknas anslaget ökas med 42 000 000 kronor.

Länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län har tillsynsansvar för många av de aktörer som omfattas av lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. För att länsstyrelserna bättre ska kunna genomföra sin tillsyn, och eftersom de föreslagits få utökade uppgifter på området (prop. 2018/19:125 och prop. 2018/19:150), föreslås anslaget årligen ökas med 12 000 000 kronor.

Länsstyrelsernas anslag ökas med 15 000 000 kronor 2020 för att förstärka kontrollen av primärproduktionen i livsmedelskedjan, inklusive kontrollen av foder. För 2021–2025 beräknas anslaget behöva ökas med 10 000 000 kronor per år.

Den svenska förvaltningen och kontrollen av EU-stöd bör effektiviseras. Kostnaden per stöd-krona, dvs. myndigheternas kostnader per

utbetalad EU-stöd-krona, ska minska genom effektivare arbetssätt och en minskad administration. Medlen för länsstyrelsernas kostnader för förvaltning och kontroll av EU-stöd föreslås därför minskas med 15 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att 3 172 290 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Länsstyrelserna* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 3 141 226 000 kronor respektive 3 134 850 000 kronor.

# 10 Demokratipolitik och mänskliga rättigheter

## 10.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Valmyndighetens, Justitiekanslerns och Datainspektionens verksamhet. Demokratipolitiken omfattar också arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande, stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan

valen, en mer motståndskraftig demokrati och arbetet med att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat. Avsnittet omfattar därutöver samordning och utveckling av frågor om mänskliga rättigheter på nationell nivå, liksom statligt stöd till politiska partier.

## 10.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 10.1** Utgiftsutveckling inom område Demokratipolitik och mänskliga rättigheter

*Miljoner kronor*

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</i>						
6:1 Allmänna val och demokrati	536	517	497	<b>142</b>	97	62
6:2 Justitiekanslern	49	50	51	<b>53</b>	53	54
6:3 Datainspektionen	85	94	98	<b>110</b>	112	114
6:4 Valmyndigheten	18	20	20	<b>20</b>	21	21
6:5 Stöd till politiska partier	171	172	168	<b>169</b>	169	169
<b>Summa Demokratipolitik och mänskliga rättigheter</b>	<b>860</b>	<b>853</b>	<b>834</b>	<b>495</b>	<b>453</b>	<b>420</b>

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### 10.3 Mål för demokratipolitiken

Målet för demokratipolitiken är en levande demokrati som är uthållig, kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika (prop. 2017/18:1).

#### 10.3.1 Resultatbedömning för demokratipolitiken

I det följande görs en redovisning av utvecklingen i förhållande till målet för demokratipolitiken utifrån politikområdets fyra inriktningar:

- ett högt och mer jämlikt valdeltagande,
- stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan valen,
- en mer motståndskraftig demokrati, och
- värna det demokratiska samtalet mot hot och hat.

### 10.4 Resultatredovisning för ett högt och mer jämlikt valdeltagande

I detta avsnitt redovisas de åtgärder som regeringen vidtagit i syfte att stimulera ett högt och mer jämlikt valdeltagande i allmänna val samt det arbete som bedrivits av Valmyndigheten under 2018.

#### 10.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med ett högt och mer jämlikt valdeltagande bedöms utifrån:

- utvecklingen av valdeltagandet i det senaste allmänna valet, vilket inbegriper ett jämlikt deltagande mellan kvinnor och män,
- insatser för att främja ett högt och mer jämlikt valdeltagande, och
- insatser som syftar till att säkerställa att allmänna val genomförs på ett tillförlitligt och effektivt sätt.

### 10.4.2 Resultat

#### Valdeltagandet allmänna valen 2018 och Europaparlamentsvalet 2019

Valdeltagandet i riksdagsvalet 2018 uppgick till 87,2 procent av de röstberättigade, vilket innebär en ökning med 1,4 procentenheter jämfört med 2014 års val. Den 26 maj genomfördes val till Europaparlamentet. Valdeltagandet i Sverige ökade med 4,2 procentenheter jämfört med 2014 års val, från 51,1 till 55,3 procent.

#### Insatser för ett högt och mer jämlikt valdeltagande

I arbetet för ett högt och mer jämlikt valdeltagande i de allmänna valen 2018 och Europaparlamentsvalet 2019 har flera åtgärder genomförts. Utgångspunkten i arbetet har varit att öka medvetenheten om rösträttens betydelse samt intresset för och deltagande i valen 2018 och 2019. Insatserna har främst riktats mot grupper av röstberättigade med lågt deltagande i tidigare val såsom unga, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning samt socioekonomiskt svaga områden. I nedanstående avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som har genomförts för att stimulera valdeltagandet i valet 2018. En fördjupad analys av valdeltagandet bland olika grupper av röstberättigade i valet 2018 ingår också i redovisningen.

Regeringens åtgärder för att öka valdeltagandet bland utlandssvenskar redovisas i utgiftsområde 5 Internationell samverkan, avsnitt 2.4.4.

#### *Skolval 2018*

I april 2019 redovisade Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) uppdraget att genomföra skolval 2018 i samband med de nationella allmänna valen (Ku2019/00784/MD). Skolvalet riktar sig till elever i gymnasieskolan och grundskolan årskurs 7–9. Även elever i grund- och gymnasiesärskolan har möjlighet att delta i skolvalet. Skolval ger elever en konkret upplevelse av röstningsförfarandet och också ett tillfälle för skolorna att diskutera frågor om det demokratiska systemet och demokratins principer. Totalt 1 718 skolor anmälde sig och totalt 489 982 elever hade möjlighet att rösta i skolval 2018. Skolor från 271 kommuner i Sverige deltog i

skolvalet. I utförandet av uppdraget valde MUCF att samarbeta med ungdomsorganisationer i civilsamhället. Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd, Europeiska ungdomsparlamentet och Ung media beviljades medel av MUCF för att driva det praktiska genomförandet av skolvalet gentemot skolorna. MUCF har ansvarat för att anpassa och sköta den tekniska plattform där skolorna anmäler sig till skolval samt den plattform där skolorna rapporterar in resultat. I syfte att skapa intresse för att arrangera skolval har MUCF tagit fram stödmaterial till lärare samt distribuerat informationsmaterial.

#### *Stöd till organisationer och kommuner*

I april 2019 redovisade MUCF uppdraget att fördela medel till organisationer inom det civila samhället och till kommuner som har genomfört verksamhet i syfte att öka valdeltagandet i de allmänna valen 2018 (Ku2019/00961/MD). MUCF har beviljat medel till 20 projekt och organisationer. I projekten har organisatörerna arbetat med uppsökande verksamhet, flerspråkig information och valinformatörer i syfte att göra valet mer tillgängligt för målgrupper med lågt deltagande i tidigare val. Av redovisningen framgår att projekten genom samverkan och lokal förankring har nått 137 000 personer med information om valet.

#### *Medel till riksdagspartierna för informationsinsatser*

Regeringen fördelade under 2018 särskilda medel till riksdagspartierna för informationsinsatser inför de allmänna valen 2018. I april 2019 redovisade Mittuniversitetet uppdraget att utvärdera partiernas användning av de särskilda medlen (Ku2019/00799).

Utvärderingen visar att medlen är en viktig förstärkning av partiernas kampanjkassa som möjliggör informationsinsatser som annars inte hade blivit gjorda. Partierna har bl.a. stöttat sina ungdomsförbund ekonomiskt för att de ska kunna kommunicera med unga i sociala medier, kampanja och resa runt till gymnasieskolor. Partierna har också översatt valinformation till olika språk och lättläst.

#### *Webbplats med lättläst valinformation*

I april 2019 redovisade Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) uppdraget att driva webbplatsen "Alla väljare", [www.allavaljare.se](http://www.allavaljare.se), med lättläst valinformation i samband med de allmänna valen 2018 (Ku2019/00338/MD). På

webbplatsen publicerades nyheter om svensk politik, information om det politiska systemet, de politiska partierna och arbetet i riksdagen samt information om hur det går till att rösta. Läsarna kunde också ställa frågor till partierna. Frågor och svar från partierna publicerades på webbplatsen.

#### *Studie av valdeltagandet i de allmänna valen 2018*

I juni 2019 redovisade Statistiska centralbyrån uppdraget att genomföra en studie om valdeltagandet i de allmänna valen 2018 (Ku2019/01327/MD). De allmänna valen 2018 innebar en fortsättning på en trend av ökat valdeltagande, valdeltagandet ökade för fjärde riksdagsvalet i rad. Samtidigt visar SCB:s analyser att andelen röstande varierar mellan olika grupper i befolkningen. Totalt sett röstar kvinnor och män i nästan lika stor utsträckning. Kvinnors valdeltagande var drygt en procentenhet högre än männens i 2018 riksdagsval – 87,8 jämfört med 86,5 procent.

Valdeltagandet bland förstagångsväljare ökade i 2018 års riksdagsval, från 83 procent 2014 till 86 procent. Skillnaden i valdeltagande gentemot övriga befolkningen var två procentenheter. Bland förstagångsväljare röstade kvinnor i marginellt högre utsträckning än män, andelen röstande var drygt en procentenhet större bland kvinnor än män. Bland dem i åldrarna 18–29 år ökade valdeltagandet mellan 2014 och 2018 års riksdagsval från 83 till 86 procent. När kön och ålder studeras tillsammans framträder vissa könsskillnader – unga kvinnor i åldrarna 18–29 röstar i större utsträckning än unga män, en skillnad på knappt sex procentenheter. Det motsatta gäller å andra sidan bland de allra äldsta. Bland röstberättigade 75 år och äldre röstar män i större utsträckning än kvinnor, också där en skillnad på sex procentenheter.

Inrikes födda röstade i större utsträckning än utrikes födda i 2018 års riksdagsval, valdeltagandet var 90 procent jämfört med 74 procent. Jämfört med 2014 års val ökade valdeltagandet bland såväl utrikes som inrikes födda i ungefär samma utsträckning, vilket innebär att skillnaden i valdeltagande efter födelseland är oförändrad från 2014. Bland utrikes födda röstar kvinnor i något högre utsträckning än män.

Valdeltagande bland personer med funktionsnedsättning var lägre än i övriga befolkningen med en skillnad på sex procentenheter i riksdagsvalet 2018. Valdeltagandet varierar efter typ av funktionsnedsättning. Det är framför allt

personer med nedsatt rörelseförmåga, med besvär av oro och ångest och med synnedsättning som röstas i lägre grad. Bland dem med en funktionsnedsättning fanns inga skillnader i valdeltagande mellan kvinnor och män.

Det finns stora regionala skillnader i valdeltagandet. I riksdagsvalet 2018 skilde det 21 procentenheter mellan den kommun som hade det högsta respektive det lägsta valdeltagandet. På valdistriktsnivå finns än större skillnader. Totalt sett fanns 6 004 valdistrikt i 2018 års allmänna val. I drygt tusen valdistrikt var valdeltagandet 90 procent eller högre i riksdagsvalet 2018. Samtidigt fanns det fyra distrikt där andelen röstande understeg 50 procent.

Studien utgör ett centralt och grundläggande kunskapsunderlag inför regeringens framtida insatser för ett högt och mer jämlikt valdeltagande.

### **Valmyndigheten har förberett och genomfört allmänna val**

Valmyndighetens arbete under 2018 har främst varit inriktat på:

- förberedelser och genomförande av de allmänna valen,
- förberedelser för genomförande av Europaparlamentsvalet 2019,
- arbete med anpassningar i valadministrationens it-stöd inför valen 2018 och 2019,
- utveckling av nytt it-stöd för valadministrationen samt driftsättning av en helt ny webbplats, val.se,
- arbete med beredskap för eventuellt extraval,
- stöd till kommunala folkomröstningar, och
- arbete till följd av regeringens beslut sedan 2016 med att Skatteverket ska ta över drift, förvaltning och utveckling av Valmyndighetens it-stöd för valadministrationen.

Vidare har Valmyndigheten under 2018 genomfört säkerhetsarbete och risk- och hotbildsanalyser inför valen 2018 och 2019. För att öka säkerheten inför valen har Valmyndigheten också samarbetat med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Samarbetet har bestått i att lämna underlag till hotbildsanalyser, delta i utbildningar av länsstyrelser och kommuner samt vara länk till regionala och lokala valmyndigheter.

Under våren genomförde MSB och Valmyndigheten en rad riktade föreläsningar om informationspåverkan och val för olika medieaktörer. Valmyndigheten samarbetade även med Säkerhetspolisen och Polismyndigheten för att öka säkerheten inför valet 2018.

### **10.4.3 Analys och slutsatser**

Valdeltagandets utveckling är fortsatt positiv. Andelen röstande ökade i riksdagsvalet 2018 liksom i det svenska Europaparlamentsvalet 2019. I 2018 års allmänna val ökade valdeltagandet i många avseenden jämfört med 2014 år val, totalt sett såväl som i olika befolkningsgrupper och regioner. Samtidigt kvarstår stora skillnader mellan framförallt olika valdistrikt.

Regeringens bedömning är att skolval 2018 var en lyckad satsning som nådde många elever. Regeringen bedömer att MTM:s drift av webbplatsen "Alla väljare" har möjliggjort för personer med lässvårigheter att tillgodogöra sig information och ta del av den politiska debatten i samband med de allmänna valen 2018. Sammantaget är regeringens bedömning att de insatser som har genomförts för ett högt och mer jämlikt valdeltagande har aktualiserat valens och rösträttens betydelse vilket bör ha medfört ett ökat intresse för valen samt bidragit till viljan hos olika grupper av röstberättigade att rösta i de allmänna valen.

Regeringen bedömer att Valmyndigheten har genomfört de allmänna valen 2018 med tillförlitlighet och effektivitet.

## **10.5 Resultatredovisning för stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan valen**

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som syftar till att stärka och utveckla individens möjligheter att delta i och påverka offentliga beslutsprocesser som utformar samhället och berör den egna vardagen.

### 10.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet med stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan valen bedöms utifrån:

- omfattningen av medborgerligt engagemang i demokratiska processer och intresset för att engagera sig i och påverka samhällets utveckling, och
- tillämpningen av formella inflytandeformer, såsom medborgarförslag, folkinitiativ och medborgardialog.

### 10.5.2 Resultat

Medborgarnas engagemang, delaktighet och deltagande i demokratin och i demokratiska processer påverkas av olika faktorer och händelser i omvärlden. Deltagande och engagemang är t.ex. högre under valår än i perioderna mellan valen. Tydliga partipolitiska motsättningar och särskilda sakfrågor som får stor uppmärksamhet bidrar till att mobilisera deltagande och politisk aktivitet. Vid sidan av statliga insatser på området utförs ett viktigt arbete av organisationer i det civila samhället och av myndigheter på olika nivåer. Statliga insatser utgör en av flera faktorer som påverkar medborgarnas deltagande och delaktighet i demokratin och behöver därför ses i ett större sammanhang. I detta avsnitt redovisas endast resultatet av statliga insatser.

#### Befolkningens deltagande och delaktighet i demokratin har följts upp

För att öka kunskapen och förbättra uppföljningen av demokratipolitiken har Göteborgs universitet sedan 2015 haft i uppdrag att ta fram indikatorer om befolkningens deltagande och delaktighet i demokratin mellan valen (Ku2015/02716/D, Ku2016/02626/LS, Ku2017/02544/LS). Uppdraget genomförs av SOM-institutet och indikatorerna grundar sig på frågor som institutet under flera decennier årligen har ställt i intervjuundersökningar till svenska folket. Uppdraget redovisades den 31 maj 2019 (Ku2019/01364/MD). I nedanstående redovisning presenteras data könsuppdelat i de fall skillnader mellan könen finns. I rapporten redovisas uppgifter från 2018 som visar att 64 procent av den vuxna befolkningen är mycket

eller ganska intresserade av politik. Det politiska intresset i Sverige ligger därmed kvar på samma höga nivå som under de fyra föregående åren. En större andel män än kvinnor uppger att de är intresserade av politik, 70 procent jämfört med 59 procent. Intresset för politik är också större i storstäderna (72 procent) jämfört med på landsbygden (61 procent). Intresset för politik ökar med stigande ålder. I åldersgruppen 16–29 år är 58 procent intresserade av politik jämfört med 71 procent i åldersgruppen 65–85 år.

Enligt rapporten anser 27 procent av den vuxna befolkningen att de har goda eller mycket goda möjligheter att påverka beslut på kommunal nivå och 22 procent på nationell nivå (tabell 10.2). Det är endast sex procent av befolkningen som anser att de har mycket eller ganska goda möjligheter att påverka beslut som fattas på EU-nivå.

Andelen som upplever att de kan påverka politiska beslut har ökat sedan slutet av 1990-talet när mätningarna inleddes. 2018 var skillnaderna mellan kvinnors och mäns bedömning av möjligheten att påverka politiska beslut små. Andelen som anser att de har möjlighet att påverka politiska beslut är genomgående högre bland personer med hög utbildning jämfört med personer med låg utbildning. När det gäller möjligheten att påverka beslut nationellt är andelen som anser att de har möjlighet att påverka högre bland personer bosatta i storstäder jämfört med personer bosatta på landsbygden och i mindre tätorter.

**Tabell 10.2 Möjligheter att påverka politiska beslut i EU, Sverige och i den egna kommunen, 2000–2018**

Andel i befolkningen (procent), som svarar att de har mycket eller ganska goda möjligheter att påverka beslut

		2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Goda möjligheter påverka beslut i EU	Kvinnor	2	2	3	4	4	3	5
	Män	3	3	5	5	5	6	6
	Totalt	2	2	3	5	5	5	6
Goda möjligheter påverka beslut i Sverige	Kvinnor	7	10	15	20	18	19	23
	Män	10	14	17	19	20	22	22
	Totalt	9	12	15	19	19	21	22
Goda möjligheter påverka beslut i den egna kommunen	Kvinnor	14	16	23	25	25	24	27
	Män	18	20	23	26	26	26	27
	Totalt	17	18	23	26	25	25	27

Källa: Göteborgs universitet, SOM-institutet 2019

### Kommitté för att uppmärksamma att demokratin fyller 100 år

2021 är det 100 år sedan det första riksdagsvalet med allmän och lika rösträtt och valbarhet för både kvinnor och män. Även om alla vuxna medborgare inte omfattades av rösträtten 1921 – omyndighetsförklaring togs bort först 1989 – kan årtalet anses markera demokratin slutliga genombrott i Sverige efter en reformprocess 1918–21 som innebar avskaffande av graderad rösträtt i kommunalval, demokratiskt vald sammansättning av riksdagens båda kammare samt rätt för kvinnor att rösta och bli valbara till alla politiska uppdrag. För att uppmärksamma demokratin genombrott har regeringen tillsatt kommittén Demokratin 100 år – samling för en stark demokrati. Kommittén har till uppgift att samla en mängd aktörer över hela landet i aktiviteter och insatser som uppmärksammar demokratin som styrelseskick och som bidrar till att främja, förankra och försvara den för framtiden (dir. 2018:53).

### Uppdrag att analysera demokrati och delaktighet i områden med socioekonomiska utmaningar

Delegationen mot segregation (Delmos) har fått i uppdrag att genomföra en undersökning av politiskt deltagande och delaktighet i demokratin bland invånare i områden med socioekonomiska utmaningar. Undersökningen ska innehålla kvantitativa jämförelser mellan områden med socioekonomiska utmaningar och andra typer av bostadsområden. I uppdraget ingår att lämna rekommendationer till hur undersökningen ska

kunna följas upp kontinuerligt. Uppdraget slutredovisas i mars 2020.

### Lokala resurscenter har stärkt individers demokratiska delaktighet

I många bostadsområden och stadsdelar med socioekonomiska utmaningar finns problem med att delar av befolkningen inte deltar i eller känner sig delaktiga i demokratin. Regeringen beslutade därför 2015 om en satsning på Lokala resurscenter för demokratisk delaktighet (Ku2015/01964/D). Satsningen genomfördes 2016–2018 av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Under 2018 har verksamhet med Lokala resurscenter drivits i fem av landets områden med störst socioekonomiska utmaningar. MUCF konstaterar i en uppföljning att de lokala resurscentren bland annat bidragit till bättre relationer och dialog mellan lokalbor och beslutsfattare, till ökad aktivitet och engagemang i demokratin samt till ett närmare samarbete mellan föreningar, kommuner och lokalt för- troendevalda (Ku2018/01263/D).

### Medborgardialog i frågor som rör flyktingmottagande och integration

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har under 2016–2019 beviljats medel för ett projekt som syftar till att stärka kommuner i att föra medborgardialog i frågor som rör flyktingmottagande och integration (Ku2016/02241/D, Ku2017/01240/D). SKL har tagit fram ett utbildningskoncept för kommuner och landsting.



Genom workshoppar, föreläsningar och processledarutbildningar har SKL hittills utbildat företrädande och tjänstemän från 168 kommuner och 13 landsting (Ku2019/00845/D).

### **Det europeiska medborgarinitiativet för ökat medborgardeltagande**

Sedan 2012 har EU-medborgares påverkansmöjligheter stärkts i och med möjligheten att genom ett s.k. medborgarinitiativ uppmana Europeiska kommissionen att, inom ramen för dess befogenheter, lägga fram ett lagförslag. För att ett medborgarinitiativ ska gå vidare krävs stöd från minst en miljon medborgare fördelade på minst en fjärdedel av EU:s medlemsstater.

Under 2018 har två medborgarinitiativ lämnats in till Valmyndigheten för granskning. Av dessa två drogs ett tillbaka och ett kontrollerades och intyg utfärdades.

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en ny förordning om det europeiska medborgarinitiativet. Förslaget har förhandlats under 2018 och i början av 2019 antogs den nya förordningen. Den nya förordningen innebär att medborgarinitiativet blir mer tillgängligt och mer lättanvänt både för organisationerna och de som vill stödja ett initiativ, bland annat genom att kommissionen inte ska registrera ett initiativ som uppenbart faller utanför dess kompetens, inrättandet av nationella kontaktpunkter samt ett centralt insamlingssystem för insamling av underskrifter, s.k. stödförklaringar.

### **Informationsteknikens potential**

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att åtgärder bör vidtas för att informationsteknikens potential utnyttjas i syfte att främja demokratin (bet. 2016/17:KU15 punkt 8, rskr. 2016/17:244). Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder på området.

Regeringen har inrättat Myndigheten för digital förvaltning (DIGG), som inledde sitt arbete den 1 september 2018. Myndigheten har bl.a. i uppgift att främja öppen och datadriven innovation samt att tillgängliggöra öppna data för vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Ett ökat vidareutnyttjande av myndigheternas data innebär ökad öppenhet och insyn i förvaltningen. Det ger också

bättre förutsättningar för att utveckla bättre eller nya tjänster, till nytta både för enskilda, företag och myndigheterna själva.

För att förstärka arbetet med öppna data har uppdrag tidigare getts till Riksarkivet om att främja statliga myndigheters arbete med att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande (Fi2015/02025/SFÖ och Fi2016/01537/SFÖ). Därtill har Tillväxtverket fått ett uppdrag att främja vidareutnyttjandet av öppna data och datadriven innovation (Fi2017/02164/DF), uppdraget slutredovisades den 20 december 2018. Den nationella portalen för att tillgängliggöra öppna data är [opnadata.se](http://opnadata.se). Antalet dataset, dvs. samling av data i ett strukturerat format, som tillgängliggörs genom portalen ökade under perioden 16 oktober 2018 till 26 mars 2019 från 1 235 dataset publicerade av 34 organisationer till 1 829 dataset publicerade av 45 organisationer.

Regeringen beslutade i maj 2019 ett uppdrag till DIGG om att öka den offentliga förvaltningens förmåga att tillgängliggöra öppna data, bedriva öppen och datadriven innovation samt använda artificiell intelligens (I2019/01416/DF). Regeringen har tillsatt en särskild utredare som har i uppdrag att genomföra omarbetningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet) i svensk rätt och ur ett rättsligt perspektiv främja och stödja den offentliga förvaltningens arbete med öppna data och annan offentlig digital information (dir. 2019:20). Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 maj 2020.

Regeringen beslutade i maj om ett uppdrag till Lantmäteriet om att i samverkan med berörda statliga myndigheter analysera budgetära konsekvenser samt samhällsekonomiska nyttor av myndigheters tillgängliggörande av värdefulla datamängder avgiftsfritt (I2019/01415/DF).

Hack for Sweden är ett myndighetsinitiativ i form av en tävling som syftar till att öka kunskapen om och demonstrera värdet av tillgängliggörande och vidareutnyttjande av öppna offentliga data. Antalet deltagare i Hack for Sweden ökade 2019 med 100 procent jämfört med 2018, till totalt 1000 deltagare, varav 450 utvecklare.

Regeringen har även låtit OECD göra en översyn av Sveriges datadrivna förvaltning. OECD konstaterar i sin översyn av den datadrivna förvaltningen i Sverige bl.a. att det finns behov av en förstärkt styrning av den offentliga

förvaltningens hantering av data, t.ex. genom en nationell datapolicy (OECD 2019). Se vidare utg.omr. 2 avsnitt 5.3.2.

Genom de åtgärder som redovisats får tillkännagivandet anses tillgodosett och därmed slutbehandlat.

### Åtgärder för att öka antalet förtroendevalda

Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör återkomma med förslag på hur förtroendeuppdragen ska utformas så att fler människor lockas att engagera sig politiskt, hinder mot nyrekrytering minskar och ungdomar ges ökade möjligheter att delta aktivt i den demokratiska processen (bet. 2016/17:KU17 punkt 1, rskr. 2016/17:337). För att underlätta för förtroendevalda att förena ett uppdrag med arbets- och familjeliv och för att skapa bättre förutsättningar för underrepresenterade grupper att ta uppdrag föreslog 2014 års demokratiutredning (SOU 2016:5) att förtroendevalda ska ges möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna, och därefter kunna återgå till sitt förtroendeuppdrag. Förslaget behandlas i regeringens proposition En ny kommunallag (prop. 2016/17:171). Den nya kommunallagen (2017:725) förtydligar att kommuner och landsting kan besluta att ge kommunal- och landstingsråd möjlighet att vara föräldralediga eller sjukskrivna. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2018. Därutöver har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) haft i uppdrag att 2014–2017 genomföra insatser i syfte att fler unga kvinnor och män ska ta på sig uppdrag som politiskt förtroendevalda. Uppdraget innefattar även insatser för att motverka att unga politiker väljer att lämna sina uppdrag i förtid (U2014/03352/UC). Det huvudsakliga ansvaret för att förbättra den sociala representativiteten ligger dock hos de politiska partierna eftersom de ansvarar för nominerings- och rekryteringsprocesserna inför allmänna val. Genom de åtgärder som redovisats får tillkännagivandet anses tillgodosett och därmed slutbehandlat.

### 10.5.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att de genomförda insatserna har bidragit till att stärka befolkningens möjligheter till inflytande, insyn

och delaktighet mellan valen. Engagemanget och intresset för politik och samhällsfrågor i befolkningen ligger kvar på en hög nivå. Samtidigt är det oroande att vissa grupper står utanför och varken deltar eller känner sig delaktiga i demokratin. Andelen som står utanför demokratin är större i områden med socioekonomiska utmaningar. Det finns också en klyfta mellan stad och land, där en lägre andel av befolkningen på landsbygden än i storstadsregionerna anser att de har möjlighet att påverka politiska beslut på nationell nivå. Satsningen på lokala resurscenter för demokratisk delaktighet i områden med stora socioekonomiska utmaningar bedöms ha haft viss effekt för att möta samhällsutmaningen med ökande demokratiska klyftor. Det är också positivt att tillämpningen av formella inflytandeformer som folkinitiativ och medborgardialog fortsätter att öka i landets kommuner och landsting. Mot bakgrund av det låga antalet europeiska medborgarinitiativ är det positivt att en ny förordning har antagits av EU.

## 10.6 Resultatredovisning för en mer motståndskraftig demokrati

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som regeringen har vidtagit för att stärka demokratins motståndskraft. Insatserna syftar till att öka kunskapen om demokratin och dess principer, att främja demokratiska värderingar samt till att förebygga antidemokratiskt beteende.

### 10.6.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet för en mer motståndskraftig demokrati bedöms utifrån:

- befolkningens stöd för och kunskap om demokratin som styrelseskick samt dess grundläggande värderingar,
- befolkningens bedömning av demokratins sätt att fungera,
- förtroendet för demokratin i allmänhet och för demokratins institutioner, såsom regering, riksdag och EU:s institutioner,
- befolkningens syn på att använda våld för att påverka samhällsutvecklingen.

Åtgärderna redovisas nedan. Under Rättsväsendet (utg.omr 4, avsnitt 2.4.3) redovisas omfattningen av våldsbejakande extremism i Sverige samt insatser för att förebygga inträde i våldsbejakande extremism och insatser för att underlätta utträde ur våldsbejakande extremism.

## 10.6.2 Resultat

### Demokratins motståndskraft har följts upp

För att öka kunskapen och förbättra uppföljningen av demokratipolitiken har regeringen gett Göteborgs universitet i uppdrag att ta fram och redovisa indikatorer som belyser hur demokratins tillstånd i Sverige utvecklas över tid (Ku2017/02544/LS). Uppdraget har genomförts av SOM-institutet vid universitetet. Mer om uppdraget redovisas i avsnitt 10.5.2. I nedanstående redovisning presenteras data könsuppdelat i de fall skillnader mellan könen föreligger.

Redovisningen visar att en majoritet av befolkningen i åldern 16–85 år är ganska eller mycket nöjd med hur demokratin fungerar i Sverige. År 2018 var andelen som är nöjda med demokratin 74 procent. Rapporten visar att lågutbildade är mindre nöjda med demokratin i Sverige än högutbildade och att personer bosatta på landsbygden och i mindre tätorter är mindre nöjda än personer bosatta i andra typer av regioner.

Andelen av befolkningen som har ett mycket eller ganska stort förtroende för riksdagen var 37 procent 2018. Motsvarande andel som har förtroende för regeringen var 39 procent och för kommunstyrelserna 28 procent. Förtroende för riksdagen och regeringen är lägre bland personer med låg utbildning än bland personer med hög utbildning och lägre bland personer bosatta på landsbygden och i mindre tätorter än bland personer bosatta i storstäderna.

En överväldigande majoritet av befolkningen, 96 procent, anser att det aldrig är rätt att använda våld för att påverka det svenska samhället. Fyra procent av befolkningen menar dock att de under vissa omständigheter kan vara rätt att ta till våld i syfte att påverka (Ku2019/01364/MD).

När det gäller synen på hur demokratin fungerar i EU går det att se en tydligt positiv utveckling över tid. Andelen som är mycket eller

ganska nöjda uppgick år 2018 till 57 procent vilket är den största andelen sedan mätningarna inleddes 1999. Andelen som var nöjda med hur demokratin i EU fungerar är större bland kvinnor än bland män, 63 procent jämfört med 52 procent.

Andelen i befolkningen som har mycket eller ganska stort förtroende för Europeiska kommissionen respektive Europaparlamentet var under 2018 i båda fallen 26 procent vilket är den största andelen sedan mätningarna inleddes 1998. Se vidare utg.omr. 1 anslag 9:1, *Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information*.

**Tabell 10.3 Förtroende för demokratiska institutioner 2000–2018**

Andel i befolkningen (procent), 16–85 år, som svarar att de har mycket eller ganska stort förtroende

		2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Riksdagen	Kvinnor	25	23	45	33	30	34	39
	Män	30	23	43	24	28	31	37
	Totalt	27	23	44	29	29	32	37
Regeringen	Kvinnor	24	20	50	35	33	39	40
	Män	30	22	54	28	31	39	39
	Totalt	27	21	52	32	31	39	39
Kommunstyrelserna	Kvinnor	19	17	28	23	22	26	29
	Män	20	17	24	17	20	24	27
	Totalt	20	17	26	20	21	24	28
EU-kommissionen	Kvinnor	7	10	23	19	19	25	27
	Män	8	10	19	14	15	18	24
	Totalt	8	10	21	17	16	21	26

Källa: Göteborgs universitet, SÖM-institutet 2019

### Statskontoret har utvärderat åtgärder mot våldsbejakande extremism

Den 13 december 2018 redovisade Statskontoret rapporten Utvärdering av regeringens åtgärder mot våldsbejakande extremism 2014–2017 (Ku2018/02222/D). Statskontoret bedömer att samtliga myndigheter har genomfört regeringsuppdragen för att förebygga våldsbejakande extremism väl. Utöver att myndigheterna har tagit fram stöd för olika personalgrupper och förbättrat sin samverkan, har regeringens insatser bidragit till att det i dag finns kommunala samordningsfunktioner, lokala handlingsplaner och en bättre kunskap och beredskap att bemöta utmaningarna med våldsbejakande extremism. Eftersom det förebyggande lokala arbetet är relativt nytt så har det dock varit en utmaning att genomföra åtgärder baserade på forskning och utvärdering av metoder och arbetssätt.

En annan utmaning har varit att nå ut med de rapporter, metodstöd, m.m. som har tagits fram. Statskontoret bedömer att det är svårt att uttala sig om vilka effekter åtgärderna har haft för t.ex. yrkesverksammas arbete med att förebygga radikaliserings. Det är även svårt att bedöma effekterna av de demokratifrämjande åtgärderna. Mellan 20 och 40 procent av de kommuner som känner till materialet har dock använt det och anser att det har haft betydelse för deras förebyggande arbete.

Sjuttio procent av de lokala samordnarna mot våldsbejakande extremism bedömer att samhällets motståndskraft mot våldsbejakande extre-

mism har ökat mellan åren 2014 och 2017, om man med motståndskraft avser medvetenhet. 80 procent anger att de har haft nytta av den nationella samordnarens arbete.

### Forum för levande historia har arbetat för en mer motståndskraftig demokrati

I juni 2018 fick Forum för levande historia i uppdrag av regeringen att stärka demokratins motståndskraft under 2018 och 2019. Under 2019 kommer ett nytt pedagogiskt material att lanseras, med det långsiktiga målet att fler ska engagera sig och verka aktivt för demokratiska principer.

Forum för levande historia har genomfört insatser för att stärka förutsättningarna för att skolor och andra ska kunna göra hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser (Ku2018/01169/DISK). Seminarier om forskningsläget kring denna typ av resor har genomförts på tre platser i landet för pedagoger som planerar att resa med grupper. Svenska kommittén mot antisemitism har genomfört flera utbildningsresor med bidrag som beviljats för ett projekt om hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser (Ku2018/00545/MD). Se även utgiftsområde 13, avsnitt 1.4.2.

Göteborgs universitet (Segerstedtinstitutet) har tillsammans med Forum för levande historia utvecklat en universitetskurs som vänder sig till pedagoger som genomför studieresor till historiska minnesplatser med syftet att öka sina elevers förståelse för demokrati och rasism.

## **Totalförsvarets forskningsinstitut har kartlagt propaganda**

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har fortsatt att på regeringens uppdrag utföra kartläggningar och analyser av våldsbejakande extremistisk propaganda, se vidare under utg.omr. 4, avsnitt 2.

I november 2018 presenterade FOI rapporten Digital Jihad (R-4645-SE). Rapporten beskriver den så kallade Islamiska statens (IS) propaganda ur olika perspektiv, bl.a. språkbruket och varumärkesbyggandet. Rapporten är skriven på engelska för att kunna spridas till andra länder.

I februari 2019 lämnade FOI rapporten Ensamagerande våldsverkare – profiler, riskbedömningar och digitala spår (R-4736-SE). Rapporten omfattar forskning om psykologi, lingvistik och datavetenskap. Syftet är att öka kunskapen om det komplexa samspelet mellan faktorer som utmärker ensamagerande, t.ex. för att underlätta för experter att riskbedöma kommunikation från potentiella ensamagerande.

## **Stöd till det civila samhället och trossamfunden för att värna demokratin**

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har sedan 2012 fördelat medel till det civila samhällets organisationer för att stödja förebyggande insatser mot våldsbejakande extremism enligt förordningen (2011:1508) om statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin.

Under 2018 fördelade MUCF totalt 13,5 miljoner kronor till 24 organisationer. Av dessa arbetar 22 organisationer med att förebygga att antidemokratiska beteenden utvecklas. Samtliga 24 arbetar med att förebygga att individer radikaliserar och ansluter sig till våldsbejakande extremistmiljöer och 14 arbetar med att stödja individer som avser att lämna sådana miljöer.

Riksdagen har givit två tillkännagivanden till regeringen om vikten av att bidrag från det allmänna inte ges till verksamheter som stöder radikaliserar, våldsbejakande extremism eller terrorism (bet. 2015/16:KU4 punkt 5, rskr. 2015/16:137 och bet. 2016/17:KU:23 punkt 5, rskr. 2016/17:294). I mars 2018 överlämnade Utredningen om översyn av statens stöd till trossamfund betänkandet Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18).

Betänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet. I juni 2019 överlämnade vidare Demokrativillkorsutredningen betänkandet Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35) som har remitterats. I uppdraget ingick inte att föreskriva på vilka grunder en kommun ska bevilja bidrag till det civila samhället, mot bakgrund av den kommunala självstyrelsen. Däremot har utredaren i samråd med representanter för kommunsektorn tagit fram ett stödmaterial som kan användas både av statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter som hanterar bidragsgivning. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen vad som anförs i reservationen om att lika viktigt som det är att stödja organisationer som motverkar hedersrelaterade brott, är det att dra en tydlig gräns mot föreningar och organisationer som accepterar eller i vissa fall rentav legitimerar hedersrelaterat förtryck och heders-traditioner (bet. 2017/18:KrU3 reservation 2 under punkt 2 s. 30, rskr. 2017/18:242). Mot denna bakgrund har regeringen förlängt Länsstyrelsen i Östergötlands läns uppdrag att bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barn-äktenskap, tvångsäktenskap samt könsstympning av kvinnor och flickor (hedersvåld m.m.) till och med 2020. Tillkännagivandet är inte slutbehandlat.

## **Demokratisk medvetenhet bland EU:s medborgare främjas**

För att främja demokratisk delaktighet bland EU:s medborgare finns EU-programmet Ett Europa för medborgarna 2014–2020. Programmet ska också stimulera till reflektion om EU:s historia och framtid, samt visa den mångfald som finns i EU. MUCF är svensk kontaktpunkt för programmet. Europeiska kommissionens myndighet (EACEA) beviljade under 2018 stöd till två projekt med svenskt huvudmannskap (4 projekt 2017), båda inom Nätverk av städer. 15 projekt med svenska partner har beviljats stöd (17 projekt 2017). Under 2018 har även folkhögskolan Paidea, the European institute for Jewish Studies in Sweden, beviljats ett särskilt treårigt driftsbidrag inom programområdet Europeisk hågkomst. Det var första gången en svensk aktör

sökt och beviljats denna typ av driftsbidrag inom Ett Europa för medborgarna. Det totala antalet ansökningar på europeisk nivå har under 2018 minskat med 15 procent.

MUCF har under 2018 genomfört 19 olika spridningsaktiviteter där sammanlagt 638 deltagare har nåtts av information kring Europa för medborgarna, det är högt över vad som krävs från kommissionen för att få full finansiering.

Under 2018 har förhandlingar om nästa finansieringsperiod för EU-finansierade program påbörjats, inom ramen för EU:s fleråriga budgetram. Ett Europa för medborgarna föreslås där gå samman med EU-programmet Rights, equality and citizenship och bilda ett nytt program; European Values programme. Förhandlingar har pågått under 2018 och början av 2019.

### 10.6.3 Analys och slutsatser

En majoritet av befolkningen är nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige och i EU samtidigt som förtroendet för demokratiska institutioner visar en uppåtgående trend. Samtidigt finns tydliga skillnader mellan olika grupper i befolkningen.

Personer med lägre utbildning och personer som är bosatta på landsbygden är i genomsnitt mindre nöjda med demokratin och har lägre förtroende för de nationella demokratiska institutionerna än personer med högre utbildning och personer som är bosatta i andra typer av regioner. Regeringen bedömer att de insatser som genomförts under året för att göra demokratin mer motståndskraftig har varit viktiga. EU-programmet Ett Europa för medborgarna bedöms ha varit ändamålsenligt.

Statskontorets utvärdering av regeringens insatser för att förebygga våldsbejakande extremism visar att samhällets medvetenhet och motståndskraft mot våldsbejakande extremism har ökat mellan åren 2014 och 2017. Det är angeläget att arbetet fortsätter.

## 10.7 Resultatredovisning för arbetet med att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat

I detta avsnitt redovisas resultatet av de åtgärder som regeringen vidtagit i syfte att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat.

### 10.7.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetet för att värna det demokratiska samtalet mot hot och hat bedöms utifrån:

- Omfattning och konsekvenser av hot, våld och trakasserier mot centrala aktörer i det demokratiska samtalet som t.ex. förtroendevalda, journalister och opinionsbildare, och
- insatser för att värna det demokratiska samtalet med inriktning på förtroendevaldas, journalisters och opinionsbildares utsatthet för hot och hat.

### 10.7.2 Resultat

Regeringen beslutade i juli 2017 om handlingsplanen Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat bland journalister, förtroendevalda och konstnärer (Ku2017/02388/D). Nedan redovisas de insatser som avser ökad kunskap på området, stöd till dem som utsätts samt åtgärder för ett stärkt rättsväsende. Arbetet vad gäller hot och hat mot konstnärer redovisas i utg.omr. 17, avsnitt 7 Konstnärers villkor och insatser för att stärka människors medie- och informationskunnighet redovisas i utg.omr. 17, avsnitt 13 Medier.

#### Stöd till förtroendevalda

Regeringen har sedan 2016 beviljat Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) medel för att stödja och utveckla kommuners och landstings systematiska arbete med att förebygga och hantera hot och hat mot förtroendevalda. Enligt den halvtidsredovisning som SKL inkom med i oktober 2018 (dnr Ku2018/01872/D) är SKL:s arbete inriktat mot fem områden: framtagning av fördjupad kunskap, utbildning och kunskaps-spridning, stöd till förtroendevalda, systematiskt

utvecklingsarbete samt samarbete med Polismyndigheten och andra aktörer.

SKL har genomfört en enkät för 2018 som visar hur arbetet i kommuner och landsting har utvecklats sedan 2016. Rapporten visar på en markant förbättring på flera områden. Det är t.ex. 73 procent av kommunerna och landstingen som har genomfört utbildning för förtroendevalda om hot och hat, jämfört med 2016 då det var 30 procent. 53 procent av kommunerna och landstingen har någon form av styrande dokument inom ramen för det förebyggande arbetet, vilket är en ökning med 20 procent jämfört med 2016. Det är en lägre andel som har ett system för att förebygga hot och hat mot förtroendevalda (66 procent) än andelen som anger att de har ett system för att omhänderta hot (75 procent).

SKL har tagit fram flera skrifter under 2018–2019, bl.a. Anmäl alltid hot, hat och våld Det handlar om demokratin i samarbete med Brottsoffermyndigheten och Polismyndigheten. I november 2018 beslutade regeringen om förlängd och förstärkt finansiering av projektet (Ku2018/02146/D) i enlighet med SKL:s ansökan (Ku2017/02316/D).

### Stärkt rättsväsende

Polismyndigheten har i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet för 2018 redovisat vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit för att bekämpa brott som hotar den fria åsiktsbildningen, med fokus på bl.a. förtroendevalda och journalister. Av redovisningen (dnr Ju2019/01261/PO) framgår bl.a. att arbetet med kompetenshöjande åtgärder inom myndigheten ska fortsätta för att ytterligare förbättra förmågan att identifiera och utreda brott som hotar den fria åsiktsbildningen. Även förmågan att ge återkoppling till målsägande rörande beslut i utredningar och ärenden kommer att stärkas.

Regeringen beslutade den 19 juni 2019 om propositionen Brotts mot förtroendevalda (prop. 2018/19:154). Propositionens förslag avser ett förstärkt straffrättsligt skydd för brott som begås mot förtroendevalda eller deras närstående. Förslaget innebär att det som en försvärande omständighet vid bedömningen av straffvärdet särskilt ska beaktas om brottet begåtts mot en person på grund av han eller hon eller någon

närstående innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, landsting, Sametinget eller Europaparlamentet. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

### Fördjupad kunskap och stöd till journalister

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) fick 2018 ett utökat uppdrag att kartlägga och analysera förekomsten av hot och hat som riktas mot förtroendevalda och journalister, inom ramen för uppdraget att kartlägga våldsbejakande extremistisk propaganda. I juni 2018 publicerade TU Medier i Sverige i samarbete med FOI rapporten Hatets anatomi, i vilken hat mot journalister i ett diskussionsforum på internet och kommentarsfälten i tre olika digitala medier undersöks. Rapporten visar att det är ett fåtal journalister som omnämns ofta. De journalister som nämns oftast är framför allt ledarskribenter och politiska kommentatorer. Ett tiotal användare i varje digital miljö står för 20–30 procent av det totala antalet hatfulla inlägg om journalister.

Linnéuniversitetet har via Medieinstitutet Fojo sedan 2017 haft i uppdrag att identifiera, utveckla och genomföra kompetens- och kapacitetshöjande insatser riktade till journalister och redaktioner för att förebygga och hantera utsatthet för hot och hat. Enligt den redovisning som Linnéuniversitetet inkom med i oktober 2018 (Ku2018/01983/D) har Medieinstitutet Fojo fortsatt att bygga upp den digitala kunskapsbanken som kallas Demokratijouren och det finns en bemannad helpdesk som kan ge råd och stöd till utsatta journalister. Utöver seminarier för kunskaps- och erfarenhetsutbyte, har Medieinstitutet Fojo under senare delen av 2018 också anordnat säkerhetskurser. I regleringsbrevet för 2019 (anslag 6:1 *Allmänna val och demokrati*) fick Linnéuniversitetet i fortsatt uppdrag att ge stöd till journalister och redaktioner.

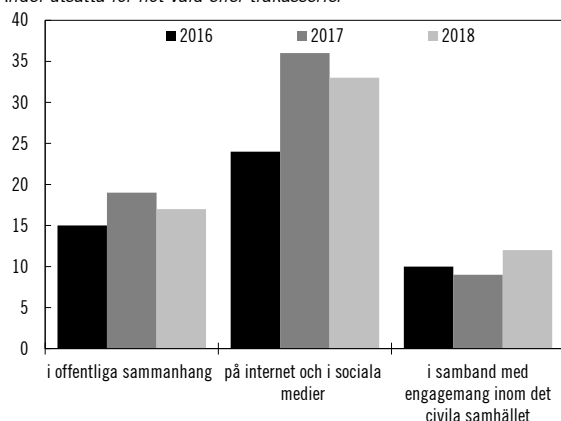
### Stöd till det civila samhället

Rapporten Det demokratiska samtalet (Ku2019/01362/MD) som Göteborgs universitet (SOM-institutet) tar fram på uppdrag av regeringen visar att 17 procent av dem som uttryckt en åsikt i en samhällsfråga minst någon gång i veckan i offentliga sammanhang har utsatts för

hot, våld eller trakasserier under det senaste året. Av de som uttrycker åsikter i samhällsfrågor minst en gång i veckan på internet och i sociala medier uppger 33 procent att de har utsatts. Bland dem som uttryckt en åsikt minst en gång i veckan i samband med ett engagemang i en förening eller annan ideell organisation är siffran 12 procent. Diagrammet beskriver utsattheten i olika forum för åren 2016–2018. För denna period framträder inga eller marginella skillnader mellan kvinnor och män vad gäller utsatthet.

**Diagram 10.1 Utsatthet för hot, våld eller trakasserier i olika forum 2016–2018**

Andel utsatta för hot våld eller trakasserier



Göteborgs universitet, SOM-institutet, 2019, 2018 och 2017.

Att allmänheten påverkas av det hårda debattklimatet tyder Brottsförebyggande rådets senaste Nationella trygghetsundersökning (2019:1) från 2018. Den visar att ungefär var femte person, i åldern 16–84 år och oavsett kön, under det senaste året ofta avstått från att lägga upp något på internet av oro för att utsättas för hot eller trakasserier.

År 2017 beviljades Brottsofferjouren i Sverige (BOJ) medel (Ku2017/01578/D) av regeringen i syfte att stärka jourverksamhetens stöd till enskilda individer som utsätts för hot och hat i samband med att de deltar i det offentliga samtalet. Enligt den redovisning som inkommit till regeringen (Ku2018/01972/MD) har Brottsofferjouren bl.a. utbildat den nationella telefoncentralen, tagit fram en checklista för demokrati-brott, anordnat utbildningsdagar om demokrati-brott för de lokala brottsofferjourerna samt tagit fram ett digitalt utbildningspaket som lanserades i september 2018. Brottsofferjouren tar numera emot ärenden och ger stöd till stödsökanden som utsätts för otillåten påverkan i syfte att skrämja, tysta eller få någon att ändra åsikt i det offentliga samtalet. Det finns en beredskap hos de lokala

jourerna som tagit del av utbildningsmaterialet, som uppskattas till 80 procent vid årsskiftet i redovisningen.

MUCF har i uppgift att fördela medel till det civila samhällets organisationer enligt förordningen (2018:32) om statsbidrag för insatser som motverkar hot och hat i det offentliga samtalet. MUCF fördelade bidraget för första gången under 2018. Totalt fördelades 6 miljoner kronor till fyra organisationer. Näthatsgranskaren arbetar i sitt projekt med att söka upp, granska och polisanmäla kriminellt hat och olaga hot i svenska sociala medier. Stiftelsen Expo arbetar för att öka kunskapen hos myndigheterna inom rättsväsendet när det gäller de högerextrema miljöernas verksamhet och om hur lagstiftningen fungerar i digitala miljöer. Brottsofferjouren och den svenska insamlingsstiftelsen Make Equal riktar sig till individer och grupper som har utsatts för hot och hat och erbjuder olika typer av digitala verktyg som ger utsatta personer stöd och vägledning.

Genom projektens olika metoder och inriktning når de tillsammans flera olika målgrupper, däribland individer, tjänstemän, politiker och personal hos rättsväsende myndigheter. Organisationerna slutredovisar sina projekt i slutet av 2019.

Sedan 2018 har Kammarkollegiet i uppdrag att fördela medel enligt förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället, se vidare utg.omr. 17, avsnitt 15.

### 10.7.3 Analys och slutsatser

Hot och hat mot förtroendevalda, journalister och opinionsbildare är ett allvarligt demokrati-problem och utgör i förlängningen ett hot mot demokratin. Regeringen har fortsatt arbetet med att ta fram mer kunskap på området, utveckla stödet till dem som utsätts och att stärka rättsväsendets arbete. Flera av insatserna som lanserades 2017 inom ramen för handlingsplanen Till det fria ordets försvar har vidareutvecklats i vad regeringen bedömer vara en positiv riktning. Regeringen bedömer att arbetet för att motverka förekomsten av och utsattheten för hot och hat i samhällsdebatten behöver fortsätta.



## 10.8 Politikens inriktning

### Demokratin 100 år

År 2021 är det 100 år sedan både kvinnor och män för första gången fick rösta i val till riksdagen. Även om demokratin fortfarande står stark i Sverige finns utmaningar som samhället aktivt behöver bemöta.

I dag lever alltför många i ett demokratiskt utanförskap, där det demokratiska samtalet hotas och där antidemokratiska aktörer har blivit mer synliga.

Demokratin som vi ärvde av tidigare generationer ska lämnas i ett ännu starkare skick till våra barn. Demokratin måste fördjupas. Under 2020 och 2021 genomför regeringen därför en nationell kraftsamling, Demokratin 100 år – samling för en stark demokrati, för att säkerställa en levande och uthållig demokrati för framtiden. Inom ramen för den nationella satsningen avser regeringen att stärka förutsättningarna för att människor i större utsträckning aktivt ska kunna delta i demokratin bl.a. genom kunskapshöjande och folkbildande insatser.

Regeringen beräknar att anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* tillförs 25 miljoner kronor 2020 och 25 miljoner kronor 2021 för att myndigheter, kommuner och organisationer i det civila samhället ska kunna genomföra särskilda demokrati-stärkande insatser i samband med satsningen Demokratin 100 år.

### Ett högt och mer jämlikt valdeltagande

Den representativa demokratin förverkligas genom de allmänna valen. Att rösta i allmänna val är den form av demokratiskt deltagande som omfattar flest människor och är det viktigaste medlet för ansvarsutkrävande. Valdeltagandet är också betydelsefullt för det demokratiska systemets legitimitet och den politiska jämlikheten. Det är därför mycket angeläget att valdeltagandet ökar i grupper som röstar i mindre utsträckning, såsom unga, utrikes födda, lågutbildade och personer med funktionsnedsättning samt i områden med socioekonomiska utmaningar där valdeltagandet är lågt. Regeringen kommer under mellanvalsperioden fortsätta att verka för ett högt och mer jämlikt valdeltagande. De insatser som genomförs utgör en del av ett långsiktigt arbete där demokratiframjande

insatser under mellanvalsperioden kombineras med punktinsatser vid valår i syfte att uppmuntra röstberättigade att använda sin rösträtt.

### Stärkta möjligheter till deltagande och delaktighet mellan valen

En av demokratin största utmaningar är det demokratiska utanförskapet och de klyftor som finns i befolkningen vad gäller deltagande och delaktighet i demokratin. En väl fungerande och levande demokrati förutsätter att alla invånare, oavsett bostadsort, socioekonomiska förutsättningar eller kön, har tillräckliga förutsättningar att göra sin röst hörd även mellan valen. Om stora grupper i befolkningen inte är delaktiga i demokratin får det negativa konsekvenser för såväl den enskilda individen som samhället i stort. Ett utbrett demokratiskt utanförskap leder till minskat förtroende för det demokratiska systemet samtidigt som det utgör en grogrund för missnöje, social oro och bidrar till ökad risk för radikaliserings i riktning mot våldsbejakande extremism.

Regeringen bedömer att det är prioriterat att genomföra insatser som ökar deltagandet i demokratiska processer mellan valen särskilt bland invånare som upplever sig stå långt från delaktighet.

Det civila samhällets organisationer har en viktig roll när det gäller att främja kunskaper och förmågor som människor behöver för att kunna delta aktivt i demokratin. Det civila samhället bidrar även till engagemang och stärker stödet för demokratin principer. Regeringen avser att anslå medel för att stärka det civila samhällets förutsättningar att främja, förankra och försvara demokratin i hela landet.

### En mer motståndskraftig demokrati

En uthållig demokrati förutsätter ett starkt stöd hos befolkningen. Arbetet med att öka kunskapen om demokratin och förankra dess principer är därför ett viktigt område. Forum för levande historia spelar en viktig roll i att förankra stödet för demokratin som styrelseskick genom lärdom av historiska exempel. Regeringen beräknar att anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* tillförs 5 miljoner kronor 2020, och 6 miljoner kronor 2021 och 2022 för att förlänga

satsningen på hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser. Satsningen bidrar till att höja kunskapen om de yttersta konsekvenserna av rasism och ett odemokratiskt styrelseskick.

### Värna det demokratiska samtalet mot hot och hat

Tystas människor tystnar demokratin. I en levande demokrati ska alla människor oavsett kön våga uttrycka både sin åsikt och sin identitet utan rädsla för hot, hat och våld. Det demokratiska samtalet ska vara öppet för en mångfald av röster.

Varje gång en journalist skräms till tystnad hotas det demokratiska samtalet. Varje gång en kommunpolitiker får ett hotfullt brev hem till adressen där de bor med sina barn, är det ett hot mot det öppna samhället. Varje gång en representant från det civila samhället får utstå hat för sitt engagemang krymper utrymmet för en inkluderande debatt där olika uppfattningar får komma till tals.

Viktiga målgrupper för arbetet med att värna det demokratiska samtalet är journalister, förtroendevalda, konstnärer, forskare, det civila samhällets organisationer och enskilda opinionsbildare. Insatser som lanserades 2017 inom ramen för handlingsplanen Till det fria ordets försvar kommer att fortgå och vidareutvecklas. Insatser vad gäller det stöd som erbjuds olika grupper som är utsatta är särskilt centrala. Kunskapen om utsattheten behöver öka, både vad gäller utsatthet hos olika grupper, vilka konsekvenser utsattheten får och hur hot och hat tar sig uttryck, inte minst i digitala miljöer. Rättsväsendet kommer även fortsättningsvis att lägga stor vikt vid arbetet för att motverka och bekämpa brott som hotar demokratin.

En allt viktigare förutsättning för att var och en ska kunna nyttja den digitala utvecklingens potential är ökad medie- och informationskunnighet (MIK). Statens medieråd har inlett ett viktigt utvecklingsarbete på området. Regeringen tillsatte en nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet (Ku 2018:04). Syftet är att öka medie- och informationskunnigheten och stärka människors motståndskraft mot näthat, desinformation och propaganda genom utåtriktade insatser.

## 10.9 Mål för mänskliga rättigheter

Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter (prop. 2015/16:1, utg.omr. 1, bet. 2015/16:KU1, rskr. 2015/16:62).

## 10.10 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de övergripande och strukturella åtgärder som bidragit till att uppnå målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Målet berör många politikområden, t.ex. funktionshinderspolitiken och barnrättspolitiken som redovisas i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, avsnitt 6 respektive 7, samt politiken mot diskriminering och jämställdhetspolitiken som redovisas i utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering avsnitt 4 respektive 5.

### 10.10.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av utvecklingen görs i förhållande till strukturen i regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17:29). Centrala bedömningsgrunder är

- ett starkt rättsligt och institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna,
- ett samordnat och systematiskt arbete med mänskliga rättigheter inom offentlig verksamhet, och
- ett starkt stöd för arbete med mänskliga rättigheter inom det civila samhället och inom näringslivet.

### 10.10.2 Resultat

I avsnittet redovisas resultat i förhållande till regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17:29). Redovisning sker också i förhållande till de 15 miljoner kronor som finns på anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* för åtgärder för främjande av det nationella arbetet med mänskliga rättigheter.

### Synpunkter och rekommendationer från internationella granskningsorgan

Den internationella granskningen av Sveriges efterlevnad av konventionsåtaganden är en viktig utgångspunkt i arbetet med målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Synpunkter och rekommendationer från internationella granskningsorgan ger därför vägledning i arbetet. Synpunkter och rekommendationer är dock inte juridiskt bindande för konventionsstaten. Regeringens strategi är även en viktig del i och en central utgångspunkt för arbetet med Sveriges genomförande av Agenda 2030. Mänskliga rättigheter är en av de frågor som ska genomsyra hela agendan.

Sverige lämnade i februari 2018 en uppföljningsrapport gällande konventionen om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor (CEDAW) till kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor.

Sverige lämnade i november 2018 in sin åttonde rapport avseende FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CAT).

I juni 2018 lämnade FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering rekommendationer och synpunkter angående Sveriges efterlevnad av konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (CERD). I maj 2019 lämnade Sverige en uppföljningsrapport angående konventionen.

Den 10 maj 2019 hölls ett möte med civila samhället inför rapporteringen i oktober gällande FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Regeringskansliet har även haft ett uppföljningsseminarium med Europarådet angående Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk och ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter.

### Ett starkt rättsligt och institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna

#### *Sveriges konventionsåtaganden och svensk lagstiftning*

Åtgärder har vidtagits i syfte att svara upp mot rekommendationen från FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) om att nationell lagstiftning fullt ut ska överensstämma

med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter träder i kraft den 1 januari 2020. För att barnets rättigheter ska få genomslag i praktiken krävs vid sidan av den inkorporering som beslutats av riksdagen (prop. 2017/18:186, bet. 2017/18:SoU25, rskr. 2017/18:389) en fortsatt och systematisk transformering av barnkonventionens bestämmelser i nationell rätt. Därutöver krävs en kombination av olika åtgärder såsom vägledning, utbildning och samordning mellan olika aktörer på olika nivåer i samhället. De samlade åtgärder som regeringen presenterat i propositionen i form av lag om FN:s konvention om barnets rättigheter, vägledning, kunskapslyft och ett fortsatt systematiskt transformeringsarbete ska ses som ett samlat paket för att konventionen ska få genomslag (se vidare utg.omr. 9 avsnitt7).

En arbetsgrupp i Regeringskansliet har haft i uppdrag att utforma en vägledning som kan utgöra ett stöd vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Denna bereds för närvarande. (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 7).

För att ge ett stöd i det fortsatta arbetet med transformering av barnkonventionen inom olika rättsområden beslutade regeringen i mars 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att genomföra en kartläggning för att belysa hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen (dir. 2018:20). Utredningen som antagit namnet Barnkonventionsutredningen (S 2018:03) ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 november 2019.

Arbetet för att få en effektiv och heltäckande lagstiftning mot diskriminering har fortsatt.

Sverige har under lång tid fått återkommande internationell och nationell kritik för sin häktnings- och restriktionsanvändning. Flera åtgärder har vidtagits för att svara upp mot denna kritik. Kriminalvården har bl.a. under 2018 undertecknat en nationell överenskommelse med Röda korset om ökade insatser för att minska isolering för häktade med restriktioner.

Riksdagen har i ett tillkännagivande uttalat att regeringen bör tillsätta en utredning med uppgift att analysera frågan om skadestånd vid överträdelser av grundlagsskyddade fri- och rättigheter i regeringsformen och att föreslå de lagändringar som bedöms nödvändiga (bet. 2015/16:KU15 punkt 15, rskr. 2015/16:192). En parlamentariskt sammansatt kommitté har fått i

uppdrag att utreda frågan om skadestånd från det allmänna för skada som orsakats vid överträdelser av de grundläggande fri- och rättigheterna i 2 kap. regeringsformen (RF) (dir. 2018:92). Kommittén ska bl.a. överväga om rätten till ersättning från det allmänna för skada som orsakats vid överträdelser av grundläggande fri- och rättigheter enligt 2 kap. RF bör utvidgas. Genom beslutet om kommittédirektiv har regeringen ansett att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Fortsatt arbete har även genomförts för att säkerställa skyddet för de mänskliga rättigheterna och det samiska folkets möjligheter att åtnjuta dem (se vidare avsnitt 7). Regeringen beslutade bl.a. i augusti 2018 om propositionen Ändringar i regleringen för Sametinget och sametingsvalet (prop. 2017/18:287). Riksdagen har antagit regeringens förslag och lagen trädde i kraft den 1 juli 2019 (bet. 2018/19:KU9, rskr. 2018/19:34). Vidare har arbetet med förslag till en konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket fortsatt under 2018 och 2019. Ett utkast till lagrådsremiss En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket har skickats på remiss med svarstid den 30 september 2019.

För att säkra efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter har riksdagen beslutat i enlighet med propositionen En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199, bet. 2017/18:KU44, rskr. 2017/2018:409). Propositionen innehåller förslag som syftar till att stärka det grundläggande skyddet för samtliga nationella minoriteter och att stärka de utökade rättigheter som finns inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Till följd av beslutet trädde ändringar i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, skollagen (2010:800) och socialtjänstlagen (2001:453) i kraft den 1 januari 2019 (se vidare avsnitt 11).

#### *Institutioner som säkerställer internationella åtagande om mänskliga rättigheter*

Regeringskansliet beslutade i mars 2018 om ett uppdrag att utreda frågan om inrättande av en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige (Ku2017/02610/DISK). Uppdraget redovisades i oktober 2018 och har remissbehandlats.

I januari 2018 påbörjade Jämställdhetsmyndigheten sin verksamhet. Bl.a. fördelar Jämställdhetsmyndigheten statsbidrag till jämställdhetsprojekt och kvinnors organisering (se utg.omr. 13 avsnitt 4).

#### *Grundläggande rättigheter inom EU*

Europeiska kommissionen rapporterar årligen om tillämpningen av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) och rådet brukar anta årliga slutsatser om den. Rådet kunde dock inte nå enighet om slutsatserna 2018 varför dessa i stället antogs som ordförandeskaps-slutsatser. Ordförandeskaps-slutsatserna från 2018 påminner bl.a. om att unionen vilar på de gemensamma värdena i artikel 2 i EU-fördraget och betonar vikten av fortsatta insatser till skydd för de rättigheter som kommer till uttryck i stadgan. Slutsatserna lyfter även ett antal områden där stadgan har betydelse, såsom respekt för demokrati och rättsstatens principer, kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter, bekämpa rasism, barns rättigheter, rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt jämlikhet för hbtq-personer.

Som en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 presenterade kommissionen den 30 maj 2018 förslag till ett nytt finansieringsprogram Rättigheter och värden (programmet). Våren 2019 nådde rådet och Europaparlamentet en samsyn om programmets utformning och innehåll i sak. Slutligt beslut om programmet inklusive budget kommer att tas efter beslut om EU:s fleråriga budgetram.

#### **Ett samordnat och systematiskt arbete med mänskliga rättigheter inom offentlig verksamhet**

##### *Kunskap om Sveriges konventionsåtaganden inom offentlig verksamhet*

I enlighet med flera aktuella rekommendationer och synpunkter från internationella granskningsorgan har arbetet fortsatt med att säkerställa att berörda aktörer har nödvändig kunskap om Sveriges konventionsåtaganden om mänskliga rättigheter och vad detta innebär för den egna verksamheten. Särskilda åtgärder har vidtagits under 2018 och 2019 på nationell, regional och lokal nivå.

Under 2018 och 2019 har Uppsala universitet fortsatt haft i uppdrag att stärka kompetensen om mänskliga rättigheter hos statligt anställda (Ku2017/00254/DISK, Ku2017/00961/DISK, Ku2018/01280/D, Ku2018/01912/D, Ku2018/01979/D m.fl.). Uppdraget har bl.a. resulterat i att drygt 16 000 personer från 91 olika myndigheter har registrerat sig för den webbaserade introduktionsutbildningen om

mänskliga rättigheter. I utvärderingen av utbildningen framgår att 80 procent av deltagarna anser att den är relevant för deras yrkesutövning. Till de verksamhetsanpassade utbildningarna har drygt 1 100 personer från 58 olika myndigheter anmält sig (A2019/01074/MRB).

Folkbildningsrådet har i enlighet med uppdrag (Ku2017/01154/DISK, Ku2018/01280/D, Ku2018/01912/D, Ku2018/01979/D m.fl.) fortsatt sin utbildningssatsning om mänskliga rättigheter inom folkbildningen. Satsningen har bl.a. riktat sig till nyckelpersoner inom kommunledningskontor och fritidsledarverksamhet. Uppdraget har enligt Folkbildningsrådet resulterat i en ökad kompetens om mänskliga rättigheter hos såväl personal som ledare och deltagare (A2019/00622/MRB).

Barnombudsmannens uppdrag om att stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i statliga myndigheters verksamhet under perioden 2017–2019 (S2016/07875/FST) har fortsatt och utvidgats så att sexton statliga myndigheter nu omfattas av kunskapslyftet. Länsstyrelserna har även fått i uppdrag att i samverkan med Barnombudsmannen samordna och utveckla sin tillämpning av barnets rättigheter samt stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landsting (A 2019/01274/MRB, se vidare utg.omr. 9 avsnitt 7).

Socialstyrelsen har ett fortsatt uppdrag att ta fram och genomföra en webbaserad utbildning om det ansvar hälso- och sjukvården och socialtjänsten har för att arbeta med de mänskliga rättigheterna i förhållande till personer med funktionsnedsättning i den praktiska yrkesutövningen (S2019/02110/FS).

Arbetet inom ramen för regeringens nationella plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott har fortsatt (Ku2016/02629/DISK, se vidare utg.omr. 13 avsnitt 4).

#### *Tillämpning och beaktande av mänskliga rättigheter inom offentlig verksamhet*

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har i enlighet med överenskommelsen med regeringen fortsatt arbetet för att öka kunskapen om mänskliga rättigheter hos förtroendevalda och anställda i kommuner och landsting och öka integreringen av mänskliga rättigheter i ordinarie processer (Ku2017/00256/DISK, Ku2017/01466/DISK, Ku2018/01280/D, Ku2018/01912/D, Ku2018/01979/D m.fl.) SKL

har inkommit med en rapport om det arbete som bedrivits inom ramen för överenskommelsen under året som gått (A2019/01495/MRB).

Det treåriga kunskapslyftet med uppdrag till Barnombudsmannen om att under perioden 2017–2019 stödja arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuners och landstings verksamheter (S2016/07874/FST) fortsätter (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 7).

I juli 2018 överlämnade regeringen skrivelsen Nystart för en stärkt minoritetspolitik (skr. 2017/18:282) till riksdagen. I skrivelsen redogör regeringen för huvudsakliga prioriteringar för minoritetspolitiken och bedömer att betydande arbete återstår för att efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska uppfyllas (se vidare avsnitt 11).

Myndigheters regeringsuppdrag om jämställdhetsintegrering avslutades 2018, men myndigheternas arbete fortsätter alltjämt (se vidare utg.omr. 13 avsnitt 5). SKL:s projekt Kunskaps-spridning genom modellkommuner har fått stöd under perioden 2015–2018 och därmed också arbetet för att sprida goda exempel på jämställdhetsarbete i kommuner (S2018/05936/RS delvis).

Det förebyggande och kompetenshöjande arbetet mot sexuella trakasserier har stärkts. Arbetsmiljöverket hade under 2018 särskilda medel för att genomföra en informationsinsats med stöd till arbetsgivare i syfte att förebygga sexuella trakasserier i arbetslivet. Den regionala skyddsombudsverksamheten fick också särskilda medel för informations- och utbildningsinsatser.

Arbetsmiljöverket och Diskrimineringsombudsmannen har inom ramen för sitt gemensamma regeringsuppdrag (Ku2018/00557/DISK) tagit fram en digital plattform som tillhandahåller samlad information om diskrimineringslagens (2008:567) och arbetsmiljölagens (1977:1160) krav på arbetsgivare när det gäller att förebygga, förhindra och åtgärda förekomsten av sexuella trakasserier. I juni 2019 fick Diskrimineringsombudsmannen och Arbetsmiljöverket i uppdrag att vidta informationsinsatser för att höja kunskapen om aktiva åtgärder och kränkande särbehandling, däribland arbetet mot sexuella trakasserier. I uppdraget ingår att tillsammans med Arbetsmiljöverket utveckla den digitala plattformen samt att sprida information om plattformen (dnr A2019/01324/MRB och A2019/01325/MRB).

Länsstyrelserna har en mycket viktig roll i genomförandet av Sveriges konventionsåtaganden på regional och lokal nivå. Länsstyrelsernas uppdrag enligt länsstyrelseinstruktionen, att i sin verksamhet belysa, analysera och beakta mänskliga rättigheter, har resulterat i att deras arbete för mänskliga rättigheter utvecklats. Länsstyrelsen i Dalarna har fortsatt sitt uppdrag att samordna och utveckla länsstyrelsernas arbete med mänskliga rättigheter (Ku2017/00707/DISK, Ku2018/01280/D, Ku2018/01912/D, Ku2018/01979/D m.fl.). Ett verksamhetsstöd om 100 000 kronor har delats ut till 19 länsstyrelser för att bl.a. implementera metodstödet för ett rättighetsbaserat arbetssätt. Länsstyrelserna har arbetat med att ta fram ett sökbart system av människorättsindikatorer inom tre specifika områden. Länsstyrelserna har även gett stöd till kommunerna i deras arbete med mänskliga rättigheter. I flera län har det etablerats stödstrukturer för mänskliga rättigheter, i vilka länsstyrelserna är en drivande aktör (A2019/00631/MRB).

Statistiska centralbyrån (SCB) fick i augusti 2018 i uppdrag att ta fram förslag till indikatorer för regeringens nationella arbete med mänskliga rättigheter (Ku2018/01727/DISK). I mars 2019 redovisade SCB uppdraget. I redovisningen förs en diskussion om hur arbetet med indikatorer kan struktureras och vilka indikatorer som skulle kunna vara aktuella (A2019/00634/MRB).

Migrationsverket tog i oktober 2018 beslut om en handlingsplan för likvärdig behandling. Planen har som övergripande mål att alla sökande ska behandlas likvärdigt oavsett kön, könsuttryck och sexuell läggning och oavsett om den sökande är ett barn eller en vuxen.

Vidare fick Migrationsverket, Jämställdhetsmyndigheten och Statens skolverk i juni 2018 i uppdrag av regeringen att vara en av flera strategiska myndigheter som i sin verksamhet ska främja hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter (dnr Ku2018/01457/DISK m.fl.).

Statens skolverk har tagit fram stöd och verktyg för utvecklingen av sex- och samlevnadsundervisningen och arbetet mot sexuella trakasserier i skolan (U2018/03702/S). Skolverket har även fördelat 30 miljoner kronor till organisationer i civilsamhället som erbjuder skolpersonal kompetensutveckling i sex- och samlevnadsundervisning och i arbetet mot kränkande behandling.

## **Ett starkt stöd för arbete med mänskliga rättigheter inom det civila samhället och inom näringslivet**

### *Sakråd och samråd med civila samhället*

Sakråd är en arbetsmetod i Regeringskansliet för att på ett systematiskt sätt ta vara på civilsamhällets expertis i olika sakfrågor. Metoden har fortsatt att införas. Sakråd kompletterar andra former av samråd och ökar kvaliteten i regeringens underlag (se vidare utg.omr. 17 avsnitt 15).

Flera sakråd har hållits, bl.a. om uppföljningen av de rekommendationer och synpunkter Sverige fick angående efterlevnad av konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering (ICERD). Även i anslutning till FN:s kvinno-kommission (CSW) hölls ett sakråd och i delegationen till CSW 2018 och 2019 ingick flera företrädare från civilsamhället.

Under 2018 har Regeringskansliet genomfört sex ordinarie samrådsmöten med de nationella minoriteterna. Regeringskansliet har även haft ett uppföljningsseminarium med Europarådet angående ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels eller minoritetsspråk.

Bidrag gavs även till Mänskliga Rättighetsdagarna 2018 i syfte att bredda och fördjupa det offentliga samtalet om mänskliga rättigheter, erbjuda kunskap och metoder för praktisk tillämpning av mänskliga rättigheter och utveckla samarbetet inom området (Ku2018/01182/DISK).

### *Hållbart företagande, företag och mänskliga rättigheter*

Arbetet med hållbart företagande har drivits vidare under året med utgångspunkt i skrivelsen om hållbart företagande (skr. 2015/16:69) och Sveriges nationella handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter, utarbetad i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP). Hållbart företagande omfattar mänskliga rättigheter, anständiga arbetsvillkor, hänsyn till miljö och klimat och antikorrupktion. Till detta kommer också jämställdhet, barnrättsperspektivet, mångfald, affärsetik och skattefrågor. Handlingsplanen redogör för den allmänna policyn på området, inklusive en tydlig förväntan på företag att respektera mänskliga rättigheter i all sin verksamhet, både i Sverige och utomlands.

Regeringen har också presenterat en uppföljningsrapport till handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter i vilken det konstateras att flertalet av de ca femtio utlovade åtgärderna är genomförda, inklusive en s.k. ”Base Line Study” (UD2017/21086/FH, se vidare utg.omr. 24, avsnitt 4). Under året har även Business Sweden utvecklat sitt arbete inom området. Ett informationspaket om hållbart företagande har tagits fram till deltagande företag i samband med främjanderesor utomlands. Regeringskansliet har även tagit fram en webbutbildning om hållbart företagande för ambassaderna så att de kan bli bättre på att stötta företag i deras hållbarhetsarbete.

Bolag med statligt ägande ska agera föredömligt inom hållbart företagande. Därför är hållbart företagande inklusive mänskliga rättigheter en integrerad del i Statens ägarpolicy och bolagsstyrningen. Fokus på mänskliga rättigheter i styrningen av bolag med statligt ägande har stärkts, t.ex. genom en vägledning för styrelser i bolag med statligt ägande om förväntningarna på företagets arbete inom området mänskliga rättigheter samt styrelsens roll och ansvar.

### 10.10.3 Analys och slutsatser

Regeringens bedömning är att de insatser som vidtagits inom ramen för regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter (skr. 2016/17:29) bidrar till att uppfylla målet att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Insatserna har bl.a. resulterat i en ökad kunskap och kompetens om mänskliga rättigheter hos framför allt statligt anställda men även inom vissa andra yrkeskategorier. Insatserna har vidare bidragit till ett mer samordnat och systematiskt arbete för mänskliga rättigheter på regional och kommunal nivå, bl.a. genom ett rättighetsbaserat arbetssätt. Frågor om mänskliga rättigheter integreras i större utsträckning än tidigare i den ordinarie verksamheten.

Även insatser som skett inom andra politikområden t.ex. funktionshinderspolitiken, barnrättspolitik, jämställdhetspolitiken, utbildningspolitiken och politiken mot diskriminering bidrar till måluppfyllelsen.

Samtidigt visar olika granskningar att det krävs fortsatt arbete för att nå målet om att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden

om mänskliga rättigheter. Sverige lägger stor vikt vid rekommendationer och synpunkter från internationella granskningsorgan.

När allt fler länder ifrågasätter det internationella regelverket om mänskliga rättigheter är det angeläget att arbetet för att förverkliga de mänskliga rättigheterna fortsätter såväl nationellt som internationellt. Sverige kan på så sätt agera som en positiv kraft och förebild för andra länder.

## 10.11 Politikens inriktning

Vi lever i en tid som mer än någonsin kräver att de internationella överenskommelserna och normerna om mänskliga rättigheter tas på största allvar. I internationella forum ifrågasätts mänskliga rättigheter allt oftare och det finns en ökad tendens från vissa aktörer att försöka undergräva och omtolka bindande konventioner, vedertagna begrepp och normer. Utvecklingen har bidragit till ett ifrågasättande av de mänskliga rättigheternas giltighet på många platser i världen. Detta innebär inte bara ett långsiktigt hot mot respekten för konventionsåtaganden utan ger också näring åt motsvarande krafter i Sverige.

I det sammanhanget är det viktigt att Sverige fortsätter att vara en positiv kraft och ständigt håller frågor om mänskliga rättigheter på agendan både på internationell och nationell nivå. Ett konkret sätt att försvara de internationella överenskommelserna om mänskliga rättigheter är att ständigt ta nya steg för att de ska efterlevas fullt ut i Sverige.

Även om Sverige på många sätt är en förebild när det gäller respekten för de mänskliga rättigheterna kritiserar Sverige återkommande i både internationella och nationella granskningar. Kritiken är en indikation på att ett fortsatt arbete behövs för att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. I detta sammanhang är det viktigt att svensk lagstiftning är utformad i överensstämmelse med dessa åtaganden.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet inom ramen för strategin för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter. Regeringen fortsätter även beredningen av frågan om en oberoende nationell institution för mänskliga rättigheter.

Regeringen kommer att fortsatt prioritera ett samordnat och systematiskt arbete för mänskliga rättigheter inom såväl det offentliga som det civila

samhället och inom näringslivet. Regeringens insatser för att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal och regional nivå och i syfte att höja kompetensen om mänskliga rättigheter kommer därför att fortsätta.

Regeringen anser att arbetet med mänskliga rättigheter bör ske i samarbete och samverkan med andra länder, aktörer och organisationer. EU är en viktig arena, liksom FN och andra multilaterala organisationer. Sverige kommer i januari 2020 att granskas i FN:s råd för mänskliga rättigheter inom ramen för den s.k. Universal Periodic Review (UPR). UPR-granskningen spelar en viktig roll i arbetet med att skydda och främja mänskliga rättigheter såväl nationellt som internationellt. I UPR-processen strävar Sverige efter att genom konstruktiv dialog och i nära samarbete med civilsamhället verka för en större transparens kring situationen för de mänskliga rättigheterna och att stärka de mänskliga rättigheternas universalitet.

## **10.12 Resultatredovisning för Justitiekanslern och Datainspektionen**

### **10.12.1 Uppdrag för Justitiekanslern och Datainspektionen**

Justitiekanslern har tillsyn över att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. I detta ingår att vaka över tryck- och yttrandefriheten samt värna integriteten och rätts-säkerheten i den offentliga verksamheten. Myndigheten ska bevaka statens rätt och föra eller låta föra statens talan, om inte någon annan myndighet har denna uppgift.

Datainspektionen har som huvudsaklig uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter. Myndigheten ska också verka för att god sed iakttas i kredit- och inkasso-verksamhet. Inom ramen för sitt uppdrag är Datainspektionen tillsynsmyndighet inom en rad områden.

En samlad resultatbedömning görs för Justitiekanslern respektive Datainspektionen utifrån hur väl de har uppfyllt de uppgifter som åligger dem.

## **10.12.2 Resultat**

### **Justitiekanslerns verksamhet**

Antalet inkomna ärenden till Justitiekanslern uppgick 2018 till drygt 7 800, vilket är en minskning med 4 900 ärenden jämfört med föregående år (statistiken finns ännu inte tillgänglig könsuppdelad). Minskningen beror främst på att skadeståndsanspråken från de personer som registrerades i uppgiftssamlingen Kringresande gått ned avsevärt. Nedbrutet på olika ärendeslag var det skadeståndsanspråken som stod för drygt 50 procent. Under året avgjordes 9 240 ärenden vilket är drygt 2 300 färre jämfört med föregående år. Minskningen avsåg även här främst att skadeståndsanspråk med anledning av uppgiftssamlingen Kringresande gått ned.

Till följd av minskningen av antalet inkomna ärenden minskade även den utgående ärendebalansen inom myndigheten. I allt väsentligt har de mål för handläggningstider som myndigheten har satt upp uppnåtts.

Under 2018 handlade myndigheten ca 1 200 tillsynsärenden. Antalet inkomna tillsynsärenden ökade med ca 5 procent jämfört med 2017.

Justitiekanslern har under 2018 genomfört nio tillsynsprojekt, varav sju inspektioner, vilket är en markant ökning från föregående år och ett led i Justitiekanslerns arbete med att stärka tillsynsverksamheten. Dessa skedde vid Umeå tingsrätt, Karlstads åklagarkammare, Polismyndigheten (polisområde Örebro län), Säkerhetspolisen, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Kronofogdemyndighetens specialverkställighetsteam och dess enhet för betalningsföreläggande. Det allmänna intrycket från inspektionerna var att de inspekterade verksamheterna fungerade väl eller mycket väl. Justitiekanslern påpekade emellertid vissa brister. I tre av ärenden kritiserades dessutom berörda myndigheter i vissa hänseenden. Kritiken avsåg brister i diarieföringen, vid hanteringen av frågor om förverkande samt vid tillämpningen av rättegångsbalkens bestämmelse om beslagsförbud avseende närstående.

Arbetet med att värna tryck- och yttrandefriheten har främst skett genom att pröva inkomna anmälningar om brott mot tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Antalet inkomna ärenden på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området har under 2018 ökat med 7 procent jämfört med 2017. I likhet med tidigare år har en stor del av de



inkomna anmälningarna avsett publiceringar som inte har omfattats av grundlagsskydd. Det gäller ofta uttalanden på internet där webbplatsen inte omfattats av den så kallade databasregeln i 1 kap. 4 § YGL. Ärendena ska då hanteras av allmän åklagare och inte av Justitiekanslern.

Under 2018 inkom ca 3 900 skadeståndsärenden till Justitiekanslern, vilket är en minskning med över 50 procent jämfört med 2017. Totalt avsåg ca 25 procent ersättningsanspråk enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder. Myndigheten avgjorde ca 1 900 sådana ärenden under 2018. Ersättning beviljades helt eller delvis i ca 90 procent av fallen.

Antalet inkomna ärenden om rättshjälp ökade under 2018 och uppgick till ca 2 000 ärenden. Justitiekanslern har under året överklagat beslut i 41 rättshjälpsärenden.

#### *Fortsatt förstärkning av den extraordinära tillsynen och förändringsarbete*

Justitiekanslern har fortsatt sitt arbete med att förstärka och utöka sin extraordinära tillsyn, vilket under 2018 tagit ytterligare steg framåt. Antalet initiativärenden har mer än fördubblats sedan 2016. För att kunna möta upp en fortsatt hög arbetsbörda pågår ett förändringsarbete på myndigheten och en del av de reformer som genomförts under senare år har fallit väl ut. Detta får till följd att justitiekanslern och byråcheferna kan ägna sig åt mer komplicerade ärenden som kräver mer ingående överväganden och att mer rutinbetonade ärenden kan avgöras allteftersom. Detta gynnar i slutändan de enskilda medborgare som vänder sig till myndigheten. Justitiekanslern har hittat en form och ett arbetssätt för sina ökade ambitioner på tillsynsområdet och alla anställda på myndigheten deltar i utvecklingsarbetet, vilket bidrar till god arbetsmiljö och ett gemensamt engagemang. Det gynnar även genomförandet av myndighetens uppdrag.

#### **Datainspektionens verksamhet**

Datainspektionen har, genom sin roll som nationell tillsynsmyndighet inom dataskyddsområdet, samt inom områdena kamerabevakning, kreditupplysning och inkasso, utövat tillsyn över behandlingen av personuppgifter och där bidragit till att säkra individens rätt till integritet.

#### *Verksamhetens utveckling*

Under 2018 har dataskyddsreformen gjort att Datainspektionens förutsättningar för tillsyn förändrats. Skarpare befogenheter finns nu att tillgå och ett arbete med att prioritera tillsynen för att få genomslag av reformen har kommit igång. Under 2018 genomförde Datainspektionen mer tillsyn avseende personuppgiftsbehandling än under föregående år. Totalt inleddes 70 tillsyns-ärenden utifrån dataskyddförordningen, brottsdatalogen eller den tidigare personuppgiftslagen. Eftersom myndigheten har fått en rad nya arbetsuppgifter har kraven skärpts i flera tidigare arbetsuppgifter. Behovet av stöd och vägledning har ökat påtagligt i både privat och offentlig sektor, och ett rekordhøgt inflöde på 25 000 ärenden noterades (8 000 ärenden 2017). Detta har gjort att balanser byggts upp då man inte fullt ut kunnat hantera inflödet av ärenden i den takt man hade önskat. Myndigheten har nästan fördubblat sin personalstyrka under året vilket har tagit resurser i anspråk. Det finns goda förutsättningar att komma i fas med balanserna under året, när arbetet med nya medarbetare, uppgifter och rutiner har satt sig. I den stödjande verksamheten, som tagit ungefär 60 procent av myndighetens arbete med dataskyddsreformen i anspråk, har de prioriterat stöd till stora centrala aktörer för att få en så bra spridning som möjligt.

Datainspektionen konstaterar att intresset för tillsyn är stort, och att det är en förutsättning för att upprätthålla förtroende för reformen och personuppgiftbehandlingar i samhället. Samtidigt kan de konstatera att antalet klagomål avseende personuppgiftbehandlingar har ökat från 250 under 2017 till drygt 1 800 under 2018. Denna ökning har olika förklaringar kopplade till den nya reformen, bl.a. rätten att vända sig till den nationella tillsynsmyndigheten även med klagomål som rör personuppgifter som hanteras i ett annat land. Datainspektionen kommer behöva göra satsningar under kommande år för att säkerställa kvalitet och effektivitet i klagomåls-hanteringen.

#### *Tillsyn enligt kamerabevakningslagen*

Datainspektionen har lagt mycket tid på att få en organisation på plats för tillstånd- och tillsynsverksamhet kring den nya kamerabevakningslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2018. Datainspektionen övertog då tillståndsuppgiften från länsstyrelserna, samt fick ett utökat tillsynsuppdrag. För att hantera de nya uppdragen har

Datainspektionen byggt upp en ny organisation och arbetat fram nya rutiner och arbets sätt. Myndigheten har behövt göra vissa interna omfördelningar för att förstärka verksamheten inom området för kamerabevakning. Trots en ny organisation för kamerabevakningsfrågor har myndigheten prioriterat att inleda tillsyn i några fall, då många klagomål och frågor rör kamerafrågor och otillåten kamerabevakning i allvarliga fall kan innebära ett omfattande intrång i den personliga integriteten. Ett 30-tal tillstånds ärenden har avgjorts under hösten. Cirka 250 ansökningar om tillstånd var under beredning vid årsskiftet. Ett antal ärenden som överlämnades från länsstyrelserna var vid årsskiftet ännu öppna, vilket har lett till långa handläggningstider. Tillståndsprövningen kommer att behöva prioriteras under 2019 för att verksamheter med viktiga samhällsuppdrag ska få förutsättningar att utföra sina respektive uppdrag.

#### *Informations- och utbildningsinsatser*

En viktig del av Datainspektionens arbete med att förebygga hot mot den personliga integriteten handlar om att sprida information. Förutom att fortsätta utveckla sin webbplats där antalet besökare fördubblats sedan föregående år, arbetar myndigheten med att svara på frågor via telefon, post och e-post samt använder media för att nå ut. De genomför även regelbundet utbildningsinsatser och under 2018 anordnades 23 utbildningstillfällen, 33 föreläsningar och 16 seminarier för höga chefer. Myndigheten satsar mycket på att målanpassa den information de sprider så att det ska vara lätt och enkelt att förstå för att minimera fel och därmed stärka kunskapen om reglerna i samhället i stort, både hos privatpersoner och i stora organisationer.

Under 2018 ökade trycket på Datainspektionens upplysningstjänst avsevärt. Av 25 000 inkomna ärenden var knappt 12 000 skriftliga frågor, 2 300 klagomål från enskilda, 2 300 anmälningar om personuppgiftsincident, 7 600 anmälningar om vem som är dataskyddsombud i en verksamhet, 100 tillsynsärenden och ca 300 tillståndsansökningar för kamerabevakning.

#### *Utredningar, remisser och samverkan*

Datainspektionen stöder lagstiftaren med råd och vägledning för att höja samhällets integritetsskydd. Att bevaka när nya lagar och regler arbetas fram är en naturlig del av myndighetens arbete. Datainspektionen har under 2018 svarat på 109

remisser i allt från självkörande bilar till framtidens biobanker och omreglerad spelmarknad. I brottsbekämpande verksamhet är frågor kring integritetsskydd ofta en viktig del och Datainspektionen har under 2018 bland annat svarat på remisser om datalagring, beslag och husrannsakan. På grund av den stora omställningen av verksamheten under 2018 så har Datainspektionen begränsat sitt deltagande som experter i utredningar, och har där istället valt att samråda och ha dialog med olika utredare.

#### *Internationell verksamhet*

Myndigheten bedriver ett mycket aktivt internationellt arbete. Datainspektionen har bland annat deltagit i olika arbetsgrupper på EU- och internationell nivå. Året har präglats av att den europeiska dataskyddsstyrelsen fokuserat på policyutveckling och att bygga gemensamma strukturer, där har Datainspektionen en höjd ambitionsnivå och har tagit ledarroll i vissa frågor. Samverkan mellan de nordiska länderna har fördjupats, och på global nivå deltar myndigheten regelbundet där integritetsskyddsfrågor diskuteras i frågor kring bland annat artificiell intelligens, smarta städer och uppkopplade hem. Datainspektionen bedömer att de internationella frågorna kommer att kräva ännu mer engagemang i framtiden.

### **10.12.3 Analys och slutsatser**

#### **Justitiekanslern**

Regeringen bedömer att Justitiekanslern har utfört det uppdrag som riksdagen och regeringen har beslutat för verksamheten med hög kvalitet och effektivitet. Det är av vikt att myndigheten fortsätter med det arbete som bedrivs för att vidareutveckla verksamheten.

#### **Datainspektionen**

Regeringen bedömer att Datainspektionen har utfört det uppdrag som regeringen har beslutat för verksamheten på ett sätt som bidragit till att stärka den personliga integriteten. Med utgångspunkt i ett utökat och omfattande uppdrag med införandet av ett nytt regelverk på dataskyddsområdet och ett resursmässigt ansträngt läge i ett arbetsfält präglat av växande initiativ och snabba

förändringar, har Datainspektionen gjort väl avvägda prioriteringar i sin verksamhet under året utifrån tillgängliga resurser.

## 10.13 Politikens inriktning

### Datainspektionen

I anslutning till de förändringar som görs på kamerabevakningsområdet föreslås medel tillföras Datainspektionen för att säkerställa uppgiften om att besluta om tillstånd för samt stärka tillsynen över kamerabevakning och för att möjliggöra utökad vägledning och stöd (utg.omr. 4 avsnitt 2.7.4).

Regeringen anser att myndigheten bör byta namn till Integritetsskyddsmyndigheten och återkommer till riksdagen med nödvändiga lagändringar.

## 10.14 Budgetförslag

### 10.14.1 6:1 Allmänna val och demokrati

**Tabell 10.4 Anslagsutveckling 6:1 Allmänna val och demokrati**

Tusental kronor

År	Utfall	Utvald siffror	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2018	Utfall	536 332		19 036
2019	Anslag	517 440 <sup>1</sup>		497 186
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>142 340</b>		
2021	Beräknat	97 340		
2022	Beräknat	62 340		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för val, åtgärder för att främja, förankra och försvara demokratin samt åtgärder för främjande av de mänskliga rättigheterna på nationell nivå. Anslaget får användas för administrationskostnader som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

## Regeringens överväganden

**Tabell 10.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:1 Allmänna val och demokrati**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019 <sup>1</sup></b>	<b>472 640</b>	<b>472 640</b>	<b>472 640</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-320 300	-365 300	-400 300
Varav BP20	40 000	31 000	6 000
Varav			
Hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser	5 000	6 000	6 000
Demokratin 100 år	25 000	25 000	
Nationell satsning i samband med konferens om Förintelsen	10 000		
Överföring till/från andra anslag	-10 000	-10 000	-10 000
Varav BP20	-10 000	-10 000	-10 000
Varav			
Medel avs statsbidrag för verksamheter som värnar demokratin	-10 000	-10 000	-10 000
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>142 340</b>	<b>97 340</b>	<b>62 340</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 5 000 000 kronor 2020, 6 000 000 kronor 2021 och 2022 för att förlänga satsningen på hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser.

Anslaget ökas även med 25 000 000 kronor 2020 och 2021 för att genomföra satsningen Demokratin 100 år.

Anslaget ökas vidare med 10 000 000 kronor 2020 för en nationell satsning med anledning av att Sverige år 2020 står värd för ett internationellt forum om hågkomst av Förintelsen och om bekämpande av nutida antisemitism (se även utg. omr. 16 avsnitt 2).

Anslaget minskas med 10 000 000 kronor årligen för 2020–2025 för att finansiera motsvarande ökning av anslaget 1:15 *Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete* (utg. omr. 4).

Regeringen föreslår att 142 340 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 97 340 000 kronor respektive 62 340 000 kronor.

## 10.14.2 6:2 Justitiekanslern

Tabell 10.6 Anslagsutveckling 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor

År	Slagslag	Utvald	Anslags-sparande	Utgifter
2018	Utfall	49 194	1 844	
2019	Anslag	50 027 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	50 920
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>52 550</b>		
2021	Beräknat	53 324 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	54 092 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 52 550 tkr i 2020 års prislivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 52 550 tkr i 2020 års prislivå.

## Ändamål

Anslaget får användas för Justitiekanslerns förvaltningsutgifter.

## Regeringens överväganden

Tabell 10.7 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:2 Justitiekanslern

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>50 027</b>	<b>50 027</b>	<b>50 027</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	2 523	3 297	4 065
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>52 550</b>	<b>53 324</b>	<b>54 092</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 52 550 000 kronor anvisas under anslaget 6:2 *Justitiekanslern* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 53 324 000 kronor respektive 54 092 000 kronor.

## 10.14.3 6:3 Datainspektionen

Tabell 10.8 Anslagsutveckling 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor

År	Slagslag	Utvald	Anslags-sparande	Utgifter
2018	Utfall	85 307	2 064	
2019	Anslag	94 377 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	98 128
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>110 374</b>		
2021	Beräknat	112 050 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	113 717 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 110 373 tkr i 2020 års prislivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 110 373 tkr i 2020 års prislivå.

## Ändamål

Anslaget får användas för Datainspektionens förvaltningsutgifter.

## Regeringens överväganden

Tabell 10.9 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:3 Datainspektionen

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>94 377</b>	<b>94 377</b>	<b>94 377</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	1 489	2 945	4 393
Beslut	14 508	14 728	14 947
Varav BP20 <sup>3</sup>	14 000	14 000	14 000
Varav <sup>3</sup>			
Förstärkning tfa kamerabevakningslagen	14 000	14 000	14 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>110 374</b>	<b>112 050</b>	<b>113 717</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

<sup>3</sup> Exklusive pris- och löneomräkning.

För att säkerställa genomförandet av Datainspektionens uppgifter att besluta om tillstånd för och utöva tillsyn över kamerabevakning, föreslår regeringen att anslaget ökas med 14 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att 110 374 000 kronor anvisas under anslaget 6:3 *Datainspektionen* för

2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 112 050 000 kronor respektive 113 717 000 kronor.

### 10.14.4 6:4 Valmyndigheten

**Tabell 10.10 Anslagsutveckling 6:4 Valmyndigheten**

Tusental kronor

2018	Utfall	18 274	Anslags-sparande	1 161
2019	Anslag	20 093 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	19 861
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>20 447</b>		
2021	Beräknat	20 728 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	21 003 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 20 447 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 20 447 tkr i 2020 års prisnivå.

#### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Valmyndighetens verksamhet.

#### Regeringens överväganden

**Tabell 10.11 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:4 Valmyndigheten**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019 <sup>1</sup></b>	<b>20 093</b>	<b>20 093</b>	<b>20 093</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	354	635	910
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>20 447</b>	<b>20 728</b>	<b>21 003</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 20 447 000 kronor anvisas under anslaget 6:4 *Valmyndigheten* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 20 728 000 kronor respektive 21 003 000 kronor.

### 10.14.5 6:5 Stöd till politiska partier

**Tabell 10.12 Anslagsutveckling 6:5 Stöd till politiska partier**

Tusental kronor

2018	Utfall	170 839	Anslags-sparande	-3 889
2019	Anslag	171 500 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	167 611
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>169 200</b>		
2021	Beräknat	169 200		
2022	Beräknat	169 200		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

#### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till politiska partier. Enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd till politiskt parti som deltagit i val till riksdagen dels som ett partistöd, dels som ett kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som ett mandatbidrag.

#### Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

**Regeringens förslag:** Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 6:5 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 169 200 000 kronor 2021.

**Skälen för regeringens förslag:** Enligt lagen (2006:999) om ekonomiadministrativa bestämmelser för Riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen krävs bemyndigande för beslut om bl.a. bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter under senare budgetår än det år budgeten avser, vilket gäller för stödet till politiska partier.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 6:5 *Stöd till politiska partier* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 169 200 000 kronor 2021.

**Tabell 10.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 6:5 Stöd till politiska partier**

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021
Ingående åtaganden	125 224	125 224	169 200	
Nya åtaganden	172 200	169 200	169 200	
Infriade åtaganden	-172 200	-125 224	-169 200	-169 200
Utestående åtaganden	125 224	169 200	169 200	
<b>Erhållet/föreslaget bemyndigande</b>	<b>172 200</b>	<b>169 200</b>	<b>169 200</b>	

**Regeringens överväganden****Tabell 10.14 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 6:5 Stöd till politiska partier**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019 <sup>1</sup></b>	<b>169 200</b>	<b>169 200</b>	<b>169 200</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>169 200</b>	<b>169 200</b>	<b>169 200</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 169 200 000 kronor anvisas under anslaget 6:5 *Stöd till politiska partier* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 169 200 000 kronor respektive 169 200 000 kronor.

# 11 Nationella minoriteter

## 11.1 Omfattning

Området omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken som finansieras från anslag

7:1 Åtgärder för nationella minoriteter respektive  
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer.  
Verksamhet som rör de nationella minoriteterna bedrivs även inom t.ex. områdena utbildnings-, språk- och samepolitik.

## 11.2 Utgiftsutveckling

**Tabell 11.1** Utgiftsutveckling inom område Nationella minoriteter

Miljoner kronor

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Nationella minoriteter</i>						
7:1 Åtgärder för nationella minoriteter	122	118	116	118	118	118
7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14	15	14	2	2	2
<b>Summa Nationella minoriteter</b>	<b>136</b>	<b>132</b>	<b>131</b>	<b>119</b>	<b>119</b>	<b>119</b>

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### 11.3 Mål

Målet för politikområdet är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande (prop. 2008/09:1 utg.omr. 1, bet. 2008/09:KU1, rskr. 2008/09:83).

Målet ska följas upp inom följande delområden (prop. 2008/09:158, bet. 2008/09:KU23, rskr. 2008/09:272):

- diskriminering och utsatthet,
- inflytande och delaktighet, och
- språk och kulturell identitet.

### 11.4 Resultatredovisning

I detta avsnitt redovisas resultaten av de åtgärder som bidragit till målet. Politikområdet saknar delvis statistiska uppgifter.

#### 11.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Centrala bedömningsgrunder är:

- kommuners, landstings och myndigheters efterlevnad av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och Sveriges internationella åtaganden inom området,
- informations- och kunskapshöjande insatser för att förstärka efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter,
- Diskrimineringsombudsmannens (DO) och andra aktörers arbete mot diskriminering och utsatthet,
- utvecklingen av samråd med och inflytande för de nationella minoriteterna,
- språk- och kulturaktiviteter för och av de nationella minoriteterna, och
- insatser för att stärka de nationella minoritetsspråken.

Bedömningarna utgår främst från Sametingets och Länsstyrelsen i Stockholms läns rapport Nationella minoriteter – minoritetspolitikens utveckling 2018, som fortsättningsvis

benämns Uppföljningsrapport 2018 (Ku2019/00849/CSM). Uppföljningsrapport 2018 innehåller en redovisning av hur statliga medel använts bl.a. genom de olika typer av insatser som Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget genomfört. Även effekter och resultat av dessa redovisas. Vidare utgår bedömningarna från återrapporteringar av regeringsuppdrag och Länsstyrelsen i Stockholms läns årliga rapport Strategin för romsk inkludering – Lägesrapport 2018 (Ku2019/00879/CSM).

#### 11.4.2 Resultat

##### Efterlevnaden av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Den 1 januari 2019 trädde lagändringar i kraft efter riksdagens beslut om regeringens proposition En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199, bet. 2017/18:KU44, rskr. 2017/18:409). Lagändringarna innebär dels att det grundläggande skyddet för samtliga nationella minoriteter stärks, dels att rättigheterna för finska, meänkieli och samiska inom respektive språks förvaltningsområde stärks.

Ett utredningsbetänkande (SOU 2017:88) som behandlar bl.a. frågan om finlands-svenskarnas ställning i Sverige har remitterats och frågan bereds i Regeringskansliet.

Den 28 juni 2018 lämnades regeringens skrivelse Nystart för en stärkt minoritetspolitik (skr. 2017/18:282) till riksdagen, innehållande bl.a. en översiktlig redovisning av nuläget inom minoritetspolitiken samt revideringar av regeringens minoritetspolitiska strategi.

##### *Kommuners och landstings arbete inom förvaltningsområdena*

Kommuner och landsting kan, efter beslut av regeringen, ingå i förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska. Det innebär vissa utökade språkliga rättigheter utöver de rättigheter som samtliga fem nationella minoriteter har enligt minoritetslagen. Antalet kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena har ökat kraftigt från 38 kommuner och 8 landsting 2010 till 84 kommuner respektive 15 landsting från och med den 1 februari 2019.

Länsstyrelsen i Stockholms län fördelade under 2018 sammanlagt 59 miljoner kronor i statsbidrag till 59 kommuner och Sametinget 19



miljoner kronor till 22 kommuner vilket innebär att 78 miljoner fördelades till 81 kommuner. Sammantaget förbrukades 76,5 miljoner kronor. Fördelningen ser ungefär likadan ut som tidigare år vilket innebär att drygt 40 procent har använts till samordning, 20 procent till språk- och kulturaktiviteter, 10 procent till förskoleverksamhet, 10 procent till service och omvårdnad inom äldreomsorgen samt två procent till nationella minoriteters inflytande, delaktighet och samråd.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget fördelade sammanlagt 3,4 miljoner kronor till fem landsting och 84 procent av medlen förbrukades, vilket var en minskning i förhållande till föregående år. Minskningen berodde på att ett landsting som var nyttillträtt i förvaltningsområdet inte hade förbrukat några medel. Medlen har använts till språk- och kulturaktiviteter, samordning och informationsinsatser i likhet med tidigare år.

#### *Statliga myndigheters insatser*

En rad myndigheter har haft uppdrag utifrån minoritetspolitikens mål eller genomfört gemensamma samråd med nationella minoriteter. Myndigheter och institutioner som på olika sätt och utifrån deras uppdrags utgångspunkter är involverade i arbetet är Folkhälsomyndigheten, Institutet för språk och folkminnen, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Statens kulturråd, Statens skolverk, Sameskolstyrelsen, Statens skolinspektion, Socialstyrelsen, Universitets- och högskolerådet och Svenska Filminstitutet. Samtliga länsstyrelser har också i uppdrag att redovisa hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har tillämpats i myndigheternas interna och externa insatser utifrån målet för minoritetspolitiken.

Sammanfattningsvis kan konstateras att myndigheternas arbete täcker ett brett spektrum av olika delar av samhället med en överlag hög ambitionsnivå.

#### **Sveriges internationella åtaganden om nationella minoriteters rättigheter**

Sverige befann sig mellan juni 2016 och september 2018 i den fjärde övervakningsomgången om Sveriges efterlevnad av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2), ramkonventionen. Den

12 september 2018 beslutade Europarådets ministerkommitté om en resolution med rekommendationer till Sverige. I huvudsak berörde rekommendationerna genomförande av lagstiftning, inflytande och delaktighet, arbetet mot diskriminering och utsatthet och språkrevitalisering, med fokus på utbildningsrelaterade frågor.

I juni 2019 påbörjades den sjunde övervakningsomgången om Sveriges efterlevnad av den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3), språkstadgan, genom att Sverige lämnade in sin periodiska rapport.

#### *Informations- och kunskapsbärande insatser för att förstärka efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter*

Samordnare från samtliga kommuner och landsting inom förvaltningsområdena har bjudits in av Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har genomfört olika informationsinsatser riktade främst till de kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområden. Under hösten 2018 fick uppföljningsmyndigheterna ett särskilt uppdrag att under året förmedla information om de lagändringar i minoritetslagen, skollagen och socialtjänstlagen som trädde i kraft den 1 januari 2019.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har under 2018 och 2019 prioriterat digitala insatser för att effektivisera informationsspridningen och en särskild hemsida finns för att samla information om såväl lagstiftning som erfarenheter från olika delar av landet.

#### **Diskriminering och utsatthet**

##### *Förekomsten av diskriminering och hatbrott*

Brottsförebyggande rådet (Brå) har på regeringens uppdrag gjort en fördjupad studie av antisemitiska hatbrott, som redovisades i juni 2019 (Brå 2019:4). Se vidare under utgiftsområde 13 avsnitt 4.4.

Av Uppföljningsrapport 2018 framgår att uppfattningar om diskriminering och utsatthet skiljer sig mellan de olika nationella minoriteterna. I rapporten redovisas bl.a. hur tidigare diskriminering fortfarande påverkar språk- och kulturutvecklingen inom den egna minoriteten.

Länsstyrelsen i Stockholms län redovisade i december 2018 en nulägesbeskrivning av romers livsvillkor och hur arbetet fortlöper i de kommuner som har beviljats statsbidrag för utvecklingsarbete för romsk inkludering under åren 2012–2017. Länsstyrelsen konstaterar att många romer fortfarande utsätts för diskriminering och antiziganism i vardagen, vilket gör att de döljer sin romska identitet i kontakten med olika offentliga verksamheter.

#### *Insatser för att motverka utsatthet och diskriminering*

Under 2018 hade 18 kommuner inom förvaltningsområdena utbildat sin personal om diskrimineringsfrågor som omfattar nationella minoriteter. Antalet landsting som gjort en sådan insats uppgår till 8. Det är fler kommuner utanför förvaltningsområdena än inom som genomför utbildningar. Bland landstingen är det lika många inom som utom förvaltningsområdena som genomfört utbildningsinsatser.

Av Uppföljningsrapport 2018 framgår att det finns ett behov av att öka kunskapen om nationella minoriteter och synliggöra dessa genom att informera både personal och allmänhet om de nationella minoriteterna och deras rättigheter.

Departementspromemorian Långsiktighet och stadga i arbetet framåt — en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15) har skickats ut på remiss. I den föreslås att en nämndmyndighet vid en värdmyndighet inrättas.

#### *Arbetet för romsk inkludering i kommuner med statsbidrag*

I den nulägesbeskrivning som Länsstyrelsen i Stockholms län redovisade 2018 (Romsk inkludering lokalt – nuläget i kommuner med statligt stöd 2012–2017, Ku2018/02234/CSM) konstateras att arbetet med romsk inkludering till stor del fortfarande är avhängigt enskilda samordnare, s.k. brobyggare och samrådspersoner.

Enligt myndighetens årsrapport om arbetet för romsk inkludering (Ku2019/00879/CSM) har de fem s.k. utvecklingskommuner som under 2018 med statsbidrag bedrivit utvecklingsarbete för romsk inkludering fokuserat på olika delar av strategins delområden och utvecklat insatser som visar att arbetet gör skillnad. Kommunerna rapporterar positiva resultat i relation till flera målgrupper, till exempel insatser för att kompetensutveckla personal, metoder för att låta allmänheten ta del av romsk historia och

arbetssätt för att stärka unga att vara öppna med sin romska identitet. Länsstyrelsen redovisar att alla utvecklingskommuner har styrdokument som i någon mån kopplar arbetet med romsk inkludering till mänskliga rättigheter. I samtliga utvecklingskommuner är också synliggörande av diskriminering kombinerat med utbildning om romer och romsk kultur ett verktyg för att motverka fördomar.

#### *Ökad kunskap om romer i skolan*

Statens skolverk har inom ramen för sitt uppdrag att öka kunskapen i skolan om den nationella minoriteten romer genomfört en pilotsatsning tillsammans med Stockholms stad inom vilken grundskolelärare utsågs till s.k. MR-ambassadörer och bl.a. erbjöds utbildning om nationella minoriteter med fokus på romer.

Statens skolverk har även tagit fram och spridit ett digitalt stödpaket bestående av undervisningsmaterial som riktar sig främst till elever och lärare i högstadiet.

Länsstyrelsen i Stockholms län har under året distribuerat cirka 20 000 exemplar av skolboken Antiziganismen i Sverige. En utvärdering visar att materialet främst använts i undervisning i årskurs 7–9 samt på gymnasienivå och att det fungerar väl för målgruppen.

#### *Stöd till etablering på arbetsmarknaden*

Arbetsförmedlingen har under året fortsatt utveckla verksamheten utifrån den genomförandeplan som beslutades 2017 och som ska bidra till myndighetens långsiktiga och strategiska arbete för att säkerställa romers rättigheter och deltagande på arbetsmarknaden. Myndigheten har bl.a. initierat interna dialoger med arbetsgivarcenter och företagsrådgivare för att öka kunskapen om de förutsättningar på arbetsmarknaden som många romer har. På lokal nivå har myndigheten arbetat med arbetsgivare för att bygga kontaktnät och göra fler medvetna om myndighetens uppdrag kring romsk inkludering. Detta har haft positiva effekter och involverat fler individer inom målgruppen.

Arbetsförmedlingen har under 2018 även genomfört intervjuer och workshops med romska kvinnor i arbetet med att se över utbudet av stöd och insatser utifrån målgruppens behov. Det har då framkommit att många romska kvinnor inte uppfyller arbetslöshetskravet som ofta ställs för att få ta del av arbetsmarknadsutbildningar eller vissa subventionerade anställningar.

*Arbete mot diskriminering på bostadsmarknaden*

Boverket har inom ramen för sitt uppdrag att motverka diskriminering av romer på bostadsmarknaden genomfört utbildningsinsatser vid två bostadsbolag. Myndigheten konstaterar i sin redovisning att intresset för utbildningen har varit relativt litet under året och Boverket fick därför i december 2018 i uppdrag att fortsätta försöka nå ut med utbildningen under 2019.

*Brobygggarverksamhet*

Vårterminen 2018 startade en ny utbildningsomgång för s.k. brobyggare med romsk språk- och kulturkompetens med sju deltagare från fyra kommuner. Brobyggarna, vars lön till 50 procent finansieras via statsbidrag, är anställda inom social- eller arbetsmarknadsförvaltningen eller i skolan och fungerar som en länk mellan den romska minoriteten och det offentliga. Enligt Skolverkets redovisning (Ku2019/00996/DISK) är deltagarna överlag mycket positiva till den reviderade och förbättrade utbildningen som de menar har gjort dem tryggare och säkrare i sin roll som brobyggare.

Kommunerna beskriver att brobyggarnas arbete bl.a. bidragit till att kontaktnät skapats, att tillit och förtroende för myndigheter förbättrats, att informationsspridning lett till ökad kunskap om romers situation, att skolelevers frånvaro minskat och att kontakten mellan hem och skola ökat.

*Utbildning av personal inom socialtjänsten*

Socialstyrelsen har under 2018 fortsatt att besöka aktuella kommuner i sitt uppdrag (Ku2016/01242/DISK) att utbilda personal inom socialtjänsten utifrån framtaget utbildningsmaterial med särskilt fokus på den romska minoriteten.

Socialstyrelsen har uppmärksammat att socialtjänstens arbete för romska barn väckts vid i stort sett samtliga dialogmöten och utbildningstillfällen. Socialstyrelsen har mot bakgrund av detta inlett ett arbete med att ta fram ett kunskapsstöd om socialtjänstens arbete med nätverksplaceringar inom ramen för ett mer generellt uppdrag gällande den sociala barn- och ungdomsvården (S2018/00535/FST).

**Inflytande och delaktighet**

Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget har i Uppföljningsrapport 2018 fokuserat särskilt

på delaktighet och inflytande. Den vanligaste formen av inflytande sker vid direktkontakt med politiker och tjänstemän i specifika frågor, men även formaliserade samråd är en relativt vanlig form av inflytande.

I de kommuner som ingår i ett förvaltningsområde erbjuds de nationella minoriteterna representation i kommunernas råd, referensgrupper eller som remissinstans i högre utsträckning än utanför förvaltningsområdena. Samma förhållande gäller för landstingen, även om uppföljningsmyndigheterna konstaterar att landstingens stora organisationer medför utmaningar för inflytandet.

Vilka frågor som diskuteras vid samråd varierar beroende på vilken grupp som deltar.

Av Länsstyrelsen i Stockholms årliga rapportering om verksamheten i utvecklingskommunerna framgår att samtliga genomför någon form av samråd med romska företrädare, men att kommunerna behöver kunskapshöjande insatser på området. Myndigheten redovisar även att kommunerna i övrigt arbetar med delaktighet och inflytande på olika sätt. Det handlar bl.a. om satsningar på kommunanställda med romsk språk- och kulturkompetens, arbete för att öka romskt inflytande över styrdokument, inbjudning av romer i styrgrupps arbete, liksom skapande av föräldranätverk eller romska träffpunkter.

*Kapacitetsstärkande insatser för det romska civilsamhället*

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har under 2018 fördelat 1,9 miljoner kronor i stöd till åtta organisationer i enlighet med förordning (2016:840) om statsbidrag för hälsofrämjande insatser riktade till romer. Myndigheten har också arrangerat ett erfarenhetsutbyte mellan romska organisationer som beviljats projektmedel för hälsofrämjande insatser för romer 2016–2018 och organisationer som fått projektbidrag för att öka valdeltagandet i de allmänna valen 2018. Myndigheten konstaterar att de fyra projekt som hittills slutrapporterats visar goda resultat både i form av ökad kunskap om hälsa, men även ett stärkt romskt civilsamhälle och bättre kontakter mellan romer och den offentliga sektorn, samt i viss mån även allmänheten.

## Språk och kulturell identitet

### *Tillgången till de nationella minoriteternas språk och kultur*

Två tredjedelar av kommunerna erbjuder modersmålsundervisning i minoritetsspråk i grundskolan enligt Uppföljningsrapport 2018. Bland de kommuner som ingår i förvaltningsområden erbjuder de flesta modersmålsundervisning, medan andelen är närmare hälften i kommunerna utanför förvaltningsområdena. I förskola och förskoleklass är motsvarande andel ungefär hälften för Sverige som helhet, medan det är vanligare i de kommuner som ingår i förvaltningsområden, där närmare åtta av tio kommuner erbjuder det. Modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i gymnasieskolan erbjuds enligt rapporten i fyra av tio kommuner något som är vanligare i förvaltningsområdena än i övriga kommuner.

### *Insatser för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur*

Institutet för språk och folkminnen bedriver språkvårdande verksamhet för de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib samt fördelar medel till revitaliseringsåtgärder till stöd för de nationella minoritetsspråken. Under 2018 har myndigheten fortsatt följa upp pågående projekt. Uppföljningen visar att insatserna har haft effekt och att språken används i större utsträckning än för några år sedan.

Statens kulturråd har för 2018 fördelat riktade stöd till nationella minoriteters kulturverksamhet på sammanlagt 13,7 miljoner kronor. Medel har fördelats till kulturverksamhet, litteratur och produktionsstöd. Myndigheten har i uppdrag att främja regionernas arbete med nationella minoriteter och har fördelat 1 miljon kronor till insatser för de nationella minoriteternas kultur. Statens kulturråd genomför insatser för att främja utgivning och spridning av litteratur på de nationella minoritetsspråken och har särskilt prioriterat utgivningen av barn- och ungdomslitteratur. En av flera insatser som genomförts är att det läsfrämjande projektet Bokstart har översatts till de nationella minoritetsspråken.

Statens kulturråd har också upphandlat folkhögskolan Biskops-Arnö att i samråd med de fem nationella minoriteterna genomföra skrivarkurser under 2019, en för varje nationell minoritet/minoritetsspråk. Syftet var att främja

professionellt skrivande för att på sikt få fler författare som skriver och blir utgivna på nationella minoritetsspråk.

Statens kulturråd redovisar även att 14 romska kulturaktörer ansökt om det särskilda bidraget för romsk kulturverksamhet under 2018 som inrättats med anledning av regeringsuppdrag 2016–2018 om insatser för romsk kultur (Slutredovisning av regeringsuppdrag om insatser för romsk kultur, Ku2019/00434). Fyra av dessa aktörer beviljades bidrag. Kulturrådet bedömer att de beviljade medlen möjliggör för de sökande att i samverkan med kulturinstitutioner stärka, utveckla och synliggöra romska kulturuttryck och språk.

Institutet för språk och folkminnen har engagerat åtta samtalsledare som intervjuat talare av den romska dialekten kaale och spelat in över 90 intervjuer på dialekten runt om i landet inom ramen för sina insatser att bevara och synliggöra det romska språket enligt uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2018. Myndigheten konstaterar i sin delredovisning av uppdraget att kaaledialekten i dag håller på att dö ut eftersom gruppen kaaleromer oftast använder sig av finska eller svenska som kommunikationsspråk (Ku2019/00463/CSM).

### 11.4.3 Analys och slutsatser

Det faktum att antalet kommuner och landsting som anslutit sig till förvaltningsområden stadigt ökar innebär att möjligheterna till att utveckla arbetet och lyfta fram goda exempel ökar. Frågan om språk och kultur är viktig för de nationella minoriteterna och det arbete som utförs på området utifrån regeringens uppdrag till myndigheterna på kulturområdet ges positiv uppmärksamhet. Ett mer långsiktigt konsekvent och förutsebart arbete där de nationella minoriteterna, såväl kvinnor som män, bjuds in i arbetet i kommuner och landsting förbättrar möjligheten till inflytande och delaktighet.

Regeringen konstaterar att insatser som finansierats med statsbidrag till kommunerna som utbildning och anställning av brobyggare har bidragit till att minska förtroendegapet mellan romer och det offentliga vilket är centralt i arbetet för att uppnå målet för strategin för romsk inkludering. Samtidigt är det tydligt att arbetet för romsk inkludering fortfarande inte är tillräckligt förankrat i de kommunala

strukturerna vilket gör det sårbart och beroende av enskilda personer.

## 11.5 Politikens inriktning

Efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter ska säkerställas. Det är rättigheter som följer såväl av svensk lagstiftning som av det internationella ramverket till skydd för de mänskliga rättigheterna. En rad framsteg har gjorts, men betydande arbete återstår alltjämt. Regeringen fortsätter därför arbetet med att stärka minoritetspolitiken genom ett helhetsgrepp om de möjligheter och utmaningar som finns på området. Den nystart av minoritetspolitiken som formulerades i propositionen En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:199) och i regeringens skrivelse Nystart för en stärkt minoritetspolitik (skr. 2017/18:282) är en nationell angelägenhet och involverar många olika aktörer i det svenska samhället. Regeringen följer noga utvecklingen vad gäller genomförandet av den reviderade strategin och de lagändringar på området som trädde i kraft den 1 januari 2019.

Ingen människa ska hindras att vara öppen med sin identitet, sitt språk, sin kultur eller sina åsikter på grund av risken för hot, hat och våld. Den diskriminering och utsatthet som de nationella minoriteterna utsatts för är hela samhällets problem och hela samhällets ansvar att bekämpa. Regeringen kommer att fortsätta det strategiska och samlade arbetet mot bl.a. antisemitism, antiziganism och rasism mot samer, kopplat till den nationella planen mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott. Ett viktigt verktyg är att synliggöra historien och de kränkningar och övergrepp som de nationella minoriteterna har utsatts för. Regeringen fortsätter därför arbetet med att inrätta ett museum för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen (se vidare utg.omr. 17 avsnitt 2.6.1) och avser att vidta fortsatta insatser för att synliggöra de historiska kränkningarna och övergreppen mot tornedalingar och meänkielitalande respektive det samiska folket. Formerna för detta arbete bereds.

De nationella minoriteternas förutsättningar för och möjlighet till inflytande och delaktighet ska fortsätta att stärkas för att bidra till ökad egenmakt.

Att stärka, utveckla och synliggöra de nationella minoriteternas språk och kultur är av största betydelse. Den pågående språkbytesprocessen hotar att urholka de nationella minoriteternas kulturella identitet på ett irreversibelt sätt. Tidigare insatser för att bryta denna process har inte varit tillräckligt framgångsrika. Ett långsiktigt och samlat handlingsprogram för språkrevitalisering och språkbevarande ska därför utarbetas och antas.

Regeringen är av uppfattningen att samordningen, utvecklingen och uppföljningen av minoritetspolitiken ska stärkas i alla styrkedjans led. En pågående utredning har i uppdrag att se över och föreslå hur detta ska organiseras (dir. 2018:86 och dir. 2019:7).

### *Strategin för romsk inkludering*

Arbetet med att genomföra strategin för romsk inkludering har nu pågått i sju år och involverat såväl kommuner, myndigheter och romska företrädare. Regeringen menar att det är viktigt att sprida den kunskap och de erfarenheter som arbetet med romsk inkludering hittills har gett, inte minst när det gäller kommunala strukturer för arbetet i stort och för romskt inflytande och romsk delaktighet i synnerhet.

Den diskriminering och rasism som många romer upplever i sin vardag hindrar romer att åtnjuta de mänskliga rättigheterna och de rättigheter som romer har i egenskap av nationell minoritet. Det är därför viktigt att öka kunskapen i samhället om romsk historia, romers situation i dag, liksom ställning som nationell minoritet.

Regeringen följer arbetet i Utredningen om samordning, utveckling och uppföljning för en stärkt minoritetspolitik (dir. 2018:86 och dir. 2019:7) och remissutfallet från promemorian Långsiktighet och stadga i arbetet – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:5).

## 11.6 Budgetförslag

### 11.6.1 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter

**Tabell 11.2 Anslagsutveckling 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	122 045		866
2019	Anslag	117 771 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	116 414
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>117 771</b>		
2021	Beräknat	117 771		
2022	Beräknat	117 771		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

#### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för de nationella minoriteterna enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och enligt språklagen (2009:600) samt enligt Sveriges minoritets-åtaganden. Anslaget får även användas för Länsstyrelsens i Stockholms läns och Sametingets utgifter för det nationella samordningsansvaret för minoritetspolitiken samt för uppföljning enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Därutöver får anslaget användas för utgifter för statsbidrag enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk till kommuner och landsting inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska samt för utgifter för statsbidrag för verksamhet som främjar regeringens minoritetspolitik.

## Regeringens överväganden

**Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019 <sup>1</sup></b>	<b>117 771</b>	<b>117 771</b>	<b>117 771</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>117 771</b>	<b>117 771</b>	<b>117 771</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet.

2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 117 771 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 117 771 000 kronor respektive 117 771 000 kronor.

### 11.6.2 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer

**Tabell 11.4 Anslagsutveckling 7:2 Åtgärder för den nationella minoriteten romer**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2018	Utfall	14 200		300
2019	Anslag	14 500 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	14 332
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>1 500</b>		
2021	Beräknat	1 500		
2022	Beräknat	1 500		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

#### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utvecklingsarbete och samordning för att främja den nationella minoriteten romers rättigheter och livsvillkor. Anslaget får även användas för utgifter för utbildnings- och arbetsmarknadsåtgärder för den nationella minoriteten romer.

## Regeringens överväganden

**Tabell 11.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 7:2  
Åtgärder för den nationella minoriteten romer**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>14 500</b>	<b>14 500</b>	<b>14 500</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-13 000	-13 000	-13 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>1 500</b>	<b>1 500</b>	<b>1 500</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 500 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Åtgärder för den nationella minoriteten romer* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 1 500 000 kronor respektive 1 500 000 kronor.





# 12 Medier

## 12.1 Omfattning

Avsnittet omfattar Myndigheten för press, radio och tv samt presstöd. Medieområdet är delat mellan utgiftsområdena 1 Rikets styrelse och 17

## 12.2 Budgetförslag

### 12.2.1 8:1 Mediestöd

**Tabell 12.1 Anslagsutveckling 8:1 Mediestöd**

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2018	Utfall	492 388		74 731
2019	Anslag	652 119 <sup>1</sup>	Utgifts- prognos	644 603
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>762 119</b>		
2021	Beräknat	732 119		
2022	Beräknat	732 119		

<sup>1</sup> Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

### Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till presstöd och mediestöd.

Kultur, medier och trossamfund och fritid. I den del av budgetpropositionen som behandlar det senare utgiftsområdet återfinns en mer utförlig beskrivning och analys av medieområdet.

### Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

**Regeringens förslag:** Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 8:1 *Mediestöd* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2021–2023.

**Skälen för regeringens förslag:** Riksdagen beslutade den 14 juni 2018 (prop. 2017/18:154, bet. 2017/18:Ku43, rskr. 2017/18:407) om ett nytt mediestöd som bl.a. innehåller ett utvidgat innovations- och utvecklingsstöd för allmänna nyhetsmedier. Stödet ersätter det tidigare utvecklingsstödet för tryckta allmänna nyhetstidningar. För att möjliggöra för mediestödsnämnden vid Myndigheten för press, radio och tv att fatta beslut om innovations- och utvecklingsstöd till fleråriga utvecklingsprojekt bör regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 8:1 *Mediestöd* besluta om bidrag som, inklusive tidigare åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 70 000 000 kronor 2021–2023.

**Tabell 12.2 Beställningsbemyndigande för anslaget 8:1 Mediestöd**

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	10 825	18 227	70 000			
Nya åtaganden	38 099	70 000	50 000			
Infriade åtaganden	-31 011	-18 227	-50 000	-25 000	-25 000	-20 000
Utestående åtaganden	18 227	70 000	70 000			
<b>Erhållet/föreslaget bemyndigande</b>	<b>70 000</b>	<b>70 000</b>	<b>70 000</b>			

**Regeringens överväganden****Tabell 12.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:1 Mediestöd**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>622 119</b>	<b>622 119</b>	<b>622 119</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	140 000	110 000	110 000
Varav BP20	85 000	55 000	55 000
Varav			
Förstärkt mediestöd	85 000	55 000	55 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>762 119</b>	<b>732 119</b>	<b>732 119</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 85 000 000 kronor för 2020 och 55 000 000 kronor för 2021 och 2022 för att förbättra förutsättningarna för bl.a. lokal journalistik i landets svagt bevakade områden.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 55 000 000 kronor fr.o.m. 2020.

Regeringen föreslår att 762 119 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Mediestöd* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 732 119 000 kronor respektive 732 119 000 kronor.

**12.2.2 8:2 Myndigheten för press, radio och tv****Tabell 12.4 Anslagsutveckling 8:2 Myndigheten för press, radio och tv**

Tusental kronor

2018	Utfall	35 908	Anslags-sparande	-931
2019	Anslag	38 514 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	37 150
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>39 122</b>		
2021	Beräknat	39 723 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	40 324 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 39 122 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 39 123 tkr i 2020 års prisnivå.

**Ändamål**

Anslaget får användas för Myndigheten för press, radio och tv:s förvaltningsutgifter.

## Regeringens överväganden

**Tabell 12.5 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 8:2 Myndigheten för press, radio och tv**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>38 514</b>	<b>38 514</b>	<b>38 514</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	608	1 209	1 809
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			1
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>39 122</b>	<b>39 723</b>	<b>40 324</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 39 122 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Myndigheten för press, radio och tv* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 39 723 000 kronor respektive 40 324 000 kronor.

## Budget för avgiftsbelagd verksamhet

**Tabell 12.6 Offentligrättslig verksamhet – avgifter för analog kommersiell radio**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018	1 364 000			
Prognos 2019	163 000			
Budget 2020	163 000			

Under hösten 2017 beslutade Myndigheten för press, radio och tv om tre nationella och 35 lokala/regionala tillstånd att bedriva analog kommersiell radio från och med den 1 augusti 2018. Tillståndshavarna betalade sammanlagt ca 1 306 000 000 kronor engångsvis i förskott för hela tillståndspanoraden (2018–2026). De inkomna avgifterna periodiseras i statsredovisningen med lika stora belopp under tillståndspanoraden, ca 163 miljoner kronor årligen.

**Tabell 12.7 Offentligrättslig verksamhet – särskild avgift och viten**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018	675			
Prognos 2019 <sup>1</sup>				
Budget 2020 <sup>1</sup>				

<sup>1</sup> Att lämna en prognos och budget för särskilda avgifter och viten är inte möjligt då dessa är beroende av framtida beslut av granskningsnämnden för radio och tv samt domstolsutslag.

Myndigheten för press, radio och tv ansvarar för inkassering och eventuell indrivning av särskild avgift enligt radio- och tv-lagen (2010:696). Under 2018 inkasserades sammanlagt 675 000 kronor i särskilda avgifter.

**Tabell 12.8 Offentligrättslig verksamhet – avgifter för ansökan om tillstånd att sända tv och digital kommersiell radio**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018		44	44	0
Prognos 2019		2 700	2 700	2 700
Budget 2020		50	50	0

Under 2019 genomförs processen med att fördela tillstånd för marksänd tv som ska gälla från och med den 1 april 2020. Prognosen för antalet inkommande ansökningar är cirka 60 stycken och därmed beräknas ansökningsavgifterna uppgå till 2 700 000 kronor.

**Tabell 12.9 Offentligrättslig verksamhet – utgivningsbevis för webbsidor m.m.**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader <sup>1</sup>	Resultat (intäkt - kostnad)	Akkumulerat resultat <sup>2</sup>
Utfall 2018		1 079	1 030	49	-4
Prognos 2019		500	490	0	6
Budget 2020		500	490	0	16

<sup>1</sup> Kolumnen avser 35 procent av kostnaderna, eftersom det ekonomiska målet är 35 procent kostnadsäckning.

<sup>2</sup> Akkumulerat resultat är beräknat från år 2014.

Myndigheten för press, radio och tv ansvarar för att utfärda utgivningsbevis för webbsidor m.m. Verksamheten är delvis avgiftsfinansierad. Under 2018 ökade antalet ansökningar kraftigt och 1 079 000 kronor betalades in i ansökningsavgifter. Målet att avgifterna ska täcka 35 procent

av kostnaderna för verksamheten uppfylldes. Under 2019 har antalet ärenden om utgivningsbevis däremot minskat och prognosen är att intäkterna under året kommer att bli ca 500 000 kronor.

# 13 Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet

## 13.1 Omfattning

Området omfattar myndigheten Svenska institutet för europapolitiska studiers (Sieps) verksamhet samt informations- och kommunikationsinsatser gällande samarbetet inom EU.

**Tabell 13.1 Utgiftsutveckling inom område Sieps samt EU-information**

*Miljoner kronor*

	Utfall 2018	Budget 2019 <sup>1</sup>	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet	24	29	29	29	29	30
<b>Summa Sieps samt insatser för att stärka delaktigheten i EU-arbetet</b>	<b>24</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>29</b>	<b>29</b>

<sup>1</sup> Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

## 13.2 Resultatredovisning

### 13.2.1 Resultat avseende Svenska institutet för europapolitiska studier

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) ska bl.a. ta fram forskningsbaserade analyser och annat underlag i frågor om utvecklingen av Europeiska unionen och Sveriges europapolitik, göra detta tillgängligt för regeringen och övriga aktörer i den politiska beslutsprocessen i Sverige samt tillhandahålla utbildningar i ämnen som rör EU som en del av kompetensförsörjningen i offentlig verksamhet. Myndigheten hade knappt 12 årsarbetskrafter under 2018.

### Analys och spridning av forskningsrapporter

Sieps gav under 2018 ut 15 publikationer och arrangerade lika många seminarier. Teman för dessa har varit både av institutionell och sakpolitisk karaktär, flera av dem med anknytning till EU:s framtidsdiskussion såsom den kommande långtidsbudgeten och framtida EMU-reformer. Flera analyser har behandlat riksdagens och de politiska partiernas arbete med EU-frågor. Sieps har under 2018 arbetat särskilt med att utveckla tillgänglighet och målgruppsanpassning av sina analyser.

## EU-relaterad kompetensförsörjning

Sieps genomför utbildningar på beställning men erbjuder också öppna utbildningar som offentligt anställda tjänstemän kan anmäla sig till. Under 2018 utbildades ca 1 000 personer, vilket är en ökning med 46 procent jämfört med året innan. Ökningen beror till stor del på en särskild satsning mot den kommunala och regionala nivån i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Utbildningar har genomförts på 15 olika orter i Sverige. I de utbildningar som riktat sig till den lokala nivån har personer från 48 kommuner och 13 regioner deltagit. Sieps har på flera sätt arbetat med ökad målgruppsanpassning av sina utbildningar.

### 13.2.2 Analys och slutsatser avseende Svenska institutet för europapolitiska studier

#### Analys och spridning av forskningsrapporter

Regeringen bedömer att Sieps verksamhet fortsatt håller hög kvalitet och att myndigheten gjort viktiga insatser för att belysa och skapa en bred diskussion kring EU:s framtida utveckling. Regeringen välkomnar det arbete som gjorts för att öka tillgängligheten till och spridningen av myndighetens publikationer.

## EU-relaterad kompetensförsörjning

Sieps står för en viktig del av den EU-relaterade kompetensförsörjningen inom offentlig sektor. Regeringens bedömning är att Sieps breda utbud av utbildningar på ett bra sätt fångar upp det kunskapsbehov som finns på statlig, regional och kommunal nivå. Sieps har lyckats öka deltagandet i kurserna på ett bra sätt, men en ökad geografisk spridning av deltagarna, framförallt på den kommunala nivån, bör eftersträvas.

### 13.2.3 Resultat avseende EU-information

#### Rekrytering till EU:s institutioner

Universitets- och högskolerådet (UHR) fick under 2018 ökat anslag för uppdraget att informera om möjligheter och tillvägagångssätt

för praktiktjänstgöring och anställning inom EU:s institutioner. Myndigheten har genomfört flera informationsinsatser och antalet EU-karriärambassadörer vid lärosäten har ökat från fem till nio (sex kvinnor, tre män). Utbildningsinsatser har genomförts, liksom flera rekryteringsmöten. UHR har också lanserat onlineträning inför uttagningsprov. Intresset bland tjänstemän för att arbeta som nationell expert i EU:s institutioner har ökat till följd av att Regeringskansliet har avsatt särskilda medel.

## Ökad delaktighet i EU-relaterade frågor

Arbetet för att öka delaktigheten, kunskapen och engagemanget kring EU-relaterade frågor i Sverige utgår från betänkandet EU på hemmaplan av Utredningen om delaktighet i EU (SOU 2016:10). Under 2018 genomfördes flera nya insatser för att öka delaktigheten. Sieps genomför en särskild utbildningssatsning för förtroendevalda och anställda inom kommuner och landsting. Linnéuniversitetet har via Medieinstitutet Fojo genomfört fyra EU-relaterade utbildningar med totalt 42 deltagare från media på både riksnivå och lokal nivå. UHR har förstärkt sitt arbete med att utbilda lärare och skolledare om EU-samarbetet (s.k. skolambassadör för EU). Under 2018 fördubblades antalet platser till skolambassadörsutbildningen. 54 lärare (28 kvinnor, 26 män) och 46 skolledare (26 kvinnor, 20 män) deltog i UHR:s utbildningar och studieresor till Bryssel. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har tagit fram en plan för aktiviteter som ska genomföras under 2019–2020 i syfte att öka kunskapen och delaktigheten bland unga och resurssvaga grupper. Två digitala verktyg för bättre tillgång till EU-kunskap har vidareutvecklats.

Regeringen har stärkt sin kommunikation kring det EU-relaterade arbetet, bland annat genom förbättrad information på regeringens webbsida. Regeringen bjöd in samtliga 77 samhällsaktörer som ingått EU-handslag till ett uppsamlade EU-forum i början av 2018 samt lyfte delaktighetsperspektivet i samband med Europadagen. För att stärka dialogen med det civila samhället har regeringen fortsatt bjuda in till EU-sakråd om viktigare frågor, såsom framtidens inre marknad och EU:s långsiktiga klimatstrategi. Statsministerns EU-råd med arbetsmarknadens parter har fortsatt att hållas två gånger per år.

Statskontoret fick i augusti 2018 ett uppdrag av regeringen att genomföra en fördjupad analys av myndigheternas arbete med frågor om delaktighet i EU. Uppdraget avrapporterades den 13 juni 2019.

### 13.2.4 Analys och slutsatser avseende EU-information

#### Rekrytering till EU:s institutioner

Jämfört med många andra medlemsländer är Sverige underrepresenterat i institutionerna och till detta kommer att en stor del av de svenskar som är anställda inom institutionerna beräknas att gå i pension under de kommande åren. En viktig grund för att fler svenska medborgare ska välja en karriär i EU:s institutioner är att nå ut med information till universitet och högskolor. Trots de insatser som utförts av UHR under 2018 kommer inte tillräckligt många svenska studenter igenom uttagningarna till institutionerna. Regeringen bedömer att den nyinrättade heltidstjänsten på Sveriges EU-representation bidragit till att Sverige med bättre framförhållning och mer proaktivt än tidigare kan följa och driva rekryteringsfrågorna. Det är positivt att fler tjänstemän vill jobba som nationella experter i EU-institutioner. Experttjänstgöring bidrar till ökat kunskapsutbyte både i substans- och procedurfrågor mellan den svenska förvaltningen och EU:s centrala beslutssystem samt tjänar till viktigt nätverksbyggande.

#### Ökad delaktighet i EU-relaterade frågor

De genomförda åtgärderna bedöms ha lett till en ökad kunskap om EU bland förtroendevalda och anställda på lokal och regional nivå liksom i journalistkåren, vilket varit viktigt inte minst inför valet till Europaparlamentet. Satsningen på att höja ungas kunskaper om EU är viktig och regeringen ser positivt på det arbete MUCF bedriver för detta ändamål. UHR:s utbildning Skolambassadör för EU har enligt regeringen varit betydelsefull för att höja kunskapen om EU i skolan. Regeringen bedömer vidare att EU-handslagen har bidragit till att arbetet för ökad delaktighet i EU når ut bredare i samhället. Genom aktörernas insatser kan kunskapen om EU i olika organisationer och på lokal och

regional nivå öka. De kan även bidra till att förbättra allmänhetens tillgång till information och möjlighet att påverka EU-relaterade frågor. Regeringen bedömer att EU-sakråden tagits emot väl och bidragit till såväl ökad transparens som en mer strukturerad form för dialog med olika aktörer i EU-relaterade frågor. Vidare kan regeringen konstatera att flera myndigheter har vidtagit åtgärder för att stärka informations- och samrådsarbetet samt öka EU-kompetensen internt.

## 13.3 Politikens inriktning

Många av de utmaningar Sverige står inför kräver gränsöverskridande lösningar. EU-samarbetet är därför av central betydelse för Sverige.

I maj 2019 hölls val till Europaparlamentet och en ny kommission tillträder under hösten 2019. Parallellt med förändringar i EU:s institutioner pågår flera betydelsefulla förhandlingar, bl. a. om EU:s fleråriga budgetram samt den framtida relationen till Storbritannien.

Regeringen lägger stor vikt vid att kunskapen om EU stärks i det svenska samhället och att det förs en bred diskussion om hur EU ska utvecklas framöver. Sammantaget syftar insatserna till att öka medborgarnas kunskap om och delaktighet i EU-arbetet.

#### Svenska institutet för europapolitiska studier

Sieps ska fortsatt fokusera verksamheten på frågor av betydelse för EU:s funktion och framtid samt även möta behovet av forskningsbaserade analyser i aktuella EU-frågor. Det är viktigt att myndighetens verksamhet får bred spridning.

Sieps ska erbjuda utbildningar till offentlig verksamhet om hur EU-samarbetet fungerar och vilka påverkanskanaler som finns. Utbildningar ska även erbjudas för förtroendevalda och anställda i kommuner och landsting. Behovet av utbildningar väntas öka det kommande året till följd av antalet nyvalda förtroendevalda i kommuner och landsting och till följd av insatser inom ramen för EU-handslagen. I syfte att säkra god EU-kompetens i offentlig verksamhet och möta en ökad efterfrågan bör Sieps utbildningsverksamhet breddas och utvecklas vidare.

## Rekrytering till EU:s institutioner

Det är prioriterat att förstärka nyrekryteringen av svenska medborgare eftersom Sverige är under-representerat i institutionerna. Regeringen avser att verka för att fler svenskar söker till och blir anställda inom EU:s institutioner. Unga som är intresserade av att praktisera eller arbeta inom EU:s institutioner är en viktig målgrupp för ytterligare informationsinsatser.

## Ökad delaktighet i EU-relaterade frågor

Regeringens långsiktiga målsättning är att kvinnors och mäns möjligheter till insyn och delaktighet i beslut som fattas på EU-nivå ska vara lika god som på den kommunala, regionala och nationella nivån, vilket förutsätter att medvetenheten om hur beslut fattas på EU-nivå ökar.

De åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av betänkandet EU på hemmaplan (SOU 2016:10) fortsätter under 2020. Genom EU-sakråd ges civilsamhällets organisationer och andra aktörer möjligheter att på ett systematiskt sätt bidra med sin expertis och sina perspektiv på EU-relaterade förslag i ett tidigt skede.

Regeringen avser att verka för att aktörerna som har ingått EU-handslag även i fortsättningen kommer att arbeta för stärkt delaktighet och kunskap kring EU-relaterade frågor.

En central kunskapshöjande insats är den utbildning, Skolambassadör för EU, som tillhandahålls av UHR och som erbjuds lärare och skolledare om det europeiska samarbetet. I syfte att nå fler elever i Sverige är det regeringens avsikt att fler lärare och skolledare ska kunna få en sådan utbildning. Vidare är det av betydelse att insatser genomförs i syfte att öka kunskapen och delaktigheten även bland unga och resurssvaga grupper i samhället.

Regeringen bedömer att det finns behov av fortsatta insatser som riktas till media om hur och var EU-relaterade politiska beslut fattas.

Statskontorets fördjupade analys av 12 myndigheters delaktighetsarbete (2019:11) med förslag om utveckling av arbetsmetoder kommer att lägga grund för det fortsatta arbetet för att stärka myndigheternas delaktighetsarbete i EU-relaterade frågor.

Den särskilda utbildning som syftar till att stärka myndigheternas roll i EU-arbetet kommer

att erbjudas myndighetsledningarna även budgetåret 2020. Utbildningarna arrangeras i samverkan mellan Sieps och Regeringskansliet.

## 13.4 Budgetförslag

### 13.4.1 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information

**Tabell 13.2 Anslagsutveckling 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information**

*Tusental kronor*

2018	Utfall	24 454	Anslags-sparande	4 311
2019	Anslag	28 528 <sup>1</sup>	Utgifts-prognos	28 770
<b>2020</b>	<b>Förslag</b>	<b>28 955</b>		
2021	Beräknat	29 407 <sup>2</sup>		
2022	Beräknat	29 858 <sup>3</sup>		

<sup>1</sup> Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

<sup>2</sup> Motsvarar 28 955 tkr i 2020 års prisnivå.

<sup>3</sup> Motsvarar 28 954 tkr i 2020 års prisnivå.

## Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för Svenska institutet för europapolitiska studier. Anslaget får användas för utbildnings- och kommunikationsinsatser på EU-området. Anslaget får användas för att medfinansiera medel från EU. Vidare får anslaget användas för att främja rekrytering av svenska medborgare till tjänster inom EU:s institutioner, byråer och organ.

## Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Sieps har möjlighet att ta ut avgifter för utbildningsverksamhet som myndigheten bedriver.



**Tabell 13.3 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2018 (varav tjänsteexport)	999	2510	-1511
Prognos 2019 (varav tjänsteexport)	1100	2500	-1400
Budget 2020 (varav tjänsteexport)	1100	2500	-1400

Sieps får ta ut avgifter upp till full kostnads-  
täckning för uppdragsverksamheten vid myndig-  
heten samt disponera intäkterna i verksamheten.

### Regeringens överväganden

**Tabell 13.4 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:1 Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information**

Tusental kronor

	2020	2021	2022
<b>Anvisat 2019<sup>1</sup></b>	<b>28 528</b>	<b>28 528</b>	<b>28 528</b>
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning <sup>2</sup>	427	879	1 330
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
<b>Förslag/beräknat anslag</b>	<b>28 955</b>	<b>29 407</b>	<b>29 858</b>

<sup>1</sup> Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

<sup>2</sup> Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 28 955 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Svenska institutet för europapolitiska frågor samt EU-information* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 29 407 000 kronor respektive 29 858 000 kronor.